

**T.C.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
ANKARA**

TAKIMIN MUHAREBE EĞİTİMİ

Genelkurmay ATASE Başkanlığı Yayınları

**ANKARA
GENELKURMAY BASIMEVİ**

2008

SUNUŞ

Mustafa Kemal ATATÜRK, yaşamının her döneminde kitapla bütünleşmiştir. Bu okuma sevgisinin kendisine sağladığı bilgi birikimini zaman zaman yazmaya dönüştüren ATATÜRK, yaşamının farklı dönemlerinde farklı konularda kitaplar yazmıştır. Yazdıkları, gerek güncelliği gerekse yol göstericiliği açısından bugün dahi tartışmasız gerçekleri içermektedir. Onun günümüzden 80-90 yıl önce yazdığı bu kitapların günümüzde hâlâ geçerliliğini koruması ileri görüşlülüğünün ve akılcılığının göstergelerinden biridir.

Mustafa Kemal, özellikle İkinci Meşrutiyet'in (23 Temmuz 1908) ilanından sonra tüm dikkat ve çalışmasını askerlik üzerine yoğunlaştırmıştır. O, özellikle subayların değişen koşullara uygun olarak mesleki bilgilerini artıracak yayınların yapılmasını gerekli görüyordu. Bu amaçla mesleğinin ilk yıllarından itibaren askerlikle ilgili birikimlerini aşağıda isimleri belirtilen kitaplarda toparlamıştır:

a. Takımın Muharebe Talimi

b. Cumalı Ordugâhı

c. Tabiye Tatbikat ve Seyahati

ç. Bölüğün Muharebe Talimi

d. Zabit ve Kumandan ile Hasbihal

f. Tabiye Meselesinin Halli ve Emirlerin Sureti Tahririne Dair Nesayih

Mustafa Kemal ATATÜRK'ün askerlikle ilgili yazmış olduğu bu eserlerden biri olan “Takımın Muharebe Talimi”, yaşıayan Türkçeye çevrilerek okuyucularımıza sunulmuştur. Saygılarımla.

Ziya GÜLER
Hava Korgeneral
ATASE ve Dent. Bşk.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

İÇİNDEKİLER.....	III
AÇIKLAMA.....	V
TAKIMIN MUHAREBE EĞİTİMİ	1
TAKIMIN MUHAREBE TALİMİ	59
EKLER	119

AÇIKLAMA

Bu kitap; Berlin Askerî Üniversitesi eski müdürlerinden General Litzmann'ın "Seferber Mevcudunda Takım, Bölük ve Taburun Muharebe Talimleri" adlı eserinin ilk bölümünü oluşturmakta olup Selanik'te 3'üncü Ordu karargâhında görevli Kurmay Kıdemli Yüzbaşı Mustafa Kemal tarafından Almancadan Osmanlıca diline çevrilmiş ve 1908 yılında Selanik Asır Matbaasında basılmıştır.

Mustafa Kemal, kitabın giriş bölümünde, eserin dilimize çevrilmesine duyulan ihtiyaç ve bundan sağlanacak faydaları uzun bir ön söz hâlinde açıklamış, örnekler vermiştir.

Mustafa Kemal; çevirisinin ön sözünde de değindiği gibi, elde mevcut talimnameleri günün şartlarına göre yeterli görmüyordu. Bu sebeple lüzumuna inandığı yabancı eserlerden tercümelerine öncelikle ve özellikle muharebenin sonucunu tayin etmede büyük rolü bulunan ve en küçük taktik birlik olan takımdan başlamıştır. Ön sözünün üst kısmında yer alan şu veciz cümle bunun en doğru kanıtıdır:

"Muharebede komuta ve ateş idaresinde en küçük birlik kural olarak takımdır."

Kitabın özü; seferi tam mevcutlu bir takımın değişik hava şartları ve çeşitli arazide, basit bir mesele içinde muharebe yöntemlerinin

uygulaması, avcı hattı teşkiliyle bir avcı hattının ateş muharebesi üzerinde toplanmaktadır.

Kitabın giriş bölümünde; astları, takım seviyesinde bir birliğin ferdi olarak daha büyük bir birlik içinde muharebe eğitimine hazırlamak ve onları sonbahar tatbikatlarından aynı maksatla istifade ettirmek suretiyle yetişmelerinin sağlanması, bu eğitimlerin, seferî mevcutlarla yaptırılmasının önemi vurgulanmakta, ayrıca muharebe eğitimlerinin hazırlanması ve yapılmasından kaçınılmanın mümkün olamayacağı ile tatbikatların amaç ve yöntemleri anlatılmaktadır.

Eğitime hazırlık ve eğitim alanına gitmek için yapılan yürüyüş bölümünde; yürüyüş esnasında hem zamanın değerlendirilmesi hem de yaklaşma yürüyüşlerinde olası bir düşman tehlikesinin ortaya çıkması hâlinde alınacak emniyet tedbirleri ve birliğin hareket tarzı üzerinde basit durumlar yaratılarak küçük birlik komutanlarının ani ve doğru karar verme yeteneklerinin artırılması inisiyatiflerini kullanma gibi konular işlenmiştir.

Kitabın büyük bir bölümünde, “Görüşler 1 ve 2” başlıkları adı altında yer verilen hususlarda; çeşitli araziler üzerinde tatbikatların yapılmasının (özellikle sonbahar mevsiminin son ayı ile kış mevsiminin şartları içinde) olumlu etkileri ile bunlardan sağlanan faydalar, cephane tedariki, dost ve düşman birliklerini temsil için kullanılacak vasıtalar ve işaretler ile tasarlanan düşmanın hedef kıtası ile sembolize edilmesi konularına yer

verilmiştir. Ayrıca eğitim öncesi ve sonrası yürüyüşler ile muharebe eğitiminin yapılması gibi çeşitli hususlar da bu bölümde açıklanmıştır.

Eleştirilerin yer aldığı son bölümde ise; Harekât Müdürünün, tatbikatın safhaları üzerinde yaptığı olumlu ve olumsuz eleştiriler bulunmaktadır. Bu bölümde Harekât Müdürünün görev ve yetkilerine de yer verilmiş, keşif kollarının kullanılması ve takımın çeşitli muharebe düzenleri ile muharebenin devamı süresinde uygulanacak avcı muharebesinin sevk ve idare esasları üzerinde ayrıntılı olarak durulmuştur.

Eser; Latin harfleriyle ilk defa, 1959 yılında Türkiye İş Bankası tarafından Atatürk ve Devrim Serisi'nin 8 numaralı yayını olarak ve "Atatürk'ün Askerliğe Dair Eserleri" adı altında yayımlanmıştır.

Tamamen orijinal metne bağlı kalarak basılan bu eserin dilinin ağırlığı nedeniyle günümüzde anlaşılması çok zordur. Bu nedenle ATASE Başkanlığı arşiv belgelerinden yararlanılarak eserin günümüz Türkçesine çevirisi yapılmış ve kitabın birinci yarısı Türkçe, ikinci yarısı Osmanlıca olarak yayına hazırlanmıştır. Eserin bu şekliyle çok daha geniş bir kitleye hitap edeceği düşünülmektedir.

ATEM Bşk.lığı

"Muharebede komuta ve ateş idaresinde en küçük birlik kaideten takımdır."

(Yeni Talimname-166)

ÖN SÖZ

Bir ordunun senelerce emek ve uygulamaları sayesinde hükümlerine uyum sağladığı talimnamesinin değiştirilmesi bütün askerî camiada şaşkınlık yaratır. Özellikle yeni kabul edilen bir talimname, kullanmakta oldukları talimnamenin kopyası ya da benzeri değilse bu şaşkınlık tamamen karamsarlığa dönüşür. Çünkü askerliğin genel hayatında yeni açılan bu dönem, kendi çalışma ve gelişmelerinin bir sonucu olmadığından, orada herkesin adımı kararsız, bakışı tereddütlerle dolu, fikri ise karışıktır.

İşte bugün; Osmanlı ordusu bu durumdadır. Fakat ne çare ki bu şaşkınlıktan bugün kendimizi kurtaramazsak yarın daha da artacağından bundan kaçınmak büsbütün azalacak, belki de bir meydan muharebesinin yok edici vasıtaları ve ateşi altında varlığımız ve yaşam hakkımız elimizden alınacak, büyük bir şaşkınlıkla son bulacaktır. Çünkü elimizdeki talimname zamanın gereksinmelerini karşılayacak niteliklere sahip değildir. Onun bayat ve yıpranmış yapraklarını koparıp atmak yerine, bize şimdiki zaman harbinin şartlarına uygun bir kitap koymak zorunluluğu vardır.

Nitekim askerlik hayatımızda ilk gelişmeler, bu gereksinmelere ve zorluklara boyun eğmekle kazanılmıştır.

Kabul ettiğimiz talimname o kadar geniş kapsamlıdır ki; onu hakkıyla kavramış, içinde yer aldığı hükümleri devamlı uygulayarak yetiştirilmiş bulunan Alman ordusunun bile gelişme seviyesi hâlâ yeterli değildir. O hâlde askerliği kendine meslek edinmiş olan biz askerler; hayatımıza yön veren, bize her hususta öncülük yapan talimnameleri okuyarak karıştırmak elimizde yıpratacağız. Yoksa onları işe yaramaz evrak arasında küflenmeye, terk etmeye alışmış bir şekilciliğin ne derece uğraş ve çalışma gayreti içinde olduklarını düşünecek ve onların emsal olamayacaklarına kanaat getireceğiz.

Yeni talimnamemizin, birlikler tarafından tatbiki hükümlerine başlamadan önce; bugüne kadar bizi talimgâhlara paslı zincirlerle bağlayan yanlış âdetleri ki bunlar birlikleri talimgâhların angarya işleriyle yormaktan ve subayları hareketsiz bırakmaktan, kamuoyunu yanıltmaktan başka hiçbir işe yaramamıştır. Bunun için bunları eski talimnamemiz ile birlikte mezara gömmek gerekir.

Bu başarının sonuçlarını elde etmek o kadar kolay değildir. Çünkü bir birliği talimgâhtan araziye çıkarmak kadar kolay bir şey olmamakla beraber, orada da faydasız ve lüzumsuz yorgunluklardan onu kurtarmak gerekir.

Biz bu konuda, mümkün olan iyi niyeti göstermeyi ve birlikte hareket etmeyi de pek şüpheli ve yetersiz görüyoruz. Çünkü öncülük her birliğin kendi amiri tarafından yapılma olanağından uzak ve ancak yetersiz kişilerin elinde kalırsa hatalı olur. Örneğin; Siroz'da aydın bir öncüye sahip olanlar doğru yola erişebilirlerse de Seniçe'de bulunanların doğru yoldan ayrılacaklarına hiç şüphe edilemez.

Demek istiyorum ki; ordu ve tümen kurmay başkanlarının en başta sorumlu oldukları görev; subay ve erlerin savaşa hazırlıklarında ve her konuda onların öncüsü olmalarıdır. Bizzat öncülük yapmak suretiyle idare edecekleri birlikler azınlıkta kalır ve bundan dolayı esas görevlerini yerine getiremezler. Veyahut başarı sonucuna pek geç ulaşırlar. Bu nedenle doğrudan doğruya dahi gayretlerini arttırmaya ihtiyaç duyarlar. Bu hususta en iyi araç; talimleri harbin istekleri açısından gösteren ve başarı ile yapılmasını içeren eserlerden faydalanmaktır.

Gerçekten gayretli arkadaşlarımız bunda da kusur etmiyorlar, Lâkin bu gün seçkin ellerde dolaşan bu gibi eserlerin büyük bir kısmı bana öyle geliyor ki birer savaş yöntemleri dergisi veya muhtırası ya da en nihayet tefsiridir. Bunlara olan ihtiyacımız ortada ise de nereden başlamak gerekeceğinden kararsız olduğumuzdan ve bilhassa muharebe eğitimlerinde bize ilk dersi gösterecek bir esere de daha fazla ihtiyacımız olduğu açık ve kesindir.

İşte Berlin Askerî Akademisi eski müdürlerinden General Litzmann'ın "Seferber Mevcudunda Takım, Bölük ve Taburun Muharebe Talimleri" adlı eseri ki, en son Alman talimnamesidir. Bizim de kabul ettiğimiz talimname budur. Düzeltilmiş ve geliştirilmiş dördüncü baskısı bize bir başlangıç olarak ilk dersi veriyor:

"Muharebede komuta ve ateş idaresinde en küçük birlik takımdır."

(Talimname-166)

Gerçekten eseri incelediğimde bu amacın sağlanmasına yardımcı olabileceğini gördüm ve bu eserin mutlaka kendi dilimize çevrilmesi lüzumunu hissettim. Ancak bunu benden önce görmüş, okumuş olanların bulunabileceğini düşünerek müşterek arzuya erişebilmek ve sarf edilecek gayretlerin boşa gitmemesi için çalışmalarımı başka bir yönde kullanmaya karar verdim. Fakat umduğum henüz olmadı. Ben biraz gecikmiş oldum.

Bu gecikmeyi gidermek için kitabın tamamının tercümesinin sonunu beklemekten vazgeçerek her meselenin bir kitapçık hâlinde çıkmasını uygun gördüm. Zaten eser tertibi dolayısıyla buna pek uygundur.

Bu tercümenin acele edilmesindeki nedenlerden biri de ordunun takip etmekte olduğu geçmiş dönemlerdeki eğitim programıdır. Çünkü tabur talimine geçildiği zaman takımın esaslı bir

şekilde eğitim ve öğretimine dayanak olan birinci örnek layıkıyla ve ayrıntıları ile düşünölmeyebilir.

Eserde ilk harfleriyle gösterilen subay isimleri yerine, kendi isimlerimizi koyduğum gibi ait olduğu harita gerçek bir araziyi gösterdiği hâlde eserdeki yer isimlerini de dikkati çeken bir yerde kendi yer isimlerimiz ile değiştirdim.

Gerçekten böyle olması bizim için de meselenin değerlendirilmesi ve takibini kolaylaştırması bakımından uygun olmuştur. Şüphesiz ki, yazarın da maksadına ters düşmez. Satırlar arasında ayraç içine alınan rakamlar tercüme edilen Alman Piyade Talimnamesi maddelerini göstermektedir.

Yazarın, eserin dördüncü baskısı hakkındaki değerlendirmesi ile içindekilere ait olan sunuş bölümünde ihtiyacımız olan fikir ve yorumların bulunması itibarıyla, onları da olduğu gibi bu ilk örneğin baş tarafına aldım.

Silah arkadaşlarımlın, iyi niyetlerinden emin olduğum için bu kitabın eksikliklerini araştıracaklarına ihtimal vermiyorum. Çünkü onlar pek tabii olarak bilirler ki böyle lüzumsuz bir işle kaybedilecek zaman yerine, bunun gibi pek çok meselenin ordumuza kazandırılmasına olanak tanınması çok daha kıymetlidir. 23 Şubat 1908.

Kurmay Kıdemli Yüzbaşı
Mustafa Kemal

Piyademizin eğitim ve öğretimi oldukça uzun bir süreye muhtaçtır. Eğer her iki veyahut üç senede bir, eğitim ve öğretim metotları esasından değiştirilmeye kalkılırsa birdenbire silah altına alınan yedek asker ve subayların muharebe zamanında, birlikte olarak hareketlerinden bir sonuç beklenemez. Barış zamanında bile, bu sık değişiklikler erati bıktırır, onları günlük görevlerinde daima şaşkırtmak sebebiyle eğitime olan arzularının yok olmasına ve eğitim ve öğretim seviyelerinin yükselmesi yerine gerilemesine olanak verilmiş olur. Bu nedenle talimnamelerimizin belli bir süre geçerliliğinin korunması gerekir. Onlar, mecbur kalınmadıkça yürürlükten kaldırılmamalıdır.

Buna rağmen her ne kadar değersiz görülsün bile bir talimnamenin hatta en iyi bir talimnamenin tamamen ortadan kaldırılmasından önce bir kısmının olduğu gibi kalmasından asla çekinilmemeli, lüzumu hâlinde gerekli düzeltmelerin yapılması da ihmal edilmemelidir.

Fakat, ister istemez yeni bir talimname kabul edildi mi bu talimname, derhâl gelişen zamana ayak uydurabilecek şartları taşımaları ve hatta mümkünse uzun yıllar geçerliliğini koruyacak bilgilerle donatılmalıdır.

Erlerin muharebe meydanında uygulamaya gücü yetmeyeceği şeyleri barış zamanında öğretmeye de artık son verilmelidir. Bu usuller artık terk edilmelidir. Son harplerden alınan dersler, ateş ve manevra meydanlarının akıl almaz tecrübeleri,

en son günlerimize kadar tatbik edilen teknolojik araştırmaların olumlu bir sonucu bütün bunlar, yeni talimnamede kısa, açık, sade ve uygulamalı bir şekilde tatbik yerini bulmalıdır. Faydalı olması için, yeni vasıtaların eğitim ve öğretim usullerini o derece gerçekleştirmelidir ki, bu usuller; değişikliğe uğramadan daha birkaç sene yürürlükte kalabilsin.

Bizim yeni piyade talimnamemiz bütün bu ihtiyaçları en iyi şekilde karşılıyor. Pek ciddi bir gelişme meydana getirdiği gibi içeriği itibarıyla zannediyorum, erlerimizin bugünkü eğitim ve öğretim seviyesini de olumlu geliştirecektir. Onun istediği şey, çeşitli maksatlara erişmektir. Bu ise oldukça uzun bir süreden sonra ve yılmadan ve yorulmadan çalışmak sayesinde ve ancak yavaş yavaş gerçekleşebilecektir.

Biz burada, ast komutanların fikrî teşebbüslerinin eserlerini göstermeye alışmaları için geçecek zamanı düşünüyoruz (stler her fırsatta ve mümkün oldukça astlarının çalışabilmelerine olanak sağlamalı ve bunu alışkanlık hâline getirmelidirler).

Eserimin yeni baskısından amaç; piyade sınıfındaki arkadaşlarımlın görevlerini en iyi şekilde yapmalarına katkıda bulunmaktır.

Bundan böyle önceki üçüncü baskıda yeni piyade talimnamemizin içinde geçen hususlara aykırı bir durum yoktur. Orada da subayların amir olarak düşünmeyi bilecek, inisiyatifi ile hareket

edebilecek ve herhangi bir sorumluluğu memnunlukla üstlenebilecek şekilde yetiştirilmeleri gereği, ısrarla istenecektir. Bundan başka ateş hattını düşman mevzisine doğru "gerekirse büsbütün yakınına kadar" ileri sürmek kesinlikle önerilmiştir. Ancak düzenlerin kullanılması ve yeni komutlar, donatımızda yapılan değişiklikler bu eserin yeniden basılmasını gerektirdi.

Bundan başka üçüncü baskıda, ateş hattında uygun adım, dört sıra hâlinde yayılım ateş ve bilhassa tabur ve bölük komutanlarına da ateş muharebesinde önemli görevler verilmesi gibi eski talimnamenin hoşça gitmeyen kısımlarının çıkarılması şüphesiz faydalı olmuştur.

Ancak yeni talimnamemizin kabulü ile "Muharebede komuta ve ateş idaresinde en küçük birlik kaideten takımdır." gerçek adını alabildi.

Yeni talimnamemizde "Meskûn yerler ve orman muharebesi" konusunun önemli olmasından ötürü önceden mevcut olan meselelere "Orman Muharebesi"ni eklemeyi lüzumlu gördüm. Meselede bu çeşit talimlerin idaresinin her türlü özel zorluklara bağlı olmasını normal karşılamaktayım. Diğer konuları da değiştirmek ve kısaltmak lüzumunu hissettim. Okuyucuyu yeni talimnameye intibak ettirmek için meselede gerekli görülen yerlerde talimname madde numaraları gösterilmiştir.

"Muharebe için, her şeyden önce, düşünmeyi bilir ve kendi kendine iş görmeye alışmış amirler gerekir."

(Talimname-2)

BAŞLANGIÇ

Savaşta kesin sonuç, ancak meydan muharebesiyle elde edilir. Bu nedenle subaylar ve erler, her şeyden önce daha büyük birlikler içinde görev aldıklarında yapacakları muharebelerin ihtiyaç ve koşullarına göre yetiştirilmiş olmalıdırlar.

Burada, gerçi, sadece takım, bölük ve tabur komutanlarından söz ediliyor. Ancak bir meydan muharebesinin geniş kadrosu içinde, bunların görevi ancak ikinci derecede kalır. Özellik taşıyan her bir küçük parçanın etkisi genel harekât içinde pek gözükmeyen ise de inkâr edilemez ki, bütün bu kişisel güçlerin toplam bileşkesi gereken muharebelerin ve hatta en ciddi meydan muharebelerinin bile sonuçları üzerine etkili olur.

Bilindiği gibi günümüzde, piyade muharebeleri ast birlik komutanlarının da üstün niteliklere sahip olmasını gerektiriyor. Eskiden, bunların görevleri alınan emirleri düşünmeksizin yerine getirmekle sona eriyordu. Ancak bugün artık böyle değildir. Şimdi, bizzat kendi kendilerine karar verebilme aşamasına gelmişlerdir. İnisiyatiflerini kullanmak zorundadırlar.

Rütbe sırasına göre, en küçük rütbede bulunan kıta savaşları ve onbaşları bile her an amaca en iyi bir şekilde ulaşmak için yapılması gerekeni kendiliğinden uygulamayı bilmelidirler. Bu husus, takım komutanları için daha geniş ölçüde aynıdır. Çünkü "Muharebede komuta ve ateş idaresinde en küçük birlik kural olarak takımdır." (Piyade Talimname-166)

Bu nedenle genç subaylarımızın birliklerinin daha büyük kısımlar içindeki muharebe eğitimleriyle eğitim alanlarında yetiştirilmesine ihtiyaç vardır.

Hâlbuki büyük komutanlar, muharebede kendilerine verilecek vazifeler için uygulamalı olarak hazırlanmak fırsatlarına barış zamanı pek ender olarak sahiptirler. Ast birlik komutanları bu açıdan daha çok elverişli şartlar içinde bulunurlar. Takımlar, bölükler ve taburlar gibi nispeten daha küçük olan birliklerin muharebesinde bir askerî usul vardır ki, bu kendilerine özgüdür. Örneğın bir taburun, bağımsız bir tugayın veyahut bütün bir ordunun bir kısmını teşkil etmesi taburca önemli değıldir. O yine daima aynı şekilde muharebe eder.

İsterse bir tugayın, isterse bütün bir ordunun bir kısmı olarak bulunsun, her iki hâlde de tabura merkezde veya diğeri taburların gerisinde sınırlanmış bir bölge verilecektir. Tabur; açılmasını, manevrasını, taarruz veya savunmasını işte bu bölge içinde uygulayacaktır.

Her sene uygulanan sonbahar tatbikatları; tatbikata katılan birlikler karma veya bağımsız bir

tugaydan fazla olmasa bile, ast komutanların muharebe görüş açısından gerçekten hazırlanmasına elverişlidir. Ancak şüphe yok ki bu hazırlıklar yeterli görülmemelidir. Ast birlik komutanları yıl boyunca da gerçekten ciddi bir şekilde eğitim ve öğretime tâbi tutulmalıdırlar. Sonbahar tatbikatları subaylara kendileri için gerekli olan savaş operasyonları ve askerî bilgilerde, istenilen aşamaları elde etmeye müsait olacak kadar uzun bir süre değildir. Bundan başka, bir tatbikat günü, küçük rütbeli subayın hareketi, genellikle üstlerinin kontrol ve eleştirisinden uzaktır ve üstlerin yapılan bütün bu kusurları konu etmek için zamanı da yoktur.

Ciddi olarak araştırarak bir öğretim ve eğitim için öğretmenin bütün dikkatini öğrencisine ayırması gereklidir.

Hâlbuki bizzat öğretmen, bir birliğin komutasını üzerine aldığı ve bundan dolayı diğer bir taraftan sorumlu tutulduğu vakit bu mümkün olmaz.

Bundan başka ne kadar az da olsa, yedek askerlerin sonbahar tatbikatlarına katılmalarının ortaya çıkaracağı masraf nedeniyle birlikler istisnai durumlarda sefer mevcutlarına çıkarılmalıdır. Bunu yanında normal zamanlarda herhangi bir piyade kıışlasında takımlar veya bölükleri barış mevcuduyla iki veya üç taburun bulunduğu yerlerde ise taburları sefer durumunda teşkil etmek kolaydır. Her hâlde bu vaziyette takviye olunmuş birliklerle sık sık tatbikat yapılmasına kimsenin

itirazı olamaz. Barış zamanı kuvvetleri ile sefer mevcutları arasındaki orantı uygun ölçülerde değilse, bütün rütbe sahiplerinin büyük kapsamlı seferî birliklerin yola çıkarılmasından kaçınılmayacağını takdir etmeleri ve bu konuda fazla düşünmemeleri son derece önemlidir.

"Eğitimler ne derecede değişik arazi üzerinde yapılırsa birliğin bundan faydalanması o derecede artar. Bunun için her fırsattan ve her mevsimden faydalanılmalıdır (Piyade Talimnameleri-7). Ancak burada özellikle önemli olan husus hazırlıklı olarak ve bir gösteri şeklinde yapılan muharebe eğitimlerinin az uygulanmasıdır. Takımın, bölüğün ve taburun ancak varsayıma dayanan bir büyük birlik içindeki durumları pek açık ve belli olarak gösterilmelidir. Muharebe hâlinde ve yapılacak görevler, gerçeğe yakın yani sade ve buna rağmen mümkün olduğu kadar çeşitli olmalıdır.

Harekât, eğitim ve öğretim akla yerleşecek şekilde doğru olarak yapılmalı ve devam ettirilmelidir.

Eğitimin sonunda Harekât Müdürü, bu eğitimden çıkarılacak sonuçları ve alınacak dersleri açıklamada, subayların gerçekten askerî bilgilerinin artırılmasına mesnet olacak surette, az ve öz kelimelerle açıklamada bulunmalı, bunun için bu konularda yetişmiş olmalıdır.

Bu koşulların tamamını aynı zamanda elde etmek pek o kadar kolay değildir. Bundan ayrı olarak uygun arazinin olmaması hemen çoğu zaman eğitimin yapılmasına engel olur.

Her Şeye rağmen, bütün bu zorluklara karşı durulmalı ve her ne Şekilde olursa olsun amaca varılmalıdır. Çünkü amaç, subaylarımızın askerî eğitim ve öğretimlerini geliŐtirmektir.

Görev dağılımında, eğitimin idaresinde ve muharebe eğitimlerinin eliŐtirisinde ne tür zorluklar olduğunu ve bu zorluklara nasıl karşı konulacağını ileride yapılacak araŐtırmalarda birkaç örnek ile göstermeğe çalışacağız.

Bu eserde takip olunan yöntem; subaylarımızın askerî derslerden yararlanmalarına yardımcı olmak üzere bir dizi hâlinde yayımlanmıŐ eserlerin birincisinde¹ tatbik edilmiş olan yöntemin aynıdır. Her açıklanan durum ve vaziyet için muharebe eğitiminin yapılma Şekli açıklanmıŐ ve bunun sonuna genel bir yorum eklenmiŐtir.

Birinci örnekte bağımsız bir birlik; kuruluşunda bulunan bir takım, musavver (tasarlanmış)² bir düşmana karşı muharebe ediyor.

Burada, genç subaya; piyade muharebesinin yöntem ve kurallarına ait verilen dersler üzerine açıklamada bulunmak için uygun bir ortam

¹ Subaylarımızın askerî ğretiminde yararlanmalarına yardımcı olmak üzere yazılan dizi hâlindeki eserlerden 1. Seferî Hizmetler Eğitimi.

² Musavver kelimesinin o zaman askerlik terimleri arasında "mutasavver" yani "hakikattte mevcut olmayıp zihinde canlandırılmış, düşünülmüş, anlamına kullanıldığı zannedilmektedir. Ancak "resimli" anlamına geldiğinden, kitapta hep musavver Şeklinde geçen bu kelime, kararsızlık uyandırmamak için mutasavver olarak yazılmıştır. (Türkçeye evirenin notu.)

yaratılmıştır. İkinci örnekte bir bölüğün, üçüncü ve dördüncü örneklerde ise bir taburun (bölüklerinden her biri çeşitli mevzilerde olarak) muharebesi göz önünde canlandırılacaktır.

Bu sayede bölük ve tabur komutanlarının muharebe eğitimlerini nasıl idare edebileceklerine ait kesin bir fikir edinilebilir. Örnek olarak verilmiş eğitim meseleleri evvelce Kozl ve Gnezen'deki birlikler tarafından gerçekten uygulanmıştır.

Bu meselelerin seçilmesi, ancak bu eserde takip edilen amaca uygun olduğu içindir. Yoksa, herhangi bir arazide asla uygulanması olanaksız meselelerin denenmesi gibi bir hataya düşülmemelidir.

Bu eğitimlerde, elden geldiği kadar her türlü eksiklik ve aksaklıklar gösterilmiştir. Çünkü amaç; asıl hazırlık eğitimlerinde ve tatbikatın idaresinde ister istemez karşılaşılan zorlukları ortaya çıkarmaktır. Gerçi bu zorluklar, özellikle barış zamanında her türlü zararın gelmesinden sakınmak için kesin kurallar getirmiştir. Bundan başka küçük birlik komutanları tarafından alınan umulmadık durumlarda ve dikkatsizlik ve tedbirsizliklerle de ortaya çıktığı malumdur.

Her eğitimi takiben yapılan kritikler pek güzel göstermektedir ki, bir amir tarafından ortaya çıkarılan önlemler bir bir sayılırken bunlardan kusurlu olanlar asla onaylanmamış ve birlik tarafından bir daha yapılmaması önerilmiştir.

ÖRNEK MESELE

Çeşitli arazi üzerinde tam mevcutlu bir piyade takımının muharebe eğitiminde yöntem: Avcı hattı teşkili, bir avcı hattının harekâtı-ateş muharebesi.

Eğitime Hazırlık-Eğitimin Yapılacağı Arazide Gitmek için Yapılacak Yürüyüş

26-27 Ekim gecesı kuru bir soğuşu takiben kar yağdı. Sabah, termometre sıfır dereceyi gösteriyordu. Hava açık ve güneşli idi.

Tabur Komutanı, karakol ve idari hizmetlerin dışındaki erleri, boru çaldırmaksızın çabucak ve sessizce topladı. Bunları Yüzbaşı Saffet Efendi'nin emri altına verdi. Saffet Efendi birkaç gün önce, takım seviyesinde bir tatbikatın hazırlanması ve sevk ve idaresi için görevlendirilmişti. Bu nedenle elverişli bir arazi seçmek zorunda idi. Saffet Efendi kendi birliğine mensup erlerden sekiz mangalı seferî tam mevcutlu bir takım teşkil ettikten sonra geri kalan çavuş, onbaşı ve erlere aşağıdaki şu görevleri verdi:

Bunlardan çavuş ve onbaşılar ile liyakatli erlerden oluşan 16 kişi bölüğü iskelet hâlinde kalacak olan diğer iki takımının kadrosunu teşkil edecektir (Yeni Piyade Talimnamesi, Madde-8). Mavi flamaları taşıyacak iki er, komşu olan diğer bölüklerin buldukları yerleri göstermek için ayrılmıştı. Dört çavuş ile ikisi kırmızı flama ve ikisi kayıpları temsil eden flamaları taşımak üzere toplam 32 er ise düşmanı temsil edecekti ve 99

milimetrelık küçük telemetre ile donatılmış iki ve işaret flamalarını taşıyan bir er de Harekât M¼d¼r¼n¼n yanında kalacaktı. Başka bir g¼revi olmayan t¼m subaylar seyirci olarak tatbikat yerinde bulunmaya mecbur idiler.

Teğmen Cevat, ř¼kr¼ ve Ali Efendiler takımları sevk ve idare için g¼revlendirilmıřlerdi. Bunlar, kıyafet ve teçhizatlarını ona g¼re hazırlayacaklardı.

Mermiler dağıtıldıktan sonra Y¼zbařı Saffet Efendi Tabur Komutanının emri altında bulundurulan stajyer teğmen r¼tbesindeki yardımcı subaya d¼řmanı g¼z ¼n¼nde canlandırmak için gereken b¼t¼n bilgileri verdi. Bu subay tatbikat arazisini tanımak için atlı olarak derh¼l ileri hareket etti. Teğmen Cevat Efendi'nin komutasında sevk ve idare edilen takım Kovalar yolu ile esas tatbikatın başlangıç yeri olan Rahmanlı ¼zerine hareket etti. Ancak bu kilometrelık y¼r¼y¼řten eğitim ve ¼ęretim açısından faydalanmak için Tabur Komutanı y¼r¼y¼ř anında Teğmen Cevat ve Ali Efendilere açılmayla ilgili birçok soru sordu.³

³ Y¼r¼y¼ř anında rastlanan (1809) tren yolu geçidi, ondan sonraki (S) tepeciği iki tarafı hendekli b¼y¼k cadde ¼zerinde savunma mevzisi gibi kullanılabilen kum ocağını kapsayan Yassıtepe, Kuru F Hendeği, K Tepesi, Doğanca'nın g¼ney kenarındaki orman parçası gibi değişik arazi arızalarını Harekât M¼d¼r¼ talimnamede konu edilen ve şimdi uygulanmayan çeşitli bazı meseleleri hatırlattı. Kararg¼h subay yardımcısı olan bir kişi m¼frezeyi Yassıtepe'ye ve oradan da d¼řmanı temsil edecek hedef kıtasına ait erleri de beraberinde g¼t¼rd¼.

Donmuş bir hâlde bulunan tarlaları kar tabakası örtmüş idi ki, yoldan çıkıp gerçekte olduğu gibi takımla her tarafa hareket etmek mümkündü.

Rahmanlı'nın güneyinde takım manga koluna geçirildi. Daha sonra teknil birlik geri çevrilerek cephe değiştirildi ve (T) tepesine karşı olmak üzere yerleştirildi ki, adı geçen tepe güney istikametine karşı takımı örtüyordu. Bundan sonra erler silah çattı ve sıralardan çıktılar.

GÖRÜŞLER-1

Elverişsiz bir hava örneğın çok sıcak ya da kuru bir soğuk, yağmur veya kar, buz, sis ve fırtına, bizi kesinlikle kışlalar içinde veyahut yarı kapalı yerler altında tutmamalıdır. Çünkü savaşa hazırlanmak için subay ve erlerin her türlü hava şartına karşı koymaya alışmaları gerekir. Ancak eğitimlerimiz, birlik komutanlarını, askerlik ve genellikle ateş muharebesi yönünden yetiştirmeye yönelik ise bu isteği gerçekleştirmek için daha uygun bir zamanın seçilmesi tercih edilir. Ancak özellikle kış mevsimi, tarlaların çiğnenmesinde bir sakınca olmadığından açık havada yapılacak eğitimleri kolaylaştırır. Zaten iyi günler az bulunduğu gibi, bunu önceden tahmin etmek de oldukça güçtür. Eğer sabah erkenden, havanın öğleden sonra iyi olacağı anlaşılırsa hemen karar verilmelidir. Ani bir emir, hareket edecek erlerin çabucak toplanması için yeterlidir. Meselemizdeki durumda, taburun yetişmiş erlerinin büyük bir kısmı kışla hizmetleriyle uğraşmaktaydı. Bununla beraber

80-100 er, seferî tam mevcutlu bir takımı oluşturmak için yeterliydi. Böyle bir takımla, olası bir düşmana karşı muharebe yapmak da kolaydı. Bu sebeple Tabur Komutanının, havanın uygun olmasından yararlanmasının haklı bir gerekçesi olamazdı.

Barış zamanı, eğitimlerimizde erimize yeteri kadar mermi vermek her zaman mümkün olmayabilir. Bu nedenle elde mevcut birkaç yüz talim mermisinden belli oranda faydalanmak için avcıların aşağıda açıklanan hususlara çok dikkat etmeleri gerekir.

Her yeni ateş mevzisinde ve ateşin başlangıcında veya gerek kendi gerekse düşmanın muharebe hattında önemli bir harekâtı olduğunda ve örneğin komşu birliklerin ileri harekete başlamaları, tarafların takviye almaları, düşman ateşinin yavaşlaması (zayıyatı belirten flamaların gösterilmesi) ve düşmanın ileri hareketi veya geri çekilmesi gibi bir duruma karar verildiği zamanlarda ise avcılar kendiliklerinden ancak birer talim mermisi ateşlemelidirler. Bundan başka zamanlarda ve aksine bir emir verilmedikçe daima düzgün nişan almaya ve istenen ateş mevzisini tutmaya gayret etmek şartıyla, ateş etmeksizin ateş ediyor gibi görünmelidirler. Bu eğitimin önemli bir faydası daha vardır ki, o da bu hareket tarzı sayesinde erler, devamlı olarak muharebe hattında geçen durumu takip ederler (Yeni Piyade Talimnamesi 148, 207). Burada sözü edilen

yöntem erler üzerinde her zaman, hatta muharebenin en kritik anında bile son derece dikkatle hedefe çabuk ve doğru nişan almayı meleke hâline getirir. Her mermiyi isabet ettirmek düşüncesiyle ve itina ile ateş etmesi bütün avcılardan istenen önemli bir görevdir (Yeni Piyade Talimnamesi Madde-196).

En son yapılan savaşlardan alınan derslerden iyice anlaşılmıştır ki; piyade, normal ve uzun mesafelerde yüksekliği az piyade ve topçu hedeflerini savaş alanında görüldüğü gibi tanımaya alıştırmalıdır. Ateşin etkili olabilmesi; hedefi çabuk tanımak ve mesafeyi doğru olarak değerlendirmek ve ateşi iyi idare etmek koşullarına bağlıdır. Bu açıdan konuya büyük bir önem verilmeli, göz alıştırmaları olarak adlandırabileceğimiz bu tür eğitimlerden her fırsatta faydalanılarak istenen sonuçlar alınmalıdır. Topçu nişancılarının bilinen ustalığı ve piyade sınıfında tatbiki tecrübelerin sonuçları bunun en açık kanıtıdır. Erlere tercihen yere yatmış olarak hedefleri ayırt etme ve araştırma talimleri yaptırılmalıdır (Yeni Piyade Talimnamesi 153).

Bundan dolayı, düşmanı göstermek için mümkün oldukça uzaktan kolaylıkla ayırt edilebilen kırmızı ve sarı flamalar kullanılmalıdır.

Düşman piyadesinin daima doğru olarak gösterilmesi daha uygundur (251). Ancak bunun için elde yeteri kadar er bulunmadığından avcı hattının flama ile değil belki on adım aralıkla birkaç

erle gösterilmesi önerilir. Harekât Müdürü, elverişli bir şekilde teşkil edilmiş bir avcı hattının sık bir hat göstereceğini ateşin biraz takviye edilmesinin kuvvetli hatta üstün bir ateş olarak yorumlanabileceğini öncelikle dikkate almalıdır. Düşman mevzide ise görüntü olarak baş hedefi kullanılmalıdır. Önemli olan burada hedefi tanımak ve ateşi dağıtmaya alışmaktır.

Bu tür bir eğitim özel bir dikkat gerektirir. Eğer tesadüfen bütün bir manga aynı baş hedefine ateş ediyorsa normal mesafelerde yalayıcı bir ateş sağlanamaz. Bundan başka temsil edilen düşmana, işgal ettirilecek cephe, bu düşmana karşı hareket edecek olan ve varsayımımıza göre kadro hâlinde bulunan kuvvetin cephesinden mümkün olduğu kadar uzakta olmalıdır. Bu şekilde amir, hedefin ateş altına alınacak kısmını dikkatlice sınırlandırarak açıkça bildirmeye alıştırılır (206).

Düşman topçusu bile her biri birer top kabul edilmek üzere yeterli miktarda boy hedefleriyle gösterilir. Flama kullanılmaz. Birbirinden yaklaşık 20 adım aralıkla ayrılmış bulunan bu boy hedeflerinden daha büyük bir hedef göstermeyeceklerdir.

Tatbikatta top kullanılmasının istenilmediği zamanlarda topçu ateşi, avcılarının yaylım ateşiyle canlandırılabilir.

Piyade kendi unsurlarını, tatbikat yapacak esas birliğin yanlarında, ilersinde veya gerisinde, iskelet hâlindeki (sadece kadro hâlinde) eksik

mevcutlu ünitelerle gösteremiyorsa bu takdirde onların yerine mavi flamalar kullanabilir.

Diğer bir bölgeye ayrılan büyük bir birliğin muharebedeki yeri dahi aynı şekilde ve açık bir surette belirlenebilir. Bunun için, flama taşıyıcı olarak silah ve mermi ile donatılmış birkaç er ayrılabilir. Fakat her iki tarafta flamaların miktarını artırmaktan kaçınılmalıdır. Çünkü böylece meydana gelecek karışıklık, beklenen faydayı çok çabuk yok ettiği gibi bundan başka yanlış anlamalara ve hatalara sebebiyet verecektir.

Ayrıca, gerek idareci gerekse birlik komutanlarının dikkatlerini birtakım ayrıntılarla meşgul ederek tatbikatı gerçek amacından da uzaklaştırabilir. Bu nedenle, her durum için en çok ne kadar flama gerekeceği önceden saptanmalıdır.

Bu çeşit eğitimlerde varsayılan düşmanı gerçek olarak sevk ve idare edebilmek için, taktik konularda yetişmiş personele sahip olmak gerekir. Bu konuda en uygun seçim, bu iş için atlı bir subay kullanmaktır.

Temsilî düşman komutanına talimat vermeden önce, onun ne dereceye kadar inisiyatif sahibi olduğuna dikkat etmek gerekir. Bizim yaptığımız muharebe eğitimlerinde harekât yapılan saha oldukça dardır. Daha büyük çaptaki tatbikatlarda düşman temsil edildiği zaman her iki taraf amiri de istenen şartlara sahip olmalıdır. Taraflar savaş hâlinde olduğu gibi birbirlerinin durumunu bilmelidirler. Tasarlanan düşmanı kendisine verilen görevde aktif olması için bir

dereceye kadar hareketinde serbest bırakmak gereklidir. Aksine çok önemli olmayan muharebe eğitimlerinde istenen amaç; özel öğretim açısından kısım ve manga komutanları için faydalı olacak olan birçok belli safhanın meydana gelmesidir. Bu durumda Harekât Müdürü, taarruz istikametinin korunmasına daha çok dikkat eder. Tasarlanan düşman dahi genellikle mangaların ateşinde kullanılan, görülüp sonra tekrar kaybolan hedeflere benzer; sıradan hareketli hedeflerin yerine kullanılır. Bu nedenle Harekât Müdürü temsilî düşmana hareket şeklini doğrudan doğruya ve basit bir surette işaret flamaları ile bildirebilir. Tatbikat bölgesi biraz uzun olduğu zaman bu bölgeye giderken yürüyüş esnasında emniyet görevinin yapılması ve açılmaya ait meselelerin tatbik edilmesi ve hedefin gözetlenmesiyle, mesafe tahmini üzerinde eğitim yaptırılabilir. Ancak ikinci derecede önemli olan bu eğitimler için fazla zaman ayırmaktan kaçınılmalı ve ondan sonra yapılacak esas tatbikata engel olacak derecede erleri yormamaya özen gösterilmelidir.

Kışlaya dönüş sırasında ve genellikle tatbikatın bitiminden sonraki yürüyüşte tekrar tatbikata devam etmek faydalı olmaz. Erler tatbikatta ne kadar çok kuvvet sarfına mecbur edilirlerse tatbikatın sonrasında da o derece memnuniyetlerine sebep olacak tarzda serbest bırakılmalıdırlar. Bundan dolayı bir birliğin moralini devam ettirmek için talimnamemizin müsaade ettiği her türlü serbestlik kendilerine tanınmalıdır. Gerektiğinde yakalarını açıp rahat etmelerine ve

dönüş sırasında sigara içmelerine, konuşmalarına ve hatta şarkı söylemelerine izin verilmelidir.

MUHAREBE EĞİTİMİNİN YAPILMASI

Rahmanlı'nın güneyinde kısa bir dinlenmeden sonra Harekât Müdürü subay ve kıta çavuşlarını topladı ve onlara aşağıdaki genel durumu anlattı (Krokiye bakın):

"Büyük bir birliğin öncüsü olan taburumuz (2'nci Tabur) Yaylacık yolu ile Kovalar istikametinde ilerledi. Süratle ileri geçen süvari Doğanca ile Kara Orman çayırılığı arasındaki sırtlarda mevzilenmiş düşman piyadesinin ateşi altında kaldı. Düşman cephesi Rahmanlı'ya olmak üzere bu sırtlarda yayılmış vaziyette idi. Düşman topçusu da aynı şekilde tertiplenmişti. Tabur durdu. Önce öncüsünü teşkil eden K 1, Doğanca caddesi üzerindeki okul binasının gerisinde K 2 (Krokide B) ve K 3 burada yolun iki tarafındaki hendeklerde ve K 4 bizim arkamızda köyün içinde bulunuyorlar.

"Teğmen Şükrü Efendi siz, burada tatbikatı yapacak olan takımın komutanısınız. Bu takımı 1'inci Takım (K 2) kabul edelim. Teğmen Cevat ve Ali Efendiler siz aynı bölüğün 2'nci ve 3'üncü Takımlarının komutanlarıdır (Bu takımlar zayıf mevutlu idiler). Düşman piyadesi varsayılmıştır. Birbirinden yaklaşık 10 adım aralıkla duran erlerin teşkil ettiği seyrek avcı hatları sık avcı hatlarını gösterir. Kırmızı flamalar düşman bölüklerini, mavi flamalar ise bölüğünüze komşu olan dost bölüklerin yanlarını göstermektedir."

Teğmen Şükrü Efendi, takımına silah aldırdı ve erlere, durumdan onların bilmesi gereken hususları tekrar etti. Daha sonra tatbikatın başladığını bildirmek için erlere silah doldurup yere yatmalarını emretti. Ancak yer karla kaplı olduğundan ve tatbikatın barış koşullarında yapılmasından dolayı, Harekât Müdürü takımın tekrar ayağa kaldırılması için uyarıda bulundu ve daha sonra şunları söyledi:

“Bölük Komutanımız düşmanı gözetlemek için sizin ileride gördüğünüz tepeye 'Krokide T' çıkmanızı emrediyor. Gerek gördükçe Bölük Komutanınıza vereceğiniz tüm bilgileri bana da göndereceksiniz.”

Teğmen Şükrü Efendi iki yardımcısı ile beraber anılan tepeye hareket etti ve görülmeyecek şekilde yerleştikten sonra, dürbünü ile güney istikametinde ve kendi ilerisinde bulunan bütün araziye araştırmaya başladı.

Yassitepe; iki küçük binası ile ufukta kolayca seçilebiliyordu. Bu tepe ile bulunduğu yer arasında arazinin ayrıntıları bir hayli karışıktı. Çünkü arazi hafif dalgalı olmakla beraber kar araziye yeknesak bir görünüm veriyordu. Bundan dolayı subay iki arazi kabarıntısı gördüğüne karar verdi ki; bunlardan biri Yassitepe'ye kadar olan mesafenin üçte biri, diğeri üçte ikisi kadar uzakta idi. Yakın olanında (N) küçük bir çam ormanı vardı. Diğeri doğuya doğru küçük bir tepe (H) ile son buluyordu.

Teğmen Şükrü Efendi, harita ve pergel kullanarak Yassitepe'ye kadar olan uzaklığı 2200

metre olarak buldu. Bundan sonra yardımcılarıyla birlikte bu iki tepenin, bulunduğu yere olan yaklaşık uzaklıklarını da tespit etti. Bu uzaklıklar sırası ile 700-1500 metre kadardı.⁴

Subay bulunduğu noktada, Yassitepe'ye kadar içbükey tarafı doğuya doğru olmak üzere daire yayı görüntüsü veren büyük caddeyi olduğu gibi görüyordu. Bu cadde ile Kara Orman çayırırlıkları arasındaki tüm arazi bölgesi içinde herhangi bir düşman birliğini ayırt etmek kendisi için olanaksızdı. Bölük Komutanına (burada Harekât Müdürüne) bir rapor gönderdi. Raporda küçük meşe ormanından (H) daha iyi görebilmek olanağı olduğunu, bu nedenle orman istikametine dürbünle donatılmış bir keşif kolunun sürülmesini öneriyordu.

Bu sırada Harekât Müdürü, kendi işaret flamasıyla düşmana; H tepesinde kısa bir süre için hedef göstermesi için bazı erlerin başını yukarıya kaldırmaları ve birkaç el ateş etmeleri için işaret verdi. Bunun üzerine Teğmen Şükrü Efendi aşağıdaki raporu gönderdi: "Bulduğumuz yerden 1500 metre uzaklıktaki sırt üzerinde, büyük bir olasılıkla keşif kollarımız üzerinde ateş eden düşman avcıları bulunuyor."

Harekât Müdürü daha sonra şu açıklamayı yaptı: "Rahmanlı'nın batısında topçumuz mevzi aldı. Her iki taraf topçusu karşılıklı ateşe başladı. Düşman bataryalarının ateşlediği mermilerin alevi

⁴ (H) tepesine ait uzaklığın tespitinde Teğmen Şükrü Efendi yaklaşık 150 metre hata yapmıştır.

Yassitepe sırtlarında görülüyor (Krokide Y ile gösterilmiştir). Bu bölgenin engebeli olması sayesinde atlı subaylar ve piyade subay keşif kolları, şimdiye kadar üzerinde sadece birkaç avcının kendini gösterdiği Yassitepe'nin ilerisinde bir kademe oluşturan diğer bir hatla büyük caddenin ilerisine kadar uzanmış görünüyordu.

Sol tarafta bizim taburun bulunduğu tepeye alayın 1'inci Taburu ulaştı. Sağ tarafta Kavaklı'nın güneyinde diğer taburların açılmakta olduklarını görüyoruz.

Taarruza başlanacaktır. Tabur Komutanınız 1, 2 ve 3'üncü Piyade Bölüklerine, derhâl küçük çam ormanında arazinin meylinin değiştiği sırta kadar ilerleme emrini verdi. Asıl taarruzu 2'nci Bölük yapacaktır. 4'üncü Bölük taarruz kademesinin gerisinden hareket edecektir.

Bölük Komutanınız daha başlangıçta iki takımı taarruz kademesinde bulduracaktır. Solunuzda 2'nci Takım⁵ bulunmaktadır ki bu takım aynı zamanda istikametinin temininden de sorumludur. Takımınız küçük çam ormanı istikametinde ilerleyecektir. Bu hareketin yapılması sırasında 300 metre genişliğinde bir bölgenin düşman topçusunun kontrolü altında bulunduğu gözden uzak tutulmamalıdır."

⁵ Takımlar hat düzenine (mangalar avcı kolunda) geçmeden önce yapmaya zorunlu oldukları açılma hareketinde aralıkları kolayca gösterebilmek için Teğmen Şükrü Efendi bu takımın manga komutanları ile beraber 1'inci Takımın 60 adım sol tarafına gitti. (219)

Teğmen Şükrü Efendi derhâl takımının yanına döndü ve aşağıdaki emri verdi:

"Şu istikamette, buradan 1800 metre uzakta, düşman piyadesi yayılmıştır. Bu düşmana taarruz edeceğiz.

Her kısım ayrı ayrı olarak birbirini takip ederek dört adım aralıkla avcı koluna geçecektir. İkinci kısım Zeynel Çavuş'un emir, sevk ve idaresinde olarak öndeki kısmı 300 metre mesafeden takip edecektir. Tepe aşıldıktan sonra örtülü bölgeye varıldığında, takımın öndeki kısmı (birinci kısım) sağ tarafa yanaşarak, avcılar arasındaki aralıkları bir buçuk adıma indirecektir.

İkinci kısım (birinci kısmın gerisinde) da aynı şekilde sol tarafı üzerine yaklaşacaktır." Sırayla şu komutlar verildi:

-Kayış uzat!

Daha sonra, Birinci Kısım İrtibat Üçüncü Mangadan dört adım aralıkla

-Avcı Kolu marş!

ve Üçüncü Manga Komutanına (İrtibat Mangası) istikamet gösterildi (174, 176).

Tepenin üzerine varıldığı zaman, iki yardımcı elemanı ve bir borazan ile önde bulunan Takım Komutanı; yürümekte olan takımın cephenin tamamıyla takip olunan istikamette olmadığını gördü. Bununla beraber yapılan yanlışı işaret ve

kumanda ile düzeltmeyi başardı (Kroki ve tenkide bakın).

Okulun doğusundaki derinliği az hendenkten geçilirken ayakta durulduğuna göre düşman topçusunun gözetlemesine kapalı ancak piyadenin gözetlemesi altında bulunduğunu ve aralıkları sıkıştırmak için her ihtimale karşı bu hususun dikkate alınması gerektiğini düşündü. Teğmen Şükrü Efendi birinci kısma tepenin biraz gerisinde durmasını ve yere sürünerek veya hedef küçülterek yürümek suretiyle aralıkların kapatılmasını emretti. Düşmanı ve araziye tanımak için kendisi de yardımcı (uzman) personeliyle birlikte küçük çam ormanının güney kenarına kadar ilerledi. Orman su bölümu hattı istikametince pek fazla yoğun olduğu için çok tabii bir gözetleme yeri sağlıyordu. Ancak süratle takımının düşmandan zarar göreceğini anladı. Çünkü düşman piyadesi mevzisini işgal ederek ateşe başlamıştı.⁶ Düşman, ateşini daha çok yürüyüş hâlinde bulunan ikinci kısım üzerine çevirmişti.

Teğmen Şükrü Efendi'nin bu esnada düşmanı gözetlemek için bulunduğu noktadan, kısımlarını görmesi olanaksızdı. Bunun için süratle

⁶ Krokide (H) ile gösterilen noktaya bakınız. Büyük aralıklarla birbirinden ayrılmış yirmi kişi tahminî 200 metre uzunluğunda bir piyade mevzisini canlandırıyor. Bu hattın işgali ve ateşin başlaması Harekât Müdürü tarafından tespit edilen basit flama üzerine yapıldı. Tasarlanan düşmanın harekâtını bütün tatbikat boyunca aynı şekilde idare etti.

geriye döndü ve birinci kısmın tamamıyla saklı bulunduğu ve ikinci kısmın koşar adımla ve normal süratle ileri yürümekte olduğunu gördü ve bundan memnun kaldı (Eleştiri bölümüne bakın). Beş dakika sonra takım tamamen yerleşti ve birinci kısım küçük çam ormanının gerisinde, ikinci kısım solda olmak üzere, uzunca bir avcı hattı meydana getirildi. Daha solda 2'nci Bölüğün zayıf mevcutlu 2'nci Takımı ise (keza bu takım da zayıf mevcutlu idi) büyük cadde hendeğinden yararlanarak bir erle kol düzeninde T tepesini geçti, K hendeği boyunca yerleşti.

Harekât Müdürü; 2'nci Bölüğün sağ ve soluna komşu bulunan 1'inci ve 3'üncü Bölüklerin yanlarının buldukları yerleri mavi flamalar ile işaretletti (Krokide "M"). Flamalarla temsil edilen bu iki takımın sevk ve idaresini seyirci olarak bulunan iki genç subaya verdi ve onlara gerçekte olduğu gibi hareket etmelerini bildirdi. Diğerlerinden daha kıdemli olan Teğmen Adil Efendi varsayılan 4'üncü Bölüğün komutanlığını yapacak, gerekli durumlarda gerçekte olması icap eden tertibatı emir beklemeksizin Harekât Müdürüne bildirecekti. Bu esnada Teğmen Şükrü Efendi yeniden, küçük çam ormanının güneydoğu köşesinde gözetlemeye başladı. Ancak bu defa takımını da kontrolü altında bulundurabiliyordu.

Düşman avcıları gözden kayboldu. Teğmen, daha önce düşman mevzilerine olan uzaklığı 950 metre olarak değerlendirmişti.

Bunun üzerine ilerlemeye ne şekilde devam edebileceğini anlamak için araziyi inceledi. İşgali uygun görülen en yakın ateş mevzi 300 metre ileride tek bir sırt idi (H). Bu mevziye ulaşmak için geçilecek vadi, düşman ateşine karşı koruma sağlamıyordu. Bu esnada Harekât Müdürü, Takım Komutanına aşağıdaki bilgileri verdi:

"Her iki tarafın topçusu karşılıklı ateş muharebesi yapmaktadır.

Elde edilen bilgilere göre, topçumuz sadece karşınızda gördüğünüz sınırlı araziyi değil daha büyük bir araziyi de ateş etkisi altında bulundurmaktadır. Bölük Komutanınız düşman işgali altında bulunan (H) tepesine karşı yürüyüşe geçmenizi emrediyor."

Teğmen Şükrü Efendi derhâl takımın merkez ilerisine atıldı ve harekât yapılacak istikameti göstererek takımını ileriye doğru yürüttü (11, 181), önceki duruma göre sağ ve sol taraflara konulmuş flamalarla gösterilen takımlar da aynı şekilde yürüyüşe geçtiler. Ancak bu harekât başlar başlamaz bu sefer temsilî düşman yeniden kendini gösterdi ve şiddetli ateş açtı.

Teğmen, Şükrü Efendi kendine özgü kısa ve dikkati çekecek bir ifade ile ikinci kısma hemen yere yatmasını ve daha sonra sürünerek uygun bir ateş mevzi üzerinde bulunan küçük çam ormanının sol tarafına gitmesini emretti. Bundan sonra da şu emirleri verdi.

-İlerideki tepenin solunda görülen bina önünde mevzilenmiş düşman avcıları! Nişangâh 950! Avcılar ateş!

Birinci kısma gelince, bu kısım orman içinde açılmış bir geçitten yürümek zorunda kaldığından ateşlerini ancak ikinci kısımdan sonra yapabilecekti. Bununla beraber Teğmen Şükrü Efendi daha fazla beklemeksizin takımına şu emri verdi:

-Birinci kısım ateşe devam! İkinci kısım sıçrayacak!

Bu emir erler arasında tekrar edilerek bütün avcı hattına ulaştırıldı. Daha sonra,

-Sıçra! marş marş!

komutu ile ikinci kısmın avcı erleri 60 adım ileri gittiler.

Ormanda bulunan ikinci kısım derhâl ateşin şiddetini artırdı. Kısım; diğer komşu takımların (varsayılmış) ilerleyip yeni mevzilerinde ateşe başlayıncaya kadar ateş mevzisinde kaldı.

Buradan itibaren Teğmen Şükrü Efendi diğer takımlarda nöbetleşerek fakat bu işte sıraya dikkat etmeksizin takımını sıçramalarla ileri sevk etti. Hizanın korunmasına fazla önem vermeksizin sıçrayışların uzunluklarını değiştirdi. Yalnız takımları ileri yürütürken birbirlerini rahatsız etmelerinden kaçınmaya özen gösterdi.

Teğmen Şükrü Efendi önündeki tepeyi ele geçirmek için vadiyi geçerken Harekât Müdürü bir şarapnel demetinin kendi tarafına düştüğünü bildirdi.

Bu olumsuz koşullara rağmen, o kendisine verilen görevden yılmadı. Bu mevzide de arazinin alçak olmasından dolayı erler ateş etmek için diz çökmeye mecbur oldular. Bunun üzerine Takım Komutanı geçici olarak ateşi kestirdi ve erlere tam siper yapmalarını emretti. (190)

Bununla beraber ateşin kesilmesi pek çabuk oldu ve hemen tekrar başladı. Komşu takımlardan birinin her ileri hareketinde avcılar kendiliklerinden ateşin şiddetini artırıyorlardı.

(H) ile gösterilen dalgalı arazinin gerisine getirdiği zaman takım; yeni ateş mevzisine dikkatle yanaştı. Şöyle ki; mevzi işgal etmeden önce erler nişangâhlarını 700 metreye ayarladılar ve tüfekleri kayışlarından boyunlarına asılı olduğu hâlde sürünerek ilerlediler. Bunu takiben bütün sıra ateşlerini uygun surette bölerek ateşe başladı. İlk ateşlerinde avcılarının sadece süratle ateş etmeye bakmayıp belki her birinin daha başlangıçta hedefe isabet ettirmeye ciddi olarak gayret gösterdiği görülebiliyordu.

İhtiyattaki 3'üncü Takım (zayıf mevcutlu,) bu sırada küçük çam ormanının arkasında yayılmıştı. Krokide (H) ile gösterilen dalgalı araziden ateş açılır açılmaz o da her birinin sonunda bir süre

beklemek üzere birbirini takip eden sıçramalarla kuru hendeğe ulaştı (Krokide "S"). Harekât Müdürü, Takım Komutanı Teğmen Şükrü Efendi'ye şu uyarıda bulundu:

"Buraya ulaşmak için yeteri kadar zayıt verdik. Karşınızda sizden daha sık bir düşman avcı hattı vardır. Durumunuz gittikçe güçleşiyor. Şimdiki mevzinizde daha çok zayıyata uğrayacaksınız."

Takım Komutanı, muharebe dışı kalmış erlerin mühimmatının alınacağını ve yaralıların manga komutanlarının gözetimi altında olarak kendi kendilerine sürünerek ve güçleri yettiği kadar geride örtülü bir yere çekilebileceklerini söyledi. Ancak sağlam olanlardan hiçbir ferдин onlara katılmamasını sert bir dille hatırlattı. Şimdi önemli olan muharebeye devam edemeyecek olan erleri muharebe hattından uzaklaştırarak takviye birliklerine yer açmaktı.

Teğmen Şükrü Efendi geriye dönüp baktığı zaman iki manganın⁷ hendekte bulunan desteğin sağ tarafından ayrılarak koşar adımlarla kendi takımına ilerlediğini gördü ve takımına "Takviye geliyor!" haberini verdi. Erlerin dikkatle nişan aldıkları ve tüfeği doldurmakta ve nişan vaziyetine getirmekteki çabuklukla birlikte ateşin süratini de

⁷ Harekât Müdürü avcı hattının, bu sırada fazlaca zayıyata uğradığını (varsayıma göre) Teğmen Cevat Efendi'ye bildirdi. Teğmen Cevat derhâl dört manga ile birinci ve ikinci takımları takviye etti.

artırdıkları tamamıyla görülebiliyordu. Gelen bu takviye erlerine tekrar tekrar seslenmek suretiyle nişangâh bildirildi. Bu sırada düşmanın da takviye aldığı görüldü.⁸ Aniden avcılar bu yeni düşmanın oluşturduğu ve çok iyi görülebilen bu hedeften yararlanmak için kendiliklerinden ateşi artırdılar (200). Bu çok olumlu bir hareketti. Bundan dolayı, Harekât Müdürü'nün takdirlerini kazandılar.

Bu mevkide ateş üstünlüğünü sağlamak çok zaman aldı.⁹ Sonunda Teğmen Cevat Efendi avcı hattını geri kalan dört mangasıyla takviye etti ve kendisi de 2'nci Takıma gitti. Daha önce Teğmen, 4'üncü Bölüğün (varsayılan) büyük caddenin batı kenarı boyunca, takımları manga kolu düzeninde olarak tepeyi geçtiklerinden ve çam ormanının (H) gerisine kadar geldiklerinden Harekât Müdürünü haberdar etmişti.

Bunun üzerine Teğmen Şükrü Efendi'ye aşağıdaki haberi gönderdi. "Bizim tarafta cephe boyunca yoğun bir avcı hattı oluştu. Düşman üzerine etkili bir ateş yapıyor ve düşman mevzilerini kuşatıyor. Bu hat bizim işgal ettiğimiz sırtı takip etmek üzere sağ yanıla Doğanca'nın güney kenarına dayanıyor gibi görünüyor." (Krokiye bakın).

⁸ Aralarında büyük açıklık bulunan 8 er, avcı hattına katılacak olan takviyeyi gösteriyordu.

⁹ Harekât Müdürü burada 253'üncü maddeye uydu. Bu maddede gerektiği durumlarda ateşi yavaşlatmak önerilmekte idi.

Bu esnada düşman tarafında zayıyatı belirten flamalar görüldü. Teğmen Şükrü Efendi yeni bir sıçrama yaptırmak üzere iken Teğmen Adil Efendi'den aşağıdaki bilgileri aldı:

"Yayılmış olan 4'üncü Bölük koşar adımla üzerinde küçük çam ormanı bulunan sırtın ilerisinde hareket ediyor."

Bunun üzerine Teğmen Şükrü Efendi avcılarının kendiliklerinden şiddetli ateş açmaları için takviye gelmekte olduğunu bildirdi. Ancak Harekât Müdürü "4'üncü Bölük (varsayılan) gerimizdeki hendeğe ulaştı. Orada da birkaç mangasını sizin ateş hattınıza gönderdi." uyarısında bulunduğu için Teğmen Şükrü takımını yeniden yürüyüşe geçirdi. Bu yürüyüş kısa ve gelişigüzel sıçramalarla yapıldı. Gidilecek hendeğin istikameti önceden işgal edilen cepheye göre eğik olduğundan, buraya varmak için birinci kısmın gideceği mesafe, ikinci kısmın mesafesinden fazla idi. Birinci kısmın hareketinde tereddütler ve bazı gevşeklikler görüldü. Bu bir hata idi ki; Harekât Müdürü son derece önemli gördüğü bu duruma müdahale ederek düzeltti.

Bir defa bu geniş hendeğin vermiş olduğu kusursuz örtünün korunması altına girilince, takım aynı hedef üzerine 400 metre nişangâh ile yalancı ateş açtı.

Ancak bu esnada düşman; zayıyatı gösteren flamalarını indirdi. Düşman avcı hattında artık

zayıat görülmüyordu. Bunun üzerine Harekât Müdürü, Teğmen Şükrü Efendi'ye "Buraya kadar gelmek için büyük zayıata uğradınız. Şimdi düşman ateşi hemen sizin ateşinize denktir." dedi.

Teğmen Şükrü Efendi pek yüksek sesle aşağıdaki komutları verdi:

-Doğru nişan alalım!

-Manga Komutanları, mesafe tahmincileri, ateşe iştirak edin!

Aynı zamanda ihtiyatların gelip gelmediğini anlamak için geriye dönüp bakmaktan kendini alamadı. O zaman Teğmen Adil Efendi 4'üncü Bölükten geriye kalanların, taburun (varsayılan) muharebe hattını takviyeye gideceğini kendisine bildirdi.

Harekât Müdürü, hatırlatma yaparak "Biraz geç gönderilmiş ihtiyat, fazla zayıata uğradıktan sonra muharebe hattına ulaşıyor. Şimdi avcı hattı şüpheli bir durumda bulunuyor. Buna rağmen direniyor. Yeni kuvvetler ve yeni cephanenin gelmesi yavaş yavaş muharebe dengesini sağlıyor ve birliğin güvenini temin ediyordu. Bu sırada küçük çam ormanı istikametinden top sesleri işitiliyordu. Batarlayarımızdan bir kısmı hedefe süratle ilerleyen erlerin moralini yükseltmek için ateşlerini hedef üzerine kaydırmışlardı (331). Bunun üzerine düşman hatlarından yeniden zayıat flamaları gösterildi. Ateşleri de tamamıyla kesilmiş

gibi görünüyordu. Teğmen Şükrü Efendi hücumla kalkacağını işaretlerle geriye haber vermişti (12). Ancak bu esnada daha doğuya doğru kaydırılan ateşler dikkatini çekti. Yeni düşman birliklerinin (birkaç kişi ile, kırmızı flama)¹⁰ cepheleeri kuzeye olmak üzere Karaorman (Krokide "L") çayırılığında son bulan sırtlar üzerinde yayıldığını gördü. Harekât Müdürü bunun üzerine aşağıdaki açıklamayı yaptı:

"Solumuzda bulunan 1'inci Taburun (varsayılan) hücumu düşmanın yeni takviyeleri tarafından durduruldu."

Bunun üzerine Teğmen Şükrü Efendi aşağıdaki komutları verdi:

-Birinci kısım! Ateşkes!

Bir komut bütün manga komutanları tarafından tekrar edilerek uygulandıktan sonra:

- Önümüzdeki sırt üzerinde bulunan avcılar! Mesafe 400! Ateş serbest!¹¹

Harekât Müdürü, erlerin yeni hedef üzerine sağlıklı nişan aldıklarından ve nişangâhlarını doğru ayarladıklarından emin olmuştu.

¹⁰ Adı geçen flamlar Harekât Müdürünün işaretlerle yanına çağırıldığı ve kendisine eşlik eden subaya bizzat verdiği emir üzerine gösterilmiştir.

¹¹ Ateş istikameti muharebe cephesine dik olacaktı.

Yeni gelen düşman ise geri dönüp gözden kayboldu. Ancak bu sırada Takım Komutanı Teğmen Şükrü'nün sağında bulunan 1'inci Bölük (varsayılan) "T" tepesini ele geçirmek üzere anılan tepe istikametinde yürüyordu. Fakat bu bölüğün daha önce işgal etmekte bulunduğu hendeğin istikameti, karşısında ilerlemekte olduğu hedefe göre eğik olduğu için ileri yürüyüş anında Teğmen Şükrü Efendi'nin avcılarının önünü kapadı (Krokiye bakın).

Teğmen Şükrü Efendi de 2'nci Bölüğün 1'inci ve 2'nci Takımlarıyla 1'inci Bölüğü takip etti. Daha sonra ileri yürüyüş esnasında erlerini topladı ve onlara süngü takıyormuş gibi yapmalarını emretti ve hücum için silahlarını indirtti. Ancak düşman mevzisine 60 metre yaklaştıkları zaman yeniden ateşle karşılaştılar. Teğmen Şükrü Efendi:¹²

-Hemen hücum!

emrini verdi ve 1'inci Bölüğü (varsayılan) de kendisine bağlayarak "Allah Allah" sesleriyle düşman üzerine atıldı ve tepeyi zapt etti.

Burada tatbikat sona erdi. Tatbikatı yapan takım silah çattı ve sıralardan çıktı. Subaylar ve çavuşlar Harekât Müdürünün eleştirisini dinlemek üzere toplandılar.

¹² Harekât Müdürünün yardımcı subayına vermiş olduğu özel talimat gereğince.

TATBİKAT HAKKINDA HAREKÂT MÜDÜRÜNÜN ELEŞTİRİSİ

Takımın Rahmanlı'nın güneyinde bulunduğu başlangıç yeri ile ilk ateş mevzisi arasındaki sırt (üzerinde çam ormanı bulunan sırt) 2200-2500 metre uzaklıkta bulunan düşman topçusu tarafından kolaylıkla dövülüyordu. Bu sırtı sık avcı hattı ile geçmek doğru bir hareket sayılmazdı.

Özellikle bu tepenin güney yamaçlarına geçildiği zaman düşman piyadesinin de ateş bölgesine girildiği için avcı hattındaki bu birikme çok tehlikeliydi. Sık avcı hattı, az bir başarıyla bile olsa düşman ateşine karşılık veremeden zayiata uğrar.

Bu sebeple Takım Komutanı pek doğru olarak bu tehlikeli bölgeyi geçerken birbirini uzak mesafeden takip eden seyrek avcı hattını kullandı. (162) Bundan sonra da vakitsiz ve gereksiz yere takımın karışmasına meydan vermemek için kısımların sağ ve sol yanlarını sıkıştırmaya önem vermekte Takım Komutanı haklı idi. Ancak bunun yapılmasına şartların uygun olup olmadığı bilinmediği vakit buna ait emrin önceden verilmeyip geciktirilmesi tercih edilir. Bundan başka hareketin başlangıcında takım yürüyüş istikametlerini doğru almalı ve cephesini uygun olarak yönlendirmelidir.

Gerçi Takım Komutanı, açılma hareketine başlanılan yerden kendisine yürüyüş istikameti olarak verilen küçük çam ormanını, daha henüz

sırtta iken göremezdi. Ancak gözetleme yerinden ayrılmadan önce, genel hareket istikameti üzerinde, örneğin büyük caddenin iki tarafındaki ağaçlardan en uzun olanını, uzaktan kolaylıkla seçilebilecek bir yardımcı nokta olarak kullanabilirdi.

Takımını yaymadan önce cepheyi tamamıyla bu yeni noktaya göre almalı ve ancak bundan sonra takımını yaymalı idi. Bunu yapsaydı ve bunu hissettiği anda yapılması yanlış olan bu yan yürüyüşten ve istikamet değişikliğinden de kaçınmış olurdu.

Şükürler olsun ki, düşman topçusu bu zafiyetimizi değerlendiremedi. Ancak düşman, bu hatasını karşılamak için biraz sonra piyadesi ile taarruza geçen ve kendisinden yaklaşık 1300 metre mesafede bulunan ikinci kısmı ateş altına aldı ise de bu ateşin tesiri pek fazla olmadı. Bu durumda Mehmet Çavuş'un, cesaretle kısmını ileri yürütmeye devam etmesi doğru bir harekettir. Muharebede böyle duraksamaya sebep olabilecek anlar erlerin son derece disiplin ve intizamını, kısım ve manga komutanlarının sıkı bir gözetimini gerektirir. Bu husus, dikkatle üzerinde durulacak önemli bir noktadır.

Birinci kısma komuta eden Hasan Çavuş düşman ateşine doğrudan doğruya karşılık vermemekte ve tam siperde kalmakla pek doğru hareket etti. Takım Komutanının ateşe sık avcı hattı ile başlamaya özen göstermesi ise çok

yerinde bir harekettir. Ancak bu düşüncesini tatbik için yeni düzeni alıncaya kadar takımının yanında kalması daha uygun olurdu. Bunun için de çavuşlardan birini mesafe tahmincileri ile birlikte küçük çam ormanına göndermesi yeterli olurdu. Yanında bulunduğu takdirde onlara bir de telemetre bile verebilirdi.

Düşman piyadesi, bu sırada yoğun topçu ateşlerimizin etkisi ile olduğu yerde tam siper yapmak zorunda kaldı. Çünkü düşman topçusu, topçu ateşlerimize engel olamıyordu. Bu fırsatı iyi değerlendiren piyademiz hemen ileri yürüyüşe geçmekte bir an tereddüt etmedi. Düşmanı, tekrar mevzisini işgal edip topçumuzun ateşi altında bırakmak zorunda idik. İşte bu iki sınıfın, savaşta gerekli olan iş birliği hareketine güzel bir örnek.

Bizim sık avcı hattımız; korunduğu düz vadiden ilerlemeye çalıştığı zaman, düşman piyadesinin ateşlerine hedef oluyordu. Teğmen Şükrü Efendi pek yerinde bir kararlar bulduğu yerde kaldı ve Seferî Hizmet Talimnamesi'nin 263'üncü maddesini hatırlattı. "Tamamıyla örtülü olan bir piyadenin ateşi altında açıktan ilerleyen avcı hatları 1000 metreden itibaren önemli ölçüde zayıflar." Bütün düşman topçu mevzilerini büyük ölçüde ateşleriyle baskı altında bulduran topçumuzun (329) düşman piyade mevzisini de "varsayıma göre pek geniş" tamamıyla ateşi altında bulundurabilecek bir hâlde olup olmadığı şüpheli idi. Bundan dolayı düşmana karşı

savaşmak için bu iki sınıfın birbirlerine yardım etmesi gerekiyordu (260).

Teğmen Şükrü Efendi'nin bu ilk ateş mevzisinde fazla beklememesi takdirle karşılanmalıdır. Yalnız baş hedefi gösteren bir düşman karşısında bu düşmana yaklaştırmaya çaba göstermedikçe gerçekten kesin sonuç alabileceğini aklından bile geçirmemişti.

Bu andan itibaren araziye tamamıyla uygun olarak yapılan sıçramalar talimname kurallarına göre yapıldı.

Hiçbir değişmez kural yoktur ki, bu sıçramaların yapılmasındaki mesafeleri sınırlasın. Bu nedenledir ki ileri yürüyüş; birliğin kuvveti, birbirini takiben alınan düzen gibi faktörler sıçramaların uzunluğunu kesin surette değiştirir. Ancak her türlü durumda, kısımlar, sıçramalarını mümkün olduğu kadar süratli yapmalıdırlar. "Esas olan hep beraber çabuk kalkmak ve şiddetle ve süratle ileri atılmaktır" (188). Erler bu hareketi bir içgüdü ile yapmalıdırlar.

Düşmana karşı ateş üstünlüğü sağlayacak mevzi yeri; düşmanın 700 metre ilerisinde bulunan sırt ile düşmanın cephesine eğik bulunan hendek idi. Bu mevzinin yeri iyi seçildi ve en iyi bir şekilde kullanıldı. Gerçekte seçilen bu ateş mevzilerinin birincisinde muharebenin saatlerce sürmesi olası idi. Zira açıktan "kısa mesafeleri" geçmeye teşebbüs edilmeden önce düşman direnişini tahmin etmek çok önemlidir.

Ateş üstünlüğünün kesin bir şekilde sağlandığı anlaşıldıktan sonra Teğmen Şükrü Efendi bunu fırsat bilerek ileri yürüyüşe devam etti. Ancak bu esnada bazı tersliklerin ortaya çıkması yüzünden eğik hendekte yeniden durmak zorunda kalındı. Muharebede dahi bu gibi beklenmeyen durumların her zaman ortaya çıkmasını önceden kestirmek ve tehlikeli durumlarda son derece dikkatlice ve soğukkanlılıkla hareket etmek gerekecektir.

Birinci hat, her duruma karşı, yerini koruyabilmek için özellikle, gerekli mukavemeti yapmalı ve geride bulunan küçük birlik komutanları da her zaman dikkatli bulunup aynı şekilde zamanı gelince işe karışmalıdırlar.

Gerçi, buraya kadar, hedefimizi oluşturan düşman mevzisine yaklaşılmıştı ve hücum kalkma zamanı da gelmişti. Ancak sol yanımızda gelişen taarruzumuz, düşmanın sağ yanını takviyeye gelen yeni birliker tarafından tamamıyla durduruldu. Buna karşı Teğmen Şükrü Efendi hücum kalkmalı mı yoksa komşu bölüklere yardım etmekle mi yetinmeli idi?

Kendisine öyle bir fırsat düşmüştür ki, onu kaçırmak pek boşuna olurdu. Doğrusu düşmanın meydana çıkan ve kendisine hemen yanını veren avcılarını üzerine, kısa mesafede devamlı ateş etmekte pek doğru hareket etti. Böylece düşman az zamanda muharebe dışı bırakılabilirdi.

Bundan sonra sıra muharebenin son safhası olan tepenin ele geçirilmesine geldi. 1'inci Bölükten önce yürüyüşe geçen 2'nci Bölüğün önünü 1'inci Bölük kapadığı için 2'nci Bölük ikinci hatta kalmaya mecbur oldu ve yürüyüş esnasında toplandı. Ancak, bu sırada yeni bir gelişme oldu. Terkedilmiş olduğu zannedilen mevziden birkaç el ateş yapıldı. Böyle birdenbire yapılan ateş, gerçek bir durumda bütünüyle faydalı olabilir. Hatta muharebenin bu safhasında düşmanın; direnmesine ayrılan yeni ihtiyat birliklerini muharebeye sokması da mümkün olabilir. Bununla beraber burada zaman kaybetmeksizin yani diğer bir ifade ile düzen değişikliği yapmaksızın mevziye yanaşmak doğru idi.

Yine böyle mümkün olan süratle tepeyi ele geçirmek ve ancak bundan sonra, yerin darlığından dolayı takip ateşine iştirak edemeyecek olanlar varsa onları toplamak gerekirdi.

Bundan başka, düşmana bu derece yakın mesafeye kadar sokulduktan sonra Teğmen Şükrü Efendi'nin hâlâ direnecek gibi görünen düşman üzerine süngü ile kesin olarak atılmaya karar vermesi pek doğrudur.

Özetle; takım, hem süratle ve hem de tedbirli olarak sevk olundu. Birlik, muharebe açısından pek iyi bir eğitim ve öğretim eseri gösterdi.

Bu kritikten sonra birlik kışlaya götürüldü.

GÖRÜŞLER-2

Eğitime başlamadan önce Harekât Müdürü; Teğmen Şükrü Efendi'nin tamamıyla anlaması gerekli olan genel vaziyeti ona yeteri kadar basit ve anlaşılır Şekilde anlatmaya gayret etti.

Bu kısa açıklama yeterli olduğu gibi, o kadar sade idi ki, durumu canlandırmak için pek fazla düşünmeye gerek yoktu.

Harekât Müdürü, gerekli bütün bilgileri, yapılan hareketlerin sonuçlarına göre daha sonra sırası geldikçe verecekti. Şüphesiz önceden kaba taslak olarak, büyük birliklerin (tatbikatta işaretle temsil edilen) konuşlandırılmasını zihninde planlamıştı.

Her Şeyden önce bu Şekilde harekâtın genel bütününüyle bir tablosunu ortaya çıkarmak önemlidir. Talimin amacını oluşturacak özel harekât, ancak bu sayede doğruya uygun bir Şekilde canlandırılabilir. Bununla beraber meseleyi idare edene, durumun pek iyi olduğunu bildirmek gereksiz ve belki de düşünölen amaca aykırı olabilir. Çünkü muharebede küçük birlik komutanları Başkomutanın plan ve tasarımlarından ancak pek azı hakkında ve nadiren haberdardırlar.

Sınırlı kadro tatbikatlarında Harekât Müdürü meseleyi o derece kolay ve o derece kısa düzenleyecektir ki, bütün görevlilere hatta erlere bile tatbikat esnasında anlatmak mümkün olabilsin.

Harekât Müdürü, meseleyi anlatmak için sadece subaylarla çavuşları veya sadece subayları toplarsa Müfreze Komutanı, erlerin en istifadeli şekilde eğitimi izleyebilmeleri için meselenin en çok bilinmesi gereken yönlerini, daha sonra onlara anlatmalıdır. Bu konuda meselenin özetini yapmak yeterlidir. Ayrıntılara girmek yanlış olur.

İlgilendiğimiz konuya göre durumu hemen aşağıda olduğu gibi bildirmek yeterlidir:

"2'nci Bölüğün Birinci Takımını teşkil ediyoruz. Bölük buradadır.

3'üncü Bölük yanımızda büyük caddenin diğer tarafındadır. 1'inci Bölük daha ileride cadde üzerindeki çiftliktedir. 4'üncü Bölük gerimizde köy içindedir. Buradan 2 km uzakta şu istikamette (eliyle göstererek) düşmanın piyade ve topçusu bulunuyor.

Eğitim başlamadan önce, Harekât Müdürü, görevlilere diğer bazı bilgileri verdi. Özellikle düşmanın nasıl gösterileceğini ve değişik renkte mevcut flamaların ne anlama geldiğini onlara anlattı.

Harekât Müdürü, birlik komutanlarıyla erlerin yapılacak tatbikat hakkında kesin bir fikir edinmeleri için, başlangıçta durumu hakkında bazı önemli bilgileri açıklamayı gerekli görüyordu. Bundan başka düşman birlikleri hakkında verilen işaretler üzerine meydana gelecek haberlerde "birkaç avcı" ya da "kırmızı flamalar" anılmayıp

belki aksine görülen işaretlerin gösterildiği hakiki kuvvetler; örneğin: düşmanın ilerleyen bir avcı hattı ya da bölüklerin anılması daha önemli olabilirdi. Özet olarak bu hususların dikkate alınması ve verilen bilgilerin gerçeğe uygun olması şarttır.

Gerçek bir durum görüntülemek yani muharebede olduğu gibi göz önüne getirmek için Harekât Müdürü; tatbikatı yapacak takımın bağlı olduğu bölüğün, komutasını varsayım olarak üzerine aldı ve bu şekilde Teğmen Şükrü Efendi'nin, emirlerin alınmasının ve raporların gönderilmesinin muharebede olduğu gibi yapılmasına dikkati çekilmiş oldu.

Astların muharebede alacakları emirler gibi, görev tipi kısa emirleri de doğru ve çabuk kavramalı ve bu gibi emirleri vermeyi öğrenmeli ve gördükleri önemli olaylar hakkında en yakın amirlerini vakit geçirmeden haberdar etmeye alışmaları gerekir.

Tatbikat sırasında Harekât Müdürü, bütün zamanım Teğmen Şükrü Efendi'nin yapacağı göreve ayırdı ve bu amacın elde edilmesi için de dost ve düşman birliklerinin varsayılmış ya da kadro hâlinde gösterilmiş birliklerle ilgilenmek üzere, birkaç subayını yanına aldı. Bir subay özel olarak Harekât Müdürüyle birlikte taşıdığı telemetre sayesinde me safeleri ölçmeye; diğer bir subay da tasarlanmış olan düşman tarafından (verilen talimat gereğince), gösterilen işaretleri gözetlemeye ayırdı. Tatbikatlarda seyirci olmaktan

başka bir görevi bulunmayan subaylara herhangi bir görev vermek değişik açılardan faydalıdır.

Harekât Müdürü tasarlanan düşman komutanına işaret ile emirlerini ulaştırmak için aşağıda olduğu gibi birtakım basit işaretlerin (12) kullanılmasını kararlaştırmıştı:

VVV- Birkaç avcı göstermek için.

GGG- Piyade mevzisinin tamamıyla işgal edildiği.

BBB- Topçu bataryalarını göstermek için.

YYY- Hedefin büyüklüğünü artırmak ve onu daha yüksek göstermek için.

KKK- Hedefin büyüklüğünü küçültmek ve onu daha alçak göstermek için.

TTT- Ateş açtırmak için.

SSS- Takviye getirmek için.

Zayıyatı göstermek için kullanılan flamalar: DDS (Sağda), DDM (Ortada), DDL (Solda), NNN (Yukarıda)

Gösterilen flamaları değişen durumlara göre gizletmek için (V,G, BD)

Ke Ke Ke- Birlik Komutanları Harekât Müdürünün yanına!

Birlikleri göstermek için kullanılıp miktarı az bulunan flamalar, seyirci erlere olduğu kadar

Müfreze Komutanına da yeterli derecede açık ve muharebeye uygun görüntü veremeyeceğinden dikkati fazla çekmez. Bu eksikliği gidermek için Harekât Müdürü tatbikatın yapılması esnasında her iki tarafın gösterilmemiş fakat bununla beraber bilinmesi uygun olan birliklerini bazı tamamlayıcı bilgiler vererek duruma kesinlik kazandırmak zorunda kaldı.

Düşmanın ateş üstünlüğünden veya fazla zayıya uğrama endişesinin doğuracağı heyecanlar, muharebeye pek büyük tesiri olan manevi etkenlerdir, onları da kısa uyarımlarla göz önüne aldırılmayı özellikle unutmadı.

Harekât Müdürünün, gerek doğrudan doğruya sözlü olarak bazı bilgiler vermesi gerekse varsayılan birliklerin yapacağı hareketleri bildirmesi, tatbikat sırasında meydana gelen her duruma müdahale etmesi, ast birlik komutanlarının anlama yeteneklerini geliştirmek esasına da dayanıyordu. Müdür ayrıca astların sadece dikkatlerini çekmeyi ya da dikkat ettiğini göstermesini arzu ettiği anlarda bile, daima onlara kendiliklerinden hareket ve bir karar edinmelerini gerektirecek fırsatlar hazırlamaya çalışıyordu. Özellikle bu sonucun elde edilmesini temin etmek kendisine pek önemli görünüyordu. En son muharebenin verdiği eleştirisi olanaksız derslerden çıkarılan sonuca göre; uzun menzilli ve dumansız barutlu tüfeklerin kullanılması sonunda düşmanın araziden faydalanma konusunda becerikliliğinden

dolayı, zaman uygun oldukça piyade subay keşif kolları ve aynı zamanda atlı piyade subayları ile muharebe meydanlarını araştırtmak zorunluluğu var.

Düşmanın ani ateşlerinden kendimizi korumak, düşman avcı mevzileri, kendi işgal ettiğimiz mevziler ve taarruzumuz sırasında takip edeceğimiz yolları bize bildirmek konusunda bu keşif kollarının, bilhassa etkin hareket etmeleri çok gereklidir.

Bu sorumlu görevlerin başarı ile yapılması, esasen barış zamanındaki hazırlıklara bağlıdır. Buna nazaran subay ve kıta çavuşlarının kesinlikle eğitim ve öğretim görmeleri gerekir. Bu nedenle yapılacak talimlerde düşman mevzisi, mümkün olduğu kadar gerçekte olduğu gibi gösterilmeli ve önlemleri almayan keşif kolları üzerinde ateş edilmelidir. Harekât Müdürü, tatbikatın seyrini yakından kontrol etmeli ve başarı göstermeyen keşif kollarını takdir etmemelidir. Genellikle pek büyük bir ustalıkla araziden faydalanmayı bilmeyen ve dürbününü doğru kullanmayan, özellikle sarsılmaz bir dayanıklığa sahip olmayan keşif kolları, görevlerini yapmaya yeterli olamazlar.

Düşman mevzisinin yeri, kuvveti ve cephesinin uzunluğu kesin olarak belli olmadıkça taarruz eden taraf sık avcı hattı düzeni ile ilerlemeyi düşünmez. Sık avcı hattı düzeni, kolay değiştirilemediği için taarruz sırasında meydana gelecek hataların düzeltilmesi de zordur. Böyle sık

avcı hatları birdenbire ve yanlış bir cephe ile düşmanın tesirli ateşine tutulursa birlik çok fazla zayiata uğrar.

Düşman, keşif kollarımızı keşif yapmasından özellikle kendi ilerisine sürdüğü küçük birliklerle mani olduğu takdirde, düşman mevzilerinin yerini tespit için bağımsız olarak ve ayrı istikametlerde ileri sürülen keşif mangalarımızın düşmana yaklaşması zordur (344).

Aslında bu hareket tarzının pek çok sakıncaları vardır. Biraz zayıf olan bu hatları düşmanın etkili ateşine hedef oldukları zaman takviye etmek zorunluluğu vardır. Kendi ateşleri ise güçlülere uğratılacağı gibi az çok gecikmiş olacaktır.

Bundan başka bazen düşmanın bize karşı kullanacağı kuvvetten daha zayıf bir kuvvetle muharebe etmek zorunda kalınabilir. O hâlde, böyle bir taarruz usulünü her durum için kabul etmek arzu edilmeyebilir. Bununla beraber tatbik şekli ve kullanılmasını önceden düşünmek buna göre bu konuyu da eğitimlerde pekleştirmek gerekebilir.

Üzerinde durduğumuz örnekte, varsayımlara göre taarruz eden tarafın keşif kolları, düşman mevzisini keşfetmeyi başardılar. Bir kere tesirli ateş mesafesine girildi mi ondan sonra doğrudan doğruya kuvvetli avcı hatları ile muharebeye tutuşulabilir.

Muharebe eğitimlerinde her şeyden önce dikkate alınacak taraf, avcı muharebesinin sevk ve idaresidir. Çeşitli durumlarda, avcı hatlarını teşkil ve onları hareket ettirmek, özellikle dağınık düzende; ateşin idaresine önem vermek, takviye birliklerini avcı hatları gerisinde ileriye sürmek, subayları, muharebe görüş açısından yetiştirmek için yapılacak eğitimlerin en önemli safhasını teşkil etmelidir. Her tatbikat bu gibi öğretime esas olmalıdır.

Harekât Müdürü; kullanılacak araçların seçiminde Kıta Komutanını tamamen serbest bırakmalıdır ve eğitimi o şekilde idare etmelidir ki, Kıta Komutanı çeşitli değerlendirmelerden birini seçmek zorunda kalsın. Tatbikat bu şekilde idare olunursa ancak faydalı olur.

Bu çeşit eğitim ve tatbikatlarda yönetime bağlı eğitimlerden meydana gelen gelişme ile yetinilerek Komutan yavaş yavaş daha büyük zorluklar karşısında bulundurulmak suretiyle daima aşamalı olarak düzenli bir yöntem izlemelidir. Takım komutanı olan bütün genç subayların eğitim ve öğretiminde ise alınacak düzenin araştırılması, bu eğitimlerin esasını oluşturmak ve onlara verilecek görevler pek basit olmalıdır.

Tatbikatta verilecek bilgiler sonuçta bir eleştiri ile özetlenmelidir. Ancak Harekât Müdürü harekât esnasında gördüğü bütün tedbirsizliklerin ve yanlışların düzeltilmesini sonraya bırakmamalı tam tersine tatbikat esnasında hak edenleri

mükafatlandırmakta ve cezalandırmakta asla kararsızlık göstermemelidir.

Erlar üzerinde intizamsızlık ve gevşeklik görüldüğü vakit derhâl müdahale etmelidir.

Seferî tam mevcutlu küçük birliklerle tatbikat yapıldığı zaman pek kolaylıkla tertip ve düzenlerde bazı gevşemeler ve bozulmalar her an görülebilir. Çünkü erler, her zaman olduğu gibi sıkı bir gözetim altında bulduklarını fark etmezler. Böyle durumlarda gevşeklikler derhâl önlenmelidir.

Harekât Müdürü, görebileceği büyük taktik hataları hemen yerinde düzeltmelidir. Çünkü, yapılan hatanın düzeltilmesiyle verilecek ders, elbette zaman geçtikten sonra verilecek dersten daha etkilidir.

Sınırlandırılmış kadro tatbikatları, ayrıntıları esaslı bir şekilde yorumlanmaya uygundur. Bu konuda harcanacak zaman da hiçbir vakit boşa geçmiş sayılmaz. Başarısız bir hareketi derhâl tekrar başlatmak ve bir mevzinin ilk işgal şekli beğenilmediği zaman bu mevziye tekrar hareket ettirmekten bir sakınca meydana gelmez.

Ancak bu eğitim yöntemi; Harekât Müdürünün tatbikatta yetki ve sorumlulukları çerçevesi içinde doğru olarak uygulamasıyla yararlı olabilir. Çünkü tatbikatı yapacak olanları aynı işi birkaç defa tekrara mecbur etmek, istenen faydayı vermeyeceği gibi birliklerin, dolayısıyla erlerin

yorulmasına ve dikkatlerinin dağılması gibi bir tehlikeye yol açar.

Bundan başka tatbikat sırasında, fırsat buldukça Harekât Müdürünün memnuniyetini göstermesi hoş bir hava yaratır. Yerinde söylenen bazı güzel sözler, subay ve erlerin isteklerini artırmakta yararlı olur. Bu önlemlerin alınmasından çekinilmemelidir. Fakat ölçü de aşılmamalıdır. Çünkü daima tekrar edilen övgüler kısa bir sürede anlamını yitirir. Bundan başka her türlü durumda korunmak zorunda kaldığımız talimnamelerin ciddi hükümlerine de aykırı hareket edilmiş olur.

Hemen söylenmesine gerek olmayan düşüncelerin, eğitimin veya tatbikatın sonuna bırakılması yeğlenmelidir. Tatbikatın yapılışı anında gereksiz müdahaleden kaçınılmalı, eleştiriler zorunlu kalınmadıkça yapılmamalıdır. Bu türlü müdahale personeli uyandırmak ve isteklendirmekten çok, onları dikkatsizliğe ve ağır davranmaya sevk edebilir

Son eleştiriye ait bütün maddeler için burada diğer bir eserde¹³ bahsedilen konulara bakılabilir. Eleştirinin kısa olması ve konu edilecek noktaların seçilmesi hakkında ilgili eserlere başvurmak önemle tavsiye olunur.

Burada olduğu gibi yapılan talimlerden amaç; subaylarımızı daha büyük birlikler içinde

¹³ "Subaylar İçin Seferi Hizmetler Tatbikatı" adlı eserin birinci kısmına bakınız. (s.40, 44-46 ve 105,106.)

hareket eden küçük birliklerin sevk ve idaresini muharebe şartlarında yetiştirmek olduğu zaman, bu eleştiri; dikkate değer olan aşağıdaki soruları da kapsayacak ve onlara cevap verecek nitelikte olmalıdır:

1. Birlik Komutanı, içinde bulunduğu birliğe veya birliğin ilerisinde veya gerisinde bulunan birliklere nazaran durumunu doğru olarak anladı mı ve gerekli tertip ve emniyetini aldı mı?

2. Muharebe sırasında kendi harekâtını, komşu birliklerin ve gerektiği zaman topçunun harekâtıyla koordine etmekte gerekli önlemleri aldı mı?

3. Kendisine verilen inisiyâtifi kötü kullanmaksızın gerektiğinde kendiliğinden hareket etti mi ve taarruz anında ileriden arazi kazanmak için bir gayret gösterdi mi?

4. Tatbikat biter bitmez, takımıyla beraber bağlı olduğu bölüğe katılmaya ve asıl komutanı kim ise onun emir ve komutasına girmeye dikkat etti mi?

5. Düşmanı uygun şekilde ve doğru olarak gözetledi mi ve raporlar zamanında üst birliklere ulaştırıldı mı?

Son eleştiride, daha önce eğitim sırasında yapılan hatalar için yapılan uyarıların tekrar söylenmesi uygun değildir.

FİHRİST

Başlangıç

Astlarımızı küçük bir birliğin kendinden daha büyük birlikler içinde muharebeye yetiştirmek.

Bu eğitim ve öğretim için sonbahar tatbikatlarından yararlanma ve aynı amacın elde edilmesi için diğer eğitimlerin önemi.

Eğitimlerin seferber mevcudunda (tam mevcutla) küçük birliklerle yapılmasının önemi.

Muharebe eğitimlerinin hazırlanması ve yapılmasından kaçınılmayan güçlükler; bu eserden istenen amaç ve yöntemler.

Örnek

Eğitime hazırlık. Eğitim alanına gitmek için yapılan yürüyüş.

Görüşler 1: Değişik arazi üzerinde tatbikat yapılmasında sonbahar aylarıyla kış mevsiminin faydaları. Cephanenin sağlanması ve kullanılması.

Göz alıştırmak. Düşman ve dost birliklerini belirlemek için kullanılan araçlar.

Tasarlanmış düşman birlikleri.

Asıl eğitimden önce ve sonra yapılacak yürüyüşler.

Muharebe eğitiminin yapılışı.

Harekât Müdürü tarafından eğitimin eleştirisi.

Görüşler 2: Tasarlanan Genel Durum

Eğitim başlamadan önce, Harekât Müdürü tarafından verilen diğer bilgiler. Harekât Müdürünün yanında toplanmak,

Harekât Müdürü ile varsayılan düşman birlikleri arasında haberleşmeyi sağlayacak olan işaretlerin kullanılması.

Eğitim sırasında Harekât Müdürünün müdahale edebileceği durumlar. Muharebe keşif kolları.

Bir muharebenin başlangıcında alınacak değişik düzenler. Eğitimlerin istenen amacı gibi kabul edilen avcı muharebesinin sevk ve idaresi.

Eğitim esnasında yapılan ödüllendirme ve cezalar.

Son eleştiri.

*“Dağınık nizamda
kumanda ve idare-i ateş
cüzütamı kaideten takımdır.”*

(Yeni Talimname-166)

Bir ordunun, senelerce sây ve tatbik sayesinde ahkamına vukuf hasıl ettiği Talimnamesinin tebdili heyet-i umumiye-i askeriyeyi şaşkırtır. Bahusus yeni kabul edilen Talimname, kendi Talimnamelerinin tedricen kendi taraflarından ıslah edilmiş bir sureti olmazsa bu şaşkınlık büsbütün zulmet ve müphemiyet içinde olur. Çünkü hayat-ı umumiye-i askeriyede yeni açılan bu safha; dahil olanların kendi mesai ve tekemmülat-ı tedriciyyelerinin mâkes-i tecelliyatı değildir; orada her kesin hatvesi müteredit, nazarı mütehayyir, fikri müşevveştir.

İşte bu gün Osmanlı Ordusu heyet-i askeriyesi bu hâldedir. Lâkin, ne çare ki, bu şaşkınlıktan bugün ihtiraz etmek istersek yarın derecesi büyüyeceği için ihtiraz imkanı azalacak veyahut bir meydan muharebesinin ateşli seması altında, esbab-ı izalesi mevcudiyetimize tesir-i elim icra edebilecek azim bir şaşkınlıkla nihayet bulacaktır. Çünkü, elimizdeki Talimname terakkiyat-ı zamanıyeyi takib edebilecek mahiyeti haiz değildir. Onun hâyîde ve fersûde yapraklarını koparıp atmak; yerine, bize; zaman-ı hazır harbin taleb eylediği evsaf ve şeraiti bahşedecek yeni bir kitab-ı mübin komak mecburidir.

Nitekim, hayat-ı askeriyemizde ilk hatve-i terakki bu lüzum ve mecburiyete inkıyad etmek olmuştur.

Kabul ettiğimiz Talimname mazmunu o kadar şumullü ve müteâlidir ki, onu bihakkın ihataya, ahkâm-ı mündericesinin tatbikat-ı mütemadiye ve mütevaliyesile perverde olmuş bulunan Alman Ordusunun bile seviyye-i terakkiyatı henüz tamamı ile yetişmemiştir. O halde bizim gibi rehber-i hayat ve sanatı olan Talimnameyi elinde yıpratmak değil evrak-ı battaliye arasında küfletmekle melûf olmuş bir heyetin ne derece bidar ve say u gayret ve himmet-i mütemadiyede bîemsal olması lâzım geleceği düşünölmek icabeder.

Yeni Talimnamemizin, kıtaat tarafından tatbik-ı ahkâmına başlanmadan evvel; bu güne kadar bizi, Talimgâhlara paslı zincirlerle bağlayan sakim âdetleri ki kıtaatı talimgâhın tesviyesi ile yormaktan ve zâbitanı âtil bırakmaktan ve efkârı umumiyeyi muktaziyatı harbiyeye tevafuk etmeyen vesaitle talimlerin kusursuz ve pürüzsüz cereyanını taht-ı temine almak meyil ve arzusuna (Talimname-254) sevketmekten başka hiçbir netice hasıl etmemiştir-eski Talimnamemizle bir mezara gömmek lâzımdır. Bu muvaffakiyetin temin-i tecellisi pek o kadar kolay değildir; çünkü bir kıtayı talimgâhtan arazi meydanına atmak kadar kolay bir şey olmamakla beraber, orada da bîfaide yorulmaktan onu halas edebilmek iktiza eder.

Biz, bu hususta, mümkün olan hüsn-ü delalet ve müşareketi de pek müphem ve gayri kafi görüyoruz. Zira, delalet her kıtanın kendi amiri tarafından vuku bulmak imkanından bait ve ancak mahdud kimselere müftakir bulunursa korkarım ki dalalet olur. Çünkü, mesela Serez'de (Siroz'da) bir delil-i münevvere malik olanlar mazhar-i hidayet olabilirlerse de, Seniçe'dekilerin dalalette kalacaklarına hiç şüphe edilemez.

Demek istiyorum ki, ordu ve fırka erkânı harbiyelerinin - ki ilk vazife-i vicdaniyeleri zâbitan ve efradın harbe hazırlıklarının daimi nıgehbanı ve her hususta onların pişvası olmaktır - bizzat delâlette bulunmak suretiyle müstefidedebilecekleri kıtaat ekalliyette kalır ve binaenealeyh kendileri vazifelerini ifa edemezler. Veyahut netice-i muvaffakiyete pek geç varırlar. Bu sebeple bilvasıta dahi tevsi-i gayrete pek geç varırlar. Bu hususta en iyi vasıta talimlerin harb noktayı nazarından suret ve muvaffakiyet-i icraiesini tasvir eden âsardan istifade etmektir.

Vakıa gayretperver arkadaşlarımız bunda da kusur etmiyorlar; Lâkin, bugün dest-i tevkirde dolaşan bu yoldaki âsarin çoğu - bana öyle geliyor ki - birer usul ve kavaid-i harbiye mecmuası veya muhtırası veya, en büyüğü, tefsiridir. Bunlara da ihtiyacımız derkâr ise de nereden başlamak lâzım geleceğinde mütereddit duran, bize, bir mebde ve bilhassa muharebe talimlerinde ilk dersi gösterecek

bir esere ihtiyacımız ondan da daha ziyade bâriz ve katîdir.

İşte; Berlin Darülfunun-u Askerîsi kadim müdürlerinden General Litzman'ın (Seferber mevcudunda takım, bölük ve taburun muharebe talimleri) namındaki eserinin en son Alman Talimnamesine göre - ki bizim de kabul ettiğimiz Talimname o dur - tadil ve ıslâh edilmiş dördüncü tab'ı bize o mebdei gösteriyor, ilk dersi veriyor:

"Dağınık nizamda kumanda ve idare-i ateş cüzütamı takımdır "

Talimname-166

Filhakika eser-i mezkûr mündericatının bu maksadın teminine pek ziyade meder olabileceğini gördüm ve bu eserin behemehal bizim lisanımıza naklolunması lüzumuna hüküm verdim ve fakat bunu benden evvel görmüş, okumuşların mevcudiyetini ve bunların dahi tabiaten benim gibi bir hükümde bulunmuş olduklarını kabul ederek, emel-i mütereke vusul için sarf olunan kuvvetlerin israfından ise diğer cihete sarfına karar verdim. Fakat zannettiğim henüz olmadı. Yalnız ben biraz gecikmiş oldum.

Bu teahhuru tazmin için kitabın tekml münderecatının hitam-ı, tercümesine intizardan sarfınazar ederek her meselenin bir kitapçık halinde çıkmasını münasip gördüm. Zaten eser, tertibi cihetiyle buna pek müsaittir.

Bu isticale bâis olan diğler sebep de ordunun, takibetmekte olduğu edvar-ı talimiye programıdır. Çünkü, tabur talimine geçildiği zaman takımın esaslı bir surette talim ve terbiyesine medar olan birinci misal layık olduğu ehemmiyetle mütalaa edilmeyebilir.

Eserde ilk harfleriyle gösterilen zâbitan isimleri yerine, bizim isimlerimizi koyduğum gibi ait olduğu harita -hakiki bir araziyi gösterdiği halde-ondaki isimleri de, bir ihtarı vakıfane üzerine bizim isimlerimizle tebdil ettim.

Filhakika böyle oluşu bizim için, meselenin mütalaa ve takibini teshil eder. Şüphesiz ki müellifinin de maksadına mugayir düşmez. Satırlar için de parantez arasına alınan rakamlar Almanya Piyade talimnamesi tercümesinin maddelerini gösterir.

Müellifin, eserin dördüncü tab'ı hakkındaki mütalâasiyle bütün muhteviyatın şamil olan mukaddimesinde müftakir olduğumuz fikir ve mütalâaların mevcut bulunması itibariyle onları da olduğu gibi bu ilk misalin baş tarafında bulundurdum.

Silah arkadaşlarımla, hüsnüniyetinden emin olduğum için, bu kitaba ait, her nevi nevâkısı cüstücûya elbette sarf-ı zaman etmezler zannındayım. Çünkü bilirlere ki, bu nevi işgalât-ı hasîseye masruf olacak zaman, bunun gibi birçok

meselelerin, ordumuza neşrine vakfedilmekle daha pek çok kıymetli olur. 10 Şubat 1324

Erkânıharbiye Kolağası

Piyademizin talim ve terbiyesi oldukca uzun bir zamana muhtaçtır. Eğer her iki veyahut üç senede bir, talim ve terbiye usulleri esasından tadil edilmeye kalkışılırsa; birdenbire silah altına celbedilen redif efrat ve zâbitanının, muharebe zamanında, müttehiden hareketlerinden bir netice beklenilemez. Vakt-ı hizada dahi, bu sık sık tebeddülât efradı bizar eder; onları, her günkü iştigallerinde daima şaşkırtmak yüzünden, talime olan heveslerinin ziyanına ve talim ve terbiyeleri seviyesinin terakkisi yerine tedennisine sebebiyet verilmiş olur. Bu sebeple, talimnamelerimizin birkaç seneler meriyetlerini muhafaza etmeleri lâzımdır; onlar esbabı mücbire olmadıkca; efkâr-ı cariyenin ki devir, devir, tâbiye hakkında dahi hasıl olur; keyfine, hatta bu husustaki müsademat-ı efkâr esaslı olsa bile, terkedilmemelidirler.

Mamafih ne kadar şayan-ı teessüf görölse bile yine bir talimnamenin, hatta en iyi bir talimnamenin, kamilen feshedilmeden evvel, kısmen eskileşmesinden asla içtinap edilemeyecektir. İçtinabımuhal olan bu fersudegî, herşeye rağmen, lâyenkâti tashihat icrası gibi küçük bir mahzurdan âri değildir.

Fakat bizzarur yeni bir talimname kabul edildi mi; mezkûr talimname, derhâl terakkıyat-ı zamaniyeyi takib edebilecek mahiyeti haiz olmalı ve hatta mümkünse bu derecenin fevkinde bile bulunmalıdır.

Efradın "muhabere meydanında tatbıke muktedir olamayacağı" şeyleri vakt-ı hazarda öğrenmekten feragat eylemeleri için eski şeyler nabedit olmalıdır.

En son harblerden alınan gayr-i kaabil-i itiraz dersler, endaht ve manevra meydanlarının kanaatbahş tecaribi, en son günlerimize kadar icra edilen taharriyat-ı fenniyenin netayic-i müsbitesi bütün bu şeyler, yeni talimnamede; mucez, açık, sade amelî bir surette mahall-i tatbikini bulmalıdır. Amelî olmak noktası yeni vesaitin talim ve terbiyesi usullerine o kadar hakkedilmelidir ki mezkûr usuller tadile muhtaç olmaksızın birkaç seneler mer'i olabilsin.

Bizim yeni Piyade Talimnamemiz bütün bu ihtiyacı fevkalâde bir surette temin ediyor. Pek ciddi bir terakki vücuda getirdiği gibi, mazmunu itibarı ile, zannederim, efradımızın bugünkü talim ve terbiye seviyesini de pekçok geçer. Onun talebettiği mekasıd-ı muhtelifeye vusul; oldukça uzun bir zamandan sonra ve sebatkarane bir say sayesinde, ancak yavaş yavaş müyesser olabilecektir. Biz burada madun Kumandanların teşebbüsat-ı fikriyye âsarını göstermeye alışmaları için geçecek zamanı düşünürüz. (Mafevklar için

de, madunlarda bulunanlara kafi bir meydan-ı faaliyet bırakmağa alışmak lüzumu buradan neşet eder.)

Eserimin yeni tab'ından maksat, piyade sınıfına mensup arkadaşlarımin vazifelerini muvaffakiyetle ifa etmelerine yardım etmektir.

Vakıa, evvelki tabı'da da (3'üncü) yeni Piyade Talimnamemizin maani-i mündericesine mübayenet yoktur; orada da, zâbitanın, amir olmak itibarile, düşünmeyi bilecek, kendiliklerinden hareket eyleyecek ve herhangi bir mesuliyeti kemal-i memnuniyetle deruhte edecek surette yetiştirilmeleri lüzumu musırran talep ve kezalik, ateş hattını düşman mevziine doğru, "icabında büsbütün yakınına kadar" ileri sürmek kâtiyen tavsiye olunmuştur; Lâkin nizamların istimali ve yeni kumandalar, teçhizatımızca yapılan tadilat bu eserin yeniden tab'ını istilzam etti.

Bundan başka üçüncü tabı'da; ateş hattında hatve-i mevzune, dört sıra üzere yaylım ateş ve bilhassa tabur ve bölük Kumandanlarına da ateş muharebesinde mühim vezaif tevcihi gibi eski talimnamenin hoşça gitmeyen imtiyazatını metn-i eserden atmak şüphesiz faydadan hâli değildir.

Ancak yeni talimnamenin kabulile Takım, "Dağınık nizamda kumanda ve idare-i ateş cüzütamı kaideten takımdır." ünvan-ı sahibini alabildi.

Yeni Talimnamemizde "Mevakı-i meskûne ve orman muharebesi" bahsinin ehemmiyetli olmasından naşi, evvelce mevcut olan meselelere "orman muharebesi"ne ait 4 ncü meseleyi ilâve etmeyi lâzım addettim ve bu meselede, bu nevi talimlerin idaresinin her türlü hususi müşkilata merbut olmasını münasip gördüm. Diğer bahisleri dahi tadil ve ihtisar etmeğe dikkat ettim. Kariîni yeni talimname ile ülfet ettirmek için her yerde, bu ameliyatlarda mahall-i tatbikini bulan madde numaraları irae edilmiştir.

Muharebe için, her şeyden evvel, düşünmeyi bilir ve kendi kendisine iş görmeye alışmış amirler lazımdır.

Talimname-2

MUKADDİME

Harpte, netice-i kâtiye ancak meydan muharebesile istihsal edilir. Buna binaen zâbitan ve efrat her şeyden evvel, daha büyük kıtalar dahilinde buldukları zaman icra edecekleri müsadematın taleb eyleyeceği ihtiyaca göre yetiştirilmiş olmalıdırlar.

Burada, vakıa, yalnız takım, bölük ve tabur Kumandanlarından bahsolunuyor. Fakat bir meydan muharebesinin cesim kadrosu dahilinde. bunların vezaifi ancak ikinci derecede kalır. Aksam-ı sagireden her bir kısım-ı hususînin tesîri, efal ve harekât-ı umumiye içinde adeta mahvolur. Bununla beraber inkar edilemez ki, bütün bu kuvayi şahsiyenin mecmu-ı muhassalası hakikaten muharebatın ve hatta en ciddi meydan muharebelerinin bile talihleri üzerine tesir eder.

Malumdur ki halihazırda, piyade muharebesinin icabatı, madun amirlerin de pek büyük meziyetlere sahip olmasını istilzam eder. Eskiden, bunların vazifeleri alınan emirleri bilâ tereddüt ifa etmekle, hitam buluyordu; lâkin bugün, artık, böyle değildir: Şimdi, bizzat itay-ı hüküm ve karar eyleyebilmek liyakâtini ihraza mecburdurlar.

Silsile-i merâtibin en dûn rütbesinde ve binaenaleyh mafevklerinin bilâ vasıta taht-ı emirlerinde bulunanlar dahi her an, maksadın en iyi bir surette istihsali için icabeden hareketi kendiliğinden icra etmeyi bilmek mecburiyetindedirler.

Bu husus, takım amirleri için daha büyük mikyasta aynıdır. Zira, "dağınık nizamda kumanda ve idare-i ateş cüzütamı kaideten takımdır." (Piyade Talimnamesi-166).

Bu sebeple genç zâbitanımızın kıtalarının daha büyük cüzütamlar içindeki muharebe talimleriyle peyday-ı ülfet eylemeye ihtiyaçları vardır.

Halbuki büyük Kumandanlar, muharebede kendilerine tevdi edilecek vezaife ameli bir surette hazırlanmak fırsatlarına vakt-i hizada nadiren malik olurlar. Madun amirler, bu nokta-i nazardan daha çok müsait şerait içinde bulunurlar. Takımlar, bölükler ve taburlar gibi nisbeten daha küçük olan cüzütamların muharebesinde bir usul-i tabiye vardır ki bu kendilerine hastır; mesela bir taburun, müfrez bir livanın veyahut bütün bir ordunun bir kısmını teşkil etmesi taburca haiz-i ehemmiyet değildir. O, yine daima aynı tarzda muharebe eder.

İster liva ve ister bütün bir ordunun bir kısmı bulunsun, her iki halde de tabura merkezde veyahut diğer taburların gerisinde bir mıntıkai mahdude tahsis edilecektir. Tabur, açılmasını,

manevrasını harb-i taarruzî veyahut tedafuîsini işte, bu mıntıka dahilinde icra edecektir.

Her sene vukubulan, sonbahar manevraları, manevraya iştirak eden kuvvetler muhtelit veyahut müfrez bir livadan ziyade olmasa bile, madun Kumandanların, muharebe nokta-i zanarından bilfiil hazırlanmalarına müsaittir. Lâkin, şüphe yok, ki bu hazırlıklar kâfi addedilemez. Belki madun amirlerin bütün sene, hakikaten ciddi bir usulde talim ve terbiyeye tâbi tutulmaları iktiza eder. Sonbahar manevraları zâbitana kendileri için elzem olan ameliyat-ı harbiye ve malûmat-ı tabiiyeyede derece-i matlubeyi ihraza müsait olacak kadar imtidatlı değildir. Bundan başka, bir manevra günü her madun zâbitin hareketi ekseriya mafevklerin nazar ve tenkidinden kaçır. Ve mafevkin yapılan bütün hataları mevzuubahis etmek için zamanı da yoktur.

Cidden müddekkıkane bir talim ve terbiye için muallimin teknil dikkâtini talebesine hasredebilmesi lâzımdır; halbuki bu, bizzat muallim, bir kıtanın kumandasını deruhte ettiği ve bundan dolayı diğer bir taraftan mesul tutulmakta bulunduğu zaman asla mümkün değildir.

Bundan başka, sonbahar manevralarında, ne kadar az olsa bile efrad-ı ihtiyâtiyenin iltihak ettirilmesi halinde vukua gelen masarif-i külliyyeden dolayı kıtaatı seferber mevcutlarında celp ve cemetmek imkanı müstesnadır. Halbuki bilakis eyyam-ı âdiyede gerek herhangi bir piyade

kışlasında, takımlar veyahut bölükleri ve gerek, hazarî mevcudunda iki, yahut üç taburun bulunduğu mahalde taburları seferber mevcudunda teşkil etmek daima kolaydır. Herhalde, bu veçhile takviye olunmuş kıtaatla sık sık manevra icra eylemek lüzumuna kâtiyen itiraz edilemez. Vakt-ı hazar kuvvetleri seferber mevcutlarından ne derece ziyade tehallûf ederse, bilcümle rütbe eshabının, o mertebe seferber kıtaatın tahrikinde gayr-i kaabil-i içtinap olan müşkülâtı takdir ve iktiham etmeyi öğrenmesi mühimdir.

"Talimler ne derece muhtelif arazi üzerinde icra edilirse kıtanın istifadesi o nisbette ziyadedir. Bunun için her fırsattan ve her mevsimden istifade olunmalıdır" (Piyade Talimnamesi-7). Lâkin burada, bilhassa şayan-ı ehemmiyet olan, hazırlanıp idare edilmek suretile icra edilen muharebe talimlerinin az olmasıdır. Takımın, bölüğün ve taburun ancak farazî olabilecek olan daha büyük kıtaat dahilindeki vaziyetleri pek açık ve vazih olarak gösterilmelidir. Ahval-i muharebe ve ifa olunacak vezâif, hakikate mukarin yani sade ve mamafih mümkün olduğu kadar mütenevvi olmalıdır.

Harekât; talim ve tedrisatın dimağâ nûfuzuna medar olacak veçhile, hakikate mukarin olarak tevali etmelidir.

Ve nihayet talim hitam bulduğu zaman; müdir, mezkûr talimden istihracı mümkün olan

dersleri, zâbitanın hakikaten malumat-ı tabiyevilerini tezyide medar olacak surette, az kelime ile onlara izah etmeye muktedir olmalıdır.

Bu tadat olunan şeraitin kâffesini aynı zamanda temin etmek pek o kadar kolay değildir. Bundan başka, kaabil-i istimal arazinin mefkudiyeti hemen ekseriya talim icrasına mani olur.

Her şeye rağmen, bütün bu müşkilâtın iktihamına azmedilmeli ve her ne suretle olursa olsun bu maksada vasıl olunmalıdır. Çünkü, mesele, zâbitanımızın talim ve terbiye-i askeriyelerinin esaslı bir kısmını tevsi etmektir.

Vazife tertibinde ve talimin idaresinde ve muharebe talimlerinin tenkidinde ne nevi müşkilât olduğunu ve müşkilâtın nasıl iktiham olunabileceğini mebahis-i âtiyede, birkaç misal ile gösterrneğe çalışacağız.

Bu eserde takibolunan usul (zâbitanımızın tabiye tedrisatında temin-i istifadelerine medar) olmak üzere yazılan silsile-i âsırın birincisinde¹ tatbik edilmiş olan usulün aynıdır: Her tasvir olunan hal ve vaziyet için muharebe taliminin bil'amel suret-i icrası izah ve bu izahatın nihayetine de mütalaat-ı umumiye ilave edilmiştir.

¹ Zabitanımızın Tabiye tedrisatında temin-i istifadelerine medar olmak üzere yazılan silsile-i âsardan 1. Hizmet Seferiye Talimleri.

Birinci misâlde mefruz bir kıta dahilinde bulunan bir takım musavver² (mutasavver) düşmana karşı harbediyor.

Burada, genç zâbitan; piyade muharebesinin usul ve kavaidine ait verilen dersler üzerine izahatta bulunmak fırsatı da gözetilmiştir.

İkinci misalde, bir bölüğün; üçüncü ve dördüncü misallerde bir taburun (cüzütamlarının herbiri diğer cüzütamlar dahilinde ve muhtelif mevzilerde olarak) muharebesi tasvir olunacaktır.

Bu sayede bölük ve tabur kumandanlarının muharebe nokta-i nazarından talim ve terbiyeleri ne yolda idare edilmek lâzımgeleceğine dair vazih bir fikir edinilebilecektir. Misal olarak dercedilen talimler, evvelce (Kozl) ve (Gnezen) deki kıtaat tarafından bilfiil icra edilmiştir.

Bu misallerin intihabı mahza bu eserde takibedilen maksada muvafık olduğu içindir. Yoksa, herhangi bir arazide asla beis görülmeksizin kaabili tatbik nûmuneler vücuda getirmek gibi bir fikri sakim benden baid olsun.

² Musavver kelimesinin o zaman askerlik terimleri arasında "mutasavver" yani "hakikatte mevcut olmayıp zihinde canlandırılmış, düşünülmüş, anlamına kullanıldığı zannedilmektedir. Ancak "resimli" anlamına geldiğinden, kitapta hep musavver şeklinde çıkan bu kelime kararsızlık uyandırmamak için mutasavver olarak yazılmıştır. (Türkçeye çevirenin notu.)

Belki bu talimlere mümkün olduğu kadar müşabih safahat gösterilmek arzu edilmiş ve filhakika onlar, ameliyatta nasıl vuku bulduysa o veçhile her türlü nevakısile ve bütün pürüzler ile gösterilmiştir. Çünkü maksat, asıl hazırlık talimlerinde ve manevranın idaresinde bizzarur tesadüf edilen müşkilatı tayin etmektir. Vakıa bu müşkilatın bilhassa, vakt-ı hizada her nevi zarar ikaindan içnitap için daima gözetilen kayıttan ve bundan dolayı cüzütam kumandanları tarafından alınan gayr-i memul vaziyetlerden neşet ettiği malûmdur.

Her talimi müteakip yapılan tenkid pek güzel gösterecektir ki, bir amir tarafından ittihaz olunan tedabir tadadedilirken tedabir-i mezkûreden kusurlu olanlar asla tasvip ve tavsiye edilmemiştir.

MİSAL

Arazi-i muhtelif üzerinde seferber mevcudunda Takım-Piyade muharebesinin icrası: Avcı hattı teşkili ve bir avcı hattının harekâtı-Ateş muharebesi.

Talime hazırlık. - Talim icra edilecek araziye gitmek için icra olunan yürüyüş.

26:27 Teşrinevvel gecesi kuru bir soğuşu müteakip kar yağdı. 27 sabahı termometre sıfırı, irae ediyordu. Hava berrak ve güneşli idi.

Tabur Kumandanı, karakol ve angarya hidematında olmayan eski efradı, boru

çaldırmaksızın serian ve sükûnetle cemettirdi. Bunları Yüzbaşı Saffet Efendinin taht-ı emrine verdi. Saffet Efendi birkaç gün evvel, bir takım talimi ihzarı ve mezkûr talimin sevk ve idaresi ile tazvif edilmiş ve bu sebeple münasip bir arazi intihabına mecbur olmuştu. Saffet Efendi mezkûr efrattan 8 mangalı seferber mevcudunda bir takım teşkil ettikten sonra fazla kalan küçük zâbitanla efrada vezaif-i âtiyeyi tevdi etti:

Bunlardan, küçük zâbitan ve onbaşılar ve zeki efrad meyanından intihab ettiği 16 kişi bölüğün iskelet halinde kalacak olan diğer iki takımın kadrosunu teşkil edecekti. (Yeni Piyade Talimnamesi, Madde-8) Mavi flamalar taşıyacak iki nefer civar bölüklerin cenahlarının buldukları mahalleri iraeve tahsis edilmişlerdi. 4 küçük zâbit ile ikisi kırmızı flama ve ikisi zaiyata delalet eden flamaları taşımak üzere 32 nefer düşmanı tasvir edecek ve (99 milimetrelik) küçük telemetre ile mücehhez 2 ve işaret flamalarını hamil 1 nefer müdirin refakâtinde kalacaktı. Diğer bir vazifesi olmayan tekmil zâbitan seyirci sıfâtiyle talimde isbat-ı vücut etmeye mecbur idiler.

Mülâzimsani Cevad, Şükrü ve Ali Efendiler takımları sevk ve idareye memur edilmişlerdi. Bunlar, kıyafet ve teçhizatlarını ona göre hazırlıyacaklardı.

Fişek tevziinden sonra Yüzbaşı Saffet Efendi tabur Kumandanının emrine tâbi bulundurulan mülâzim rütbesindeki refakat zâbitine düşmanı

tasvir etmek için icabeden bilcümle talimatı verdi. Mezkûr zâbit manevra arazisini bizzat tanımak üzere atlı olarak hemen ileri hareket etti. Mülâzımsani Cevad Efendi tarafından kumanda edilen takım (Kovalar) tarikiyle asıl muharebe talimine başlanılacak olan (Rahmanlı) üzerine hareket etti. Lâkin bu 9 kilometrelik yürüyüşten talim ve terbiye nokta-i nazarından istifade etmek için Tabur Kumandanı, yürüyüş esnasında Mülâzımısani Cevdet ve Ali Efendilere açılmaya müteallik birçok meseleler sordu.³ Müncemit bir halde bulunan tarlaları kar tabakası örtmüş idi ki, yoldan çıkıp hakikatte olduğu gibi takımla her tarafta hareket etmek mümkün idi.

(Rahmanlı)nın cenubunda Takım manga koluna geçirildi. Badehu tekrril kıta yüz geri ettirilerek cephe tebdil edildi ve yüzler (T) tepesine karşı olmak üzere yerleştirildi ki, mezkûr tepe cenup istikametine karşı takımı setrediyordu. Bundan sonra efrat silah çattı ve sıralardan çıktılar.

Yürüyüş esnasında tesadüf edilen, (180,9) da şimendifer geçidi, ondan sonraki (S) tepeciği iki tarafı hendekli büyük cadde, üzerinde müdafaa mevzii gibi kullanılabilen kum ocağını havi (Yassitepe), kuru F hendeği, K tepesi (Doğanca) nın cenup kenarındaki ormak parçası gibi muhtelif zemin arızaları Müdür'e talimhanede bahis ve tatbik edemiyeceği birçok mütenevvi meseleler hatırlattı.

³ Krokiye bakın.

Mülhak zâbit müfrezeyi (Yassitepe) ye isal etti. Oradan düşmanı iraeve memur olan efradı kendisi ile beraber götürdü.

MÜTALAAT-1

Gayr-i müsait bir hava, mesela fevkalâde sıcak yahut keskin bir soğuk, yağmur yahut kar, buz, sis ve fırtına bizi kâtiyen kışlalar dahilinde veyahut sundurmalar altında tutamamalıdır. Çünkü harbe hazırlanmak için, zâbitan ve efradın her türlü şedaid-i haviyeye mukavemet etmeğe alışmaları lâzımdır. Lâkin talimlerimiz, kıta amirlerini tabiye ve umummiyetle ateş muharebesi nokta-i nazarından yetiştirmek maksadı ile yapılacaksa, elbette bu maksadı daha emin bir surette istihsale müsait bir zamanın intihabı müreccahtır. Fakat hassaten fena mevsim, zarar ikâından korkmaksızın tarlaları çiğnemeğe müsait olduğu için hariçte yapılacak talimleri teshil eder. Zaten iyi günler nadir olduğu gibi herhalde iyi günleri az çok kâtiyetle tahmin etmek de güçtür. Binaenaleyh sabahleyin erkenden havanın öğleden sonra iyi olacağı anlaşılırsa hemen karar verilmelidir. Seri' bir haber, hareket edecek efradın hemen toplanması için, kâfidir. Meselemizdeki halde, taburun muallim efradının kısmıazamı kışla hidemâtiyle meşguldu. Lâkin bununla beraber, 80 : 100 nefer, seferber mevcudunda bir takımın mütesavver bir düşmana karşı muharebesini icra etmeye kâfi idi. Bu cihetle Tabur Kumandanı havanın güzelliğinden istifade etmemekte hiç haklı olamazdı.

Vakt-ı hazar talimlerimizde, efradımıza alacakları kadar fişek vermek dahi gayri mümkündür. Bu sebeple elde bulunan birkaç yüz manevra fişeginden makul bir surette istifade etmek arzu edilirse avcıların berveçh-i âti hususati nazar-ı dikkate almaları muvafıktır:

Her yeni ateş mevziinde ve ateşin mebdeinde veyahut gerek kendi ve gerek düşmanın muharebe hattında ilâna değer harekât vukua geldiğinde ve mesela civar kıtaatın ileri hareketi, her iki tarafa takviye geldiği, düşman ateşinin kesb-i bataet eylediği (zayiata delalet eden flama'nın zuhuru) ve düşmanın ileri hareketi veya ricatı gibi ahvale hükmolunduğu zaman avcılar kendiliklerinden ancak birer manevra fişegi endaht etmelidirler. Bundan gayri zamanlarda ve muhalif bir emir verilmedikce, daima sıhhatli nişan almağa ve matlup olan nişan mevziini tutmağa gayret etmek şartıyla endaht etmeksizin ateşi taklid ederler. Mezkûr talim, nazar-ı ehemmiyete almak icabeden bir faydayı temin eder ki, o da bu tarz-ı hareket sayesinde efrad, daimi surette muharebe hattında güzeran eden ahvali takıbeder. (Yeni Piyade Talimnamesi 148, 207). Usul-i mezkûr efratta her vakit, hatta muharebenin en heyecanlı zamanında bile kemal-i dikkatle nişan almak hassasını tabiat-ı saniye hükmüne koyar. "Her mermiyi isabet ettirmek niyetiyle ve itina ile ateş icrası, her avcıdan matlup bir vazife-i mühimme"dir. (Yeni Piyade Talimnamesi. 196 madde).

En son icra olunan harplerden alınan derslerle gayr-i kabil-i itiraz bir surette sabit olmuştur ki, piyade, vasâti ve büyük mesafelerde, irtifa-ı az piyade ve topçu hedeflerini meydan-ı muharebede görüldüğü gibi tanımağa muntazaman alıştırmalıdır. Ateşin tesiri, serian hedefi tanımak ve mesafeyi doğru olarak tahmin etmek ve endahı iyi idare etmek şartıyla ancak mükemmel olabilir. Bu nokta-i nazardan, layık olduğu derecede atf-ı ehemmiyet edilmek şartıyla göz alıştırmak tesmiye edebileceğimiz mezkûr hususî talimden şayan-ı dikkat netayiç istihsal olunur. Topçu nişancı efradımızın malûm olan mahareti ve piyade sınıfında amelî tecrübeler netayici buna delildir. Efrat tercihan, yere yatmış vaziyette hedefleri tefrik ve tarassud etmeğe talim ettirilmelidir.

(Yeni Piyade Talimnamesi-153)⁴

Bu maksatla, düşmanı irae etmek için mümkün oldukça uzaktan suhuletle tefrik edilebilen kırmızı ve sarı flamaların istimal edilmesi münasiptir.

Düşman piyadesinin daima hakiki surette gösterilmesi şüphesiz daha muvafıktır. (251) Lâkin, bunun için elde lüzumu kadar efrat bulunmadığından avcı hattının flama ile değil, belki

⁴ Yalnız zabıtana ve küçük zabıtana değil, efrada dahi dürbün istimali talim ettirilmelidir. (Yeni Piyade Talimnamesi, Madde: 205).

10 hatve aralıkla bazı efrat vasıtasıyla gösterilmesi tavsiye olunur. Müdür, daha evvelce nazar-ı dikkatte bulundurulmalıdır ki, idareli teşkil edilmiş bir avcı hattı sık bir hat arzeder ve az takviye olunmuş bir ateş, kuvvetli ve hatta faik bir ateşe bile delalet eder. Düşman mevzide ise nazara yalnız (baş hedefi) arzetmelidir.⁵ Bu, burada, hedefi tanımağa ve ateşi taksim etmeye alışmaktır.

Bu nevi bir talim dikkat-i mahsusa sarfını istilzam eder. Eğer, tesadüfen bütün bir manga aynı bir "baş hedefine" ateş ediyorsa, alelâde mesafatta mail bir ateş icra edilmiş olmaz. Bundan başka, tasvir edilen düşmana işgal ettirilecek cephe mezkûr düşmana karşı hareket edecek olan ve faraziyatımıza göre kadro halinde bulunan kuvvetin cephesinden mümkün olduğu kadar imtidatlı olmalıdır. Bu suretle amir, hedefin dövülecek kısmını kemal-i dikkatle tahdid edip vazihan bildirneğe alıştırılır (206).

Düşman topçusu dahi herbiri birer top farzedilmek üzere miktar-ı kâfi dizilerle irae edilebilir, flama kullanılmaz. Yekdiğerinden takriben yirmi katve aralıkla ayrılmış bulunan mezkûr diziler (gövde hedef) inden büyük bir hedef göstermiyeceklerdir.

⁵ Mutasavver düşmanın hakikatte olduğu gibi manevra icra etmelidir (251); o hâlde düşmanı tasvire memur olan efrat yere yatmağa mecburdurlar. Soğuk ve rutubetli havalarda sıhhat nokta-l nazarından kaputların alınmasını emretmek muvafık olur.

Manevrada top kullanılmak istenilmeyen zamanlarda topçu ateşi, avcılarının yayılım ateşiyle tasvir edilebilir.

Piyade kendi aksamını yani muharebe esnasında manevra icra eden kısmın cenahında, ilerisinde, gerisinde bulunacak aksamı, iskelet halinde (yalnız kadro halinde) ki cüzütamlarla irae etmek mümkün değilse bu hususta mavi flamalar kullanılabilir.

Diğer bir mıntıkaya tahsis olunan büyük bir kıtanın muharebedeki mahalli dahi aynı veçhile vazih bir surette temyiz ettirilebilir. Bu husus için flama hamilerine silah ve mermi ile mücehhez birkaç nefer tefrik edilebilir. Lâkin her halde, her iki tarafta flamaların adedini tezyid etmekten içtinap olunmalıdır. Zira bu suretle hasıl olan karışıklık, istihsali memul olan fevaidi pek çabuk zail eder.

Bundan başka su-i tefehumat ve hataları tezyid ettiği gibi gerek müdirin ve gerek aksam-ı muhtelif ve kıta amirlerinin dikkatlerini, ârizî bir takım teferruatla pek kolay bir surette tatbikattaki maksad-ı hakikiden uzaklaştırılabilir. Bu cihetle her hal için azami ne kadar flama lâzım olacağını daima tahdit ve tayin etmeye gayret edilmelidir.

Bu nevi talimlerde mütesavver düşmanı hakiki olarak idarede az çok tabiye efradına malik olmanın ehemmiyeti vardır. Bu hususta en iyisi atlı bir zâbit kullanmaktır.

Mutasavver düşman amirine talimat vermeden evvel mezkûr âmirin ne dereceye kadar kendiliğinden hareket hassasına malik bulunduğunu nazar-ı dikkate almak lâzımdır. Bizim iştigal ettiğimiz muharebede talimlerinde kendiliğinden hareket dairesi oldukça dardır. Büyük manevralarda düşman mutasavver olduğu vakit bu taraf amiri hemen diğer taraf amiri kadar şerait-i matlûbeyi haiz olmak lâzımdır. Her iki taraf, seferde olacağı gibi karşısındakinin vaziyetini bilmemelidir. Mutasavver düşmanı kendisine tevdi olunan vazifede faal bulmak için bir dereceye kadar hareketinde serbest bırakmak ehemmiyetlidir. Bilakis, o derece haiz-i ehemmiyet olmayan muharebe talimlerinde maksut olan; tedrisat-ı hususiye nokta-i nazarından küçük zâbitan için faydalı olacak olan birçok muayyen safehatin husule gelmesidir. Bu halde, müdir taarruz istikametinin muhafazasına daha ziyade itina eder. Mutasavver düşman dahi hemen ekseriya, mangaların endahtında istimal olunan, görülüp müteakiben kaybolan, hedeflere müşabih, alelade müteharrik hedefler makamına kaim olur.

Bu sebeple müdir, mutasavver düşmana suret-i hareketi, doğrudan doğruya ve pek sade bir surette işaret flamalarıyla, bildirebilir. Tatbikat mahalli biraz uzak olduğu zaman mahall-i mezkûre giderken yürüyüşte emniyet hizmeti ifa ve açılmaya müteallik mesail hall ve hedef taharrisiyle mesafe tahmini talim ettirilebilir. Lâkin, bu ikinci derecedeki talimlere çok zaman hasretmekten ve

asıl ondan sonra icra edilecek esaslı manevraya mâni' olacak derecede efradı yormaktan içnitap edilmelidir.

Kışlaya avdet esnasında ve hususile manevranın hitamından sonraki yürüyüşte tekrar manevraya devam etmek faydalı olmaz. Efrat manevrada muhtelif suretlerle ne kadar çok kuvvet sarfına mecbur edilirlerse manevranın hitamında o derece mucib-i memnuniyetleri olacak veçhile kendilerinin serbest bırakılmasına lüzum vardır. Binaenaleyh bir kıtanın şetaretini muhafaza etmek için Talimnamemizin kabul ettiği her nevi serbestlik kendilerine bahşedilir: Lüzumu anında açılıp rahat etmelerine ve esnayı avdetinde cigara içmeye, konuşmağa veyahut şarkı söylemeye müsaade olunur.

MUHAREBE TALİMİNİN İCRASI

(Rahmanlı)nın cenubunda kısa bir istirahatden sonra Müdür, zâbitan ve küçük zâbitanı topladı ve onlara âtideki vaziyet-i umumiyeyi anlattı. (Krokiye bakın):

"Büyük bir kıtanın pişdarı olan taburumuz (2 nci Tabur) (Yaylacık) tarikıyla (Kovalar) üzerine ilerledi. Sürat ile ileriye geçen süvari (Doğanca) ile (Karaorman) çayırlığı arasındaki tepeliklerden müteşekkil arazide mevzi almış, düşman piyadesinin ateşine maruz kaldı. Mezkûr düşman piyadesi, cephesi (Rahmanlı) ya olmak üzere yayılmış görüldüğü gibi düşman topçusunun dahi

aynı vaziyette olduğu bildirildi. Tabur durdu. Piştarbaşını teşkil eden K 1 (Doğanca) caddesi üzerindeki mektep binasının gerisinde, K 2 (Krokide, B) ve K 3 burada yolun iki tarafındaki hendeklerde ve K 4 bizim arkamızda köyün içinde bulunuyorlar.

"Mülâzimsani (Şükrü Efendi) siz, burada, manevra icra edecek olan Takımın Kumandanısınız. Bu Takımı K 2 Takım 1 farzedelim. Mülâzimsani Cevad ve Ali Efendiler siz aynı bölüğün 2 nci ve 3 ncü (iskelet) takımlarının kumandanlarısınız. Düşman piyadesi mutasavverdir. Takriben yekdiğerinden 10 hatve fasıla ile ikame olunmuş efradın teşkil ettiği seyrek avcı hatları sık avcı hatlarına delâlet eder. Kırmızı flamalar düşman bölüklerini, mavi flamalar bölüğünüze mücavir bulunan dost bölüklerin cenahlarını gösterecektir."

Mülâzimsani Şükrü Efendi, takımına silâh aldırdı ve efrada, vaziyetten onların bilmesi icabeden noktaları, tekrar etti. Badehu ameliyatın başladığını bildirmek üzere efrada silâh doldurup yere yatmalarını emretti. Lâkin zemin karlı olduğu ve hazarî bir talim yapıldığı için, müdir, takımın tekrar ayağa kaldırılmasını ihtar etti. Badehu âtideki malûmatı verdi:

"Bölüğünüz Kumandanı, senin, düşmanı tarassut etmek için, ilerinizde gördüğünüz tepeye "Krokide T" çıkmanızı emreder. Lüzum gördükce

Yüzbaşıınıza vereceğiniz bilcümle malûmatı bana isal edeceksiniz."

Mülâzım Şükrü Efendi iki muhamminle beraber mezkûr tepeye hareket etti ve görülmeyecek surette yerleştikten sonra dürbünü ile cenup istikametinde ve kendi ilerisinde bulunan teknil araziye araştırmaya başladı.

(Yassitepe) iki küçük binası ile semada açıkca tefrik ediliyordu; mezkûr tepe ile kendi arasında bulunan arazinin tafsilâtını temyiz etmekte müşkilât vardı. Zira arazi hafif dalgalı olmakla beraber kar mezkûr araziye yeknasak bir manzara veriyordu. Mamafih zâbit iki arazi kabartısı gördüğünde hükmetti ki; bunlardan biri (Yassitepe) ye kadar olan teknil mesafenin üçte biri, diğeri üçte ikisi kadar uzakta idi. Yakın olanında (Krokide N) küçük bir çam ormanı vardı, diğeri şarka doğru küçük bir tepe ile (H) nihayet buluyordu.

Mülazimsani Şükrü Efendi, harita ve pergele müracaatla (Yassitepe)ye olan mesafeyi ölçtü ve 220 metre buldu. Badehu muavinlerinin yardımıyla zikrolunan iki tepenin ayırdığı mesafatı mutavassıtayı hesabetti ki, bulduğu mesafat 700 ve 1500 metredir.⁶

Zâbit bulunduğu noktada (Yassitepe) ye kadar, mukaar ciheti şarka müteveccih olmak

⁶ (H) tepesine ait mesafede Mülazimsani Şükrü Efendi ekalli 150 metrelik bir hata ediyordu.

üzere kavsideaire resmeden büyük caddeyi tamamen görüyordu. Mezkûr cadde ile (Karaorman) çayırıklarıarasındaki tekrril mıntıkai arazi dahilinde her hangi bir düşman kıtasını tefrik etmek kendisi için mümkün olmuyordu. Bölük Kumandanına (burada Müdür'e) bir rapor gönderdi. Mezkûr raporda küçük meşe ormanından (H) daha iyi görebilmek ihtimali olduğunu düşünerek mezkûr ormana kadar dürbünüyle mücehhez bir keşşafın ileri sürülmesini teklif ediyordu.

Bu aralık, müdir, kendi işaret flamalarıyle düşmana (H) tepesinde cüz'i bir müddet birkaç başgöstermesini ve birkaç el endaht etmesini işaret ettirdi. Bunun üzerine Mülâzımsani Şükrü Efendi âtideki raporu gönderdi: "Buradan 1500 metre mesafedeki sırt üzerinde ağleb-i ihtimal keşşaflarımız üzerine ateş eden birkaç düşman avcısı bulunuyor."

Müdir âtideki izahatı ilave etti:

"(Rahmanlı) nın garbinde, orada, topçumuz mevzi aldı ve düşman bataryasıyle harbe tutuştu. Düşman bataryasının endaht ettiği mermilerin alevi (Yassitepe) sırtlarında görülüyor (Kroki Y ile gösterilmiştir.) Bu mıntıkanın arızalı olması sayesinde atlı zâbitan ve piyade zâbit keşif kolları, bu ana kadar üzerinde yalnız bazı avcıların kendilerini gösterdiği Yassitepe'de yüzlerce metre imtidadında uzun bir piyade mevzii keşfetrneğe muvaffak oldular. Mezkûr hat (Yassitepe) nin

ilerisinde kademe teşkil eden diğer bir hatla büyük caddenin ötesine kadar uzamış görünüyor.

Solda bizim Taburun bulunduğu tepeye Alayın birinci taburu vasıl oldu. Sağda (Kavaklı) nın cenubunda diğer taburların açılmakta olduklarını görüyoruz. (Mefruz)

Taarruza başlanacaktır. Tabur Kumandanınız 1, 2 ve 3 ncü Bölüklere hemen küçük çam ormanında arazi meylinin değiştiği sırta kadar ilerlemek emrini verdi. Esas bölümü 2 nci Bölüktür. 4 ncü Bölük, ikinci hat olarak takibedecektir.

Bölük Kumandanınız daha biyadette iki takımı birinci hatta koyacaktır: Senin takımınla- ki istikametın muhafazasına da memurdur- Solundaki ikinci Takım...⁷

Takımınız küçük çam ormanı istikametinde ilerliyecektir. Bu hareketin icrası esnasında 300 metre genişliğinde bir mıntıkanın düşman topçusunun nazarına maruz bulunduğu nazar-ı dikkatten dūr tutulmıyacaktır. (Krokiye bakın)

Mülazımsani Şükrü Efendi derhâl takımının yanına döndü ve âtideki emri verdi:

⁷ Takımlar ava çıkmadan evvel icra etmeye mecbur oldukları açılma hareketinde aralıkları güzelce göstermek için Mülazımsani Şükrü Efendi bu takımı gösteren mangabaşılarda beraber Birinci Takımın 60 have soluna gitti. (219)

"Şu istikamette, buradan 1800 metre uzakta, düşman piyadesi yayılmıştır; bu düşmana taarruz edeceğiz.

Her nısıf takım, ayrı ayrı olarak yekdiğerini müteakiben 4 hatve aralıkla ava çıkacaktır. ikinci nısıf takım, Zeynel Çavuş, birinci nısıf takımı 300 metre mesafeden takibedecektir. Tepe aşıldıktan sonra mestur mahalle varıldı mı; birinci nısıf takım sağ cenahına yanaşarak, aralıkları bir buçuk hatveye indirecektir.

İkinci nısıf takım dahi aynı suretle sol cenahı üzerine yaklaşacaktır."

Sıra ile âtideki kumandalar verildi:

- Kayış uzat!

Badehu, birinci nısıf takım irtibat üçüncü mangadan, 4 adım aralıkla:

-Ava çık!

Ve üçüncü manga başına (esas mangası) istikamet gösterildi (174 ila 176).

Tepenin üzerine vasıl olunduğu zaman, muhammimler ve bir borazanla ileride bulunan Takım Kumandanı yürümekte olan takımının cephesinin tamamıyla takıbolunan istikamette olmadığını gördü. Mamafih yapılan hatayı, işaret ve kumanda ile, tashihe, muvaffak oldu. (Kroki ve tenkide bakın).

Mektebin şarkındaki umku az hendekten geçilirken ayakta durulduğuna nazaran düşman topçusunun nazarından mestur ve fakat piyadenin nazarı altında bulunduğunu ve aralıkları sıkıştırmak için ihtiyaten husus-u mezkûrun nazar-ı dikkate alınması lüzumunu düşündü. Mülazimsani Şükrü Efendi birinci nısıf takıma tepenin biraz gerisinde tevakkuf etmeyi ve yere sürünerek veyahut iyilerek yürümek suretiyle aralıkların sıkıştırılmasını emretti. Düşmanı ve araziye tanımak için kendisi de muhamminleriyle beraber küçük çam ormanının cenup kenarına kadar ilerledi. Orman hatt-ı taksimi miyah istikametince pek ziyade kesif olduğu için fevkalade bir tarassut mahalli bahşediyordu. Lâkin derhâl takımının düşmandan müteessir olacağını takdir etti. Zira düşman piyadesi mevziini işgal ve ateş küşadeylemişti.⁸ Muhakkak, düşman, ateşini henüz yürüyüş hâlinde bulunan ikinci nısıf takıma tevcih etmişti.

Mülazimsani Şükrü Efendinin düşmanı tarassud etmek için bu anda bulunduğu noktadan, nısıf takımları nazar altında bulundurmamak mümkün değildi. Bunun için sürat-i mümkün ile geriye geldi ve birinci nısıf takımının tamamıyla mahfuz bulunduğunu ve ikinci nısıf takımının dahi koşar

⁸ Krokide (H) ile gösterilen noktaya bakınız. Büyük aralıklarla yekdiğerinden tefrik edilmiş kişi takriben iki yüz metre imtidadında bir piyade mevzii tasvir ediyordu. Mezkur hattın işgali ve ateşin küşadı müdir tarafından tayin edilen basit flama işaretleri üzerine vuubuldu. Mutasavver düşmanın manevrasını bütün ameliyatın imtidadında aynı suretle idare etti.

adıyla ve mümkün olan süratle ileri yürümekte olduğunu gördü ve memnun oldu. (Tenkide bakın) Beş dakika sonra takım kamilen yerleşti ve birinci nısıf takım küçük çam ormanının gerisinde, ikinci nısıf takım solda olmak üzere imtidatlı bir avcı hattı teşkil etti. Daha solda 2 nci Bölüğün ikinci Takımı (iskelet) yayılmıştı. İstinadı teşkil eden Üçüncü Takım (kezalik iskelet) büyük cadde hendeğinden istifade ederek birer'le kol nizamında T tepesini geçti, K hendeği boyunca yerleşti.

Müdür, 2 nci Bölüğün sağ ve soluna mücavir bulunan 1 nci ve 3 ncü Bölüklerin cenahlarının buldukları mahalleri mavi flamalarla irae ettirdi. (Krokide "M") Flamalarla görülen mezkûr iki takımın sevk ve idaresini seyirci sıfatıyla bulunan iki genç zâbite tevdi ve hakikatte olduğu gibi hareket eylemeye dikkat etmelerini tenbih etti. Daha kıdemli olan Mülazimsani Adil Efendi itibari olarak 4 ncü Bölüğün Kumandanlığını ifa edecekti ki zaman-ı lâzımında hakikatte (alması) icabeden tertibatı emir beklemeksizin müdire bildirecekti. Bu esnada Mülazimsani Şükrü Efendi yeniden küçük çam ormanının cenub-u şarki köşesinde tarassudata başladı. Lâkin bu defa takımını dahi nazarı altında bulundurabiliyordu.

Düşman avcılarını gözden kaybıldı: Evvelce Mülazim, mezkûr avcılara olan mesafeyi tahmin etmiş ve 950 metre bulmuştu.

Bunun üzerine ilerlemeye nasıl devam edebileceğini anlamak için araziyi tetkik etti. İşgali

münasip görülen en yakın ateş mevki 300 metre ileride yekpare bir sırt idi. (Krokide "H") Mezkûr mevzie vasıl olmak için geçilecek olan hatt-ı içtima', düşman ateş ettiği takdirde tahaffuza gayri müsait idi. Bu sırada Müdür Takım Kumandanına berveçhiâti malumatı ita etti:

"İki taraf topçusu yekdiğeriyle uğraşmaktadır. Bizim topçumuz düşman piyade mevziini ateş altında bulunduruyor.

Alınan malumata nazaran topçumuz yalnız önünüzde gördüğünüz mahdut araziyi değil (mefruz) daha büyük bir imtidadı dahi işgal etmektedir. Bölük Kumandanınız düşman taht-ı işgalinde bulunan (H) tepesine karşı yürüyüşe geçmenizi emrediyor".

Mülazimsani Şükrü Efendi derakap Takımın merkezi ilerisine atıldı. Ve koluyla takib olunacak istikameti göstererek Takımını ileri sürdü. (11) (181). Evvelki vaziyete göre sağ ve sol cenahlarına mevzu flamalarla gösterilen takımlar da aynı veçhile yürüyüşe geçtiler. Lâkin mezkûr harekete başlanır başlanmaz mutasavver düşman yeniden kendini gösterdi ve şiddetli bir ateş icra etti.

Mülazimsani Şükrü Efendi kendine mahsus kısa ve nazar-i dikkâti celbedecek bir ifade ile ikinci nısıf takıma hemen yere yatmasını badehu sürünerek münasip bir ateş mevzii üzerinde bulunan küçük çam ormanının soluna gitmesini emretti. Bunu müteakip âtideki kumandanları verdi:

"İlerdeki tepenin solunda iki evin önündeki, avcılar! Nişangâh 950! Avcı ateş!"

Birinci nısif takıma gelince, mezkûr nısif takım, ormanın kat'ından hasıl olmuş bir geçitten yürümeye mecbur idi ki, ateşini de ancak ikinci nısif takımdan sonra küşad edebilecekti. Bununla beraber mülazimsani Şükrü Efendi daha fazla beklemeksizin kıtasına emr-i âtiyi verdi "Birinci nısif takım ateşe devam! İkinci nısif takım sıçrayış!" icra edecektir. Mezkûr emir neferden nefere tek mil avcı hattına isal edildi; badehu:

-Sıçra! Marş marş!

Kumandasında ikinci nısif takımın avcıları 60 hatve ileri gittiler.

Ormanda bulunan birinci nısif takım derhâl ateşin şiddetini tezyid etti. Mezkûr nısif takım, mücavir bulunan takımlar (mutasavver) ilerleyip yeni mevzilerinde ateş açıncaya kadar kendi sıçrayışını tehir etti.

Buradan itibaren Mülazimsani Şükrü Efendi diğer takımlarla münavebeten ve fakat bu münavebede bir intizama dikkat etmeksizin takımını sıçrayışlarla ileri sevketti. Hizanın muhafazasına sarf-ı zihin etmeksizin sıçrayışların uzunluklarını tebdil etti, yalnız takımlar ileri yürürken yekdiğerini rahatsız eylemelerinden iğtinap etmeyi nazar-ı dikkate aldı.

Mülazimsani Şükrü Efendi önündeki tepeyi kazanmak için vadiyi geçerken, müdir bir şarapnel huzmesinin kendi tarafına düştüğünü ihbar etti.

Bu malûmat kendisini hiçbir suretle hedefinden ayırmadı. Bir mevzide de arazinin münhat olmasından naşi efrat ateş etmek için diz çökmeğe mecbur oldular. Bunun üzerine Mülazimsani Şükrü Efendi muvakkaten ateşi kestirdi ve efrada tamamiyle tesettür etmelerini emretti. (190) Mamafih ateşin inkıtaı pek ani oldu ve hemen tekrar başladı. Mücavir takımlardan birinin her ileri hareketinde avcılar kendiliklerinden ateşin şiddetini tezyid ediyorlardı.

(H) ile gösterilen arazi dalgasının gerisine gelindiği zaman takım, yeni ateş mevziine fevkalade ihtiyat ile yanaştı. Şöyle ki: Mevzii işgal etmeden evvel efrat nişangâhlarını (700) metreye tanzim ettiler ve tüfekleri kayışlarından boyunlarına asılı olduğu hâlde sürünerek ilerlediler. Bunu müteakip tekmil hat ateşlerini münasip surette taksim ederek ateşe başladı. İlk ateşlerinde avcılarının yalnız süratle ateş etmeye bakmayıp belki her birinin daha bidayette hedefe isabet ettirmeye cidden cehdettiği görülebiliyordu.

İstinat (3 üncü iskelet takım), bu esnada küçük çam ormanının gerisinde yayılmıştı. (H) da ateş açılır açılmaz, o da, her birinin nihayetinde bir müddet tevakkuf etmek üzere yekdiğerini müteakip müteaddit sıçrayışlarla kuru hendeğe vasıl oldu. (Krokide "S") Müdir Mülazimsani Şükrü Efendiye

yeniden beyanat-ı âtiyede bulundu: "Buraya vasıl olmak için hiss olunacak derecede zayıat verdik. Karşınızda sizden daha kesif bir düşman avcı hattı vardır. Vaziyetiniz kesb-i müşkilat ediyor. Şimdiki mevziinizde daha zayıata (ve yaralılara) dūçar olacaksınız."

Mülâzimsani Şükrü Efendi muharebeden hariç kılınan efradın cephanesinin alınacağını ve yaralıların mangabaşılarının nezareti altında olarak kendi kendilerine sürünerek ve muktedir oldukları kadar geride mahfuz bir mahalle çekilebileceklerini beyan ve Lâkin sağlam olanlardan hiç bir ferdin onlara iltihak edemeyeceğini ihtar etti. Bu anda mühim olan husus, muharebeye devam edemeyecek olan efradı muharebe hattından uzaklaştırarak, takviye kıtaatına yer açmak idi.

Mülâzimsani Şükrü Efendi başını geriye çevirdiği zaman iki manganın⁹ hendekte bulunan istinadın sağ cenahından ayrılarak koşar adımla kendi takımına doğru ilerlediğini gördü ve takımına: "Takviye geliyor!" ihbarında bulundu. Efradın kemal-i dikkatle nişan aldıkları ve tüfeği doldurmakta ve nişan vaziyetine getirmekteki süratle ateşin sürâtini tezyid ettikleri tamamıyla görülebiliyordu. Vasıl olan istinada tekrar tekrar bağırarak suretile nişangâh bildirildi. Hemen bunu

⁹ Müdür, avcı hattının bu esnada külliyetli zayıata uğradığını (farazi) Mülâzimsani Cevat Efendiye ihbar ve Mülâzimsani Cevat Efendi derakap 4 manga ile birinci ve ikinci takımları takviye etti.

müteakip idi ki düşman tarafının dahi istinatlarını celbettiği görüldü.¹⁰ Birdenbire avcılar bu yeni düşmanın teşkil ettiği gayet mer'î hedeften istifade ve kendiliklerinden ateşi tezyit (200) ettiler ki hareketlerinden dolayı müdirin mazhar-ı takdiri oldular.

Bu mevkide ateş tefevvukunu istihsale muvaffak olabilmek çok zaman tevakkuf etti.¹¹ Nihayet Mülâzimsani Cevat Efendi avcı hattını mutebaki 4 mangasile takviye etti ve kendisi de İkinci Takıma (mutasavver) gitti. Daha evvelce Mülâzimsani Dördüncü Bölüğün (mefruz) büyük caddenin garp kenarı boyunca, takımları manga kolu nizamında olarak müteakiben tepeyi geçtiklerinden ve çam H ormanının gerisine muvasalat eylediklerinden müdiri haberdar etti.

Bunun üzerine Mülâzimsani Şükrü Efendi'ye âtideki haberi gönderdi: Bizim tarafta bütün imtidadınca kesif bir büyük avcı hattı teşekkül etti. Düşman üzerine müessir bir ateş icra ediyor ve büyük bir kavsidaire üzerinden düşman mevkiine çeviriyor. Bu hat bizim işgal ettiğimiz sırtı takıbetmek üzere sağ cenahile (Doğanca)nın cenup kenarına istinad ediyor gibi görünüyor. (Krokiye bakın)

¹⁰ Beyinlerinde büyük aralıklar bulunan 8 nefer avcı hattına iltihak edecek olan takviyeyi irae ediyordu.

¹¹ Müdür burada (253) maddeye tâbi oldu. Mezkur maddede icabı takdirinde ateşi batileştirmek tavsiye olunur.

Bu esnada düşman tarafında zayıyata delâlet eden flamalar görüldü. Mülâzimsani Şükrü Eferdi ileri yeni bir sıçrama yaptırmak üzere iken Mülâzimsani Adil Efendi'den malûmat-ı âtiyeyi aldı:

"Açılmış olan Dördüncü Bölük koşar adımla üzerinde küçük çam ormanı bulunan sırtın ilerisine yürüyor."

Bunun üzerine Mülâzimsani Şükrü Efendi kendi avcılarının kendiliklerinden şiddetli ateş icra eylemeleri için takviye gelmekte olduğunu ihbar etti. Lâkin müdir: "4 üncü Bölük (mefruz) gerimizdeki Hendeğe vasıl oldu. Orada da birkaç mangasını sizin ateş hattınıza gönderdi." ihtiyarında bulunduğu için Mülâzimsani Şükrü Efendi yeniden ileri yürüyüşe başlattı. Bu yürüyüş kısa ve gayr-i muntazam sıçrayışlarla icra edildi. Gidilecek ve Hendeğin istikameti evvelce işgal edilen cepheye nisbetle mail bulunduğundan mezkûr Hendeğ'e vasıl olmak için birinci nısıf takımın katedeceği mesafe ikinci nısıf takımdan ziyade idi. Mezkûr nısıf takımın hareketinde adem-i kâtiyet ve bazı gevşeklikler görüldü. Bu bir hata idi ki, derakap müdir kemal-i ciddiyetle hatayı mezkûru refetti.

Bir defa bu geniş hendeğin bahşettiği mükemmel sütrenin taht-ı mahfuziyetine girilince takım aynı hedef üzerine 400 nişangâhı ile rnal ateş tevcih etti.

Lâkin bu esnada, düşman, zaiyatı gösteren flamaları geri çekti. Düşman avcı hattında artık zaiyat görülmüyordu. Bunun üzerine müdir, Mülâzimsani Şükrü Efendi'ye: "Buraya kadar gelmek için külliyetli zayiata uğradınız, şimdi düşman ateşi hemen sizin ateşinize muâdildir." dedi.

Mülâzimsani Şükrü Efendi, pek yüksek sesle âtideki kumandaları verdi:

-Doğru nişan alalım!

-Mangabaşılar, mesafe muhamminleri, ateşe iştirak edin!

Aynı zamanda istinatların gelip gelmediğini anlamak için geriye bakmaktan kendini menedemedi. O zaman, Mülâzimsani Adil Efendi 4 üncü Bölük mütebakisinin, Taburun (mefruz) muharebe hattını takviyeye gideceğini kendisine bildirdi.

Müdür âtideki ihtarda bulundu: "Biraz geç gönderilmiş istinat, külliyetli zayiata uğradıktan sonra muharebe hattına vasil oluyor. Şimdi avcı hattı şüpheli bir vaziyette bulunuyor. Mamafih sebat ediyor. Yeni kuvvetler ve yeni cephanenin vürudu yavaş yavaş muharebe muvazeneti tesis ve kıta itminanını iade etti. Bu sırada küçük çam ormanı istikametinden top sadaları işitiliyor: Bataryalarımızdan birkaçı muhaciminin kuvve-i maneviyesini artırmak için oraya atılmışlardı. (331) Aleyhine hücum icra edilen düşman hattından yeniden zaiyatı gösteren birkaç flama zuhur etti.

Ateşleri de tamamiyle kesilmiş gibi görünüyordu. Mülâzimsani Şükrü Efendi hücumu kalkacağını işaretlerle geriye haber vermişti. (12) Lâkin bu esnada daha şark tarafa icra edilen endahlar nazar-ı dikkâtini celbetti. Yeni düşman kıtaatının (birkaç kişi ile, kırmızı flama¹² cepheleri şimale olmak üzere (Karaorman) (Krokide "L") çayırılığında nihayet bulan sırtlar üzerinde yayıldığını gördü. Müdür bu hususa dair rizahat-ı âtiyeyi verdi: "Solumuzda bulunan, Birinci Taburun (mefruz) hücumu düşmanın taze kıtaatı tarafından tevkif edildi..."

Bunun üzerine Mülâzimsani Şükrü Efendi müteakiben âtideki kumandaları verdi:

-Birinci nısıf takım, ateş kes!

Bu kumanda tek mil mangabaşlılar tarafından tekrar edilerek icra edildikten sonra: Önümüzdeki sırt üzerinde bulunan avcılar! Nişangâh 400! Avcı ateş!¹³

Müdür emin oldu ki, efrat, yeni hedef üzerine sıhhatle nişan alıyor ve nişangâhları doğru tanzim ediyorlar.

Yeni düşman geri döndü ve derakap gözden kayboldu. Lâkin .bu esnada, Mülâzimsani Şükrü Efendi'nin sağında bulunan (mutasavver) 1 inci Bölük T tepesini zaptetmek üzere mezkûr tepe

¹² Mezkur flamalar müdrini, işaretlerle yanına celbettiği rekafat Zabıtine bizzat verdiği emir üzerine gösterilmişti.

¹³ Ateş istikameti muharebe cephesine amud olacaktı.

istikametinde yürüyordu. Fakat mezkûr bölüğün evvelce işgal etmekte bulunduğu hendeğin istikameti, aleyhine yürüdüğü hedefe nazaran mail olduğu için ileri yürüyüş esnasında Mülâzimsani Şükrü Efendi'nin avcılarının önünü kapadı. (Krokiye bakın).

Mülâzimsani Şükrü Efendi de 2 nci Bölüğün Birinci (ve mutasavver) ikinci takımlarile 1 inci Bölüğü takib etti. Bادهu ileri yürüyüş esnasında efradını topladı ve onlara süngü takmayı taklid eylemelerini emretti ve hücum için silah indirtti. Lâkin, düşman mevziine 60 metre yaklaştıkları zaman yeniden ateşe maruz kaldılar.¹⁴ Mülâzimsani Şükrü Efendi:

-Hemen hücum!

emrini verdi ve 1 inci Bölüğü (mutasavver) dahi kendisine tâbi kılarak Allah Allah sadalarile düşman üzerine atıldı. Ve tepeyi zaptetti.

Burada talim hitam buldu. Manevra icra eden takım silah çattı ve sıralardan çıktı. Zâbitan ve küçük zâbitan tenkidi dinlemek üzere toplandılar.

TALİM HAKKINDA MÜDİRİN TENKİDATI

Takımın (Rahmanlı) nın cenubunda bulunduğu ilk mevki ile aldığı ilk ateş mevzii arasındaki sırt (üzerinde küçük çam ormanı bulunan sırt) 2200-2500 metre mesafede bulunan

¹⁴ Müdrini refakat Zabitine vermiş olduğu hususi talimat mucibince.

düşman topçusu tarafından doğrudan doğruya döğölüyordu. Mezkûr sırtı kesif bir avcı hattıyla geçmek müdebbirane bir hareket olmazdı.

Hususile mezkûr tepenin cenup mailesine geçildiği zaman düşman piyadesinin de ateş mıntikasına girildiği için tehlike pek ziyade idi. Kesif avcı hattı, cüz'i muvaffakiyetle olsun düşman ateşine cevap vermeye muktedir olamaksızın zayiata düçar olur.

Bu cihetle Takım Kumandanı pek doğru olarak mezkûr tehlikeli mıntıkayı yekdiğerini uzak mesafeden takibeden zayıf avcı hattile geçmeğe karar verdi. (162) Bundan sonra da, vakitsiz bilâ lüzum Takımın karışmasına meydan bırakmamak için nısıf takımlarını sağ ve sol cenahları sıkıştırmağı nazarı dikkate almakta Takım Kumandanı haklı idi. Lâkin bu hususun icrasına ahvalin müsaade edip etmiyeceği bilinmediği zaman buna dair emrin evvelce verilmeyip tehir edilmesi müreccahtır. Bundan başka, bidayet-i harekette takım yürüyüş istikametini doğru almalı ve cephesini muvafık tevcih etmelidir.

Vakıa Takım Kumandanı, açılma hareketine başlanılan mahalden kendisine yürüyüş istikameti olarak tayin edilen küçük çam ormanını, daha henüz sırta iken göremezdi. Lâkin mezkûr tarassut noktasını terketmeden evvel hareket istikamet-i umumiyesi üzerinde, mesela büyük caddenin tarafeynindeki ağaçlardan bir büyük ağaç gibi

uzaktan kolaylıkla tefrik edilen mutavassıt bir nokta bulabilirdi.

Takımını yaymadan evvel cepheyi tamamiyle bu yeni noktaya göre almalıydı ve ancak bundan sonra takımını yaymalıydı. Bu suretle, yaysaydı; hissolunduğu andan icrasına imkan verilmiyecek olan bu yan yürüyüşten ve tebdil-i istikametden içtinab etmiş olurdu.

Teşekkür olunur ki, düşman topçusu bunu yapmadı. Bunu telâfi için biraz sonra düşman piyadesi muhaciminin takriben kendisinden 1300 metre mesafede bulunan ikinci zayıf hattını ateş altına aldı. Bu ateşin tesiri pek az olabilirdi. Bu hâle karşı Mehmed Çavuş'un, cesaretine halel getirmeyip ileri yürümeye devam edişi doğrudur. Muharebede böyle bais-i tereddüt olabilecek anlar, efradın son derece terbiye ve intizamını ve küçük zâbitanın sıkı bir nezaretini icabettirir. Bu husus, nazar-ı dikkatten kaybedilmemek iktiza eden bir noktadır.

Birinci nısıf takım (Hasan Çavuş) düşman ateşine doğrudan doğruya cevap vermemekte ve mestur kalmakta pek doğru hareket etti. Takım Kumandanının ateşe kesif avcı hattıyla başlamağa dikkat etmesi tamamiyle musiptir. Lâkin bu tasavvurunu mevki-i icraya koymak için, yeni tertibatı alıncaya kadar takımının yanında kalması daha muvafık olurdu. Bu sıradaki bir küçük zâbiti muhamminlerle beraber küçük çam ormanına göndermek kâfi idi. Yanında mevcut bulunduğu

takdirde bu küçük zâbite bir (telemetre) dahi verebilirdi.

Düşman topçusu, düşman piyadesini ateş altına almaktan bizim topçumuzu menedemezdi. Bu cihetle düşman piyadesi bu sırada kendini gizlemek tedbirinde bulundu. Bu vaziyet karşısında piyademiz hemen ileri yürüyüşe geçmekte tereddüt edemezdi. Düşmanı, tekrar mevziini işgal edip topçumuzun ateşine maruz kalmağa mecbur etmek lâzımdır. İşte bu iki sınıfın, harpte lâzım olan ittihad-ı hareketine bir misâl...

Bizim kesif avcı hattımız mahfuz bulunduğu düz vadiden ilerlemeye teşebbüs ettiği zaman düşman piyadesinin ateşine hedef oluyordu. Mülâzimsani Şükrü Efendi pek doğru olarak bulunulan yerde kalmaya karar verdi. Şükrü Efendi (Hizmet-i Seferiyenin 263 üncü maddesini) derhatır etti: "Tamamiyle mestur olan bir piyadenin ateşi altında açıktan hareket eden avcı hatları 1000 metreden itibaren mühim zayiata düşar olurlar." Tekmil düşman topçusunu lüzumu derecede işgal etmiş bulunan (329) topçumuzun, düşman piyade mevziini de "faraziyata göre pek geniş" tamamiyle ateşi altında bulundurabilecek bir hâlde olup olmadığı meşkûk idi. Bundan dolayı düşmana karşı beraber harbetmek için bu iki sınıfın yekdiğerine muaveneti icabedyordu. (260)

Mülâzimsani Şükrü Efendi bu ilk ateş mevziinde pek çok gecikme istemediği için takdir olunur. Yalnız baş hedefi gösteren bir düşman

karşısında, mezkûr düşmana yaklaşmağa gayret etmedikçe, hakikaten kâti netayiç istihsal olunabileceğini hatırına bile getiremezdi.

Bu andan itibaren araziye tamamiyle uygun olarak yapılan sıçrayışlar kavaid-i asliyey-i umumiyyeye tevfikân icra edildi.

Hiçbir kaide-i lâyetegayyer yoktur ki, bu sıçrayışların icrasındaki tafsilâtı tahdidetsin. Bu sebeplerdir ki, ileri yürüyüş; kıtanın kuvveti, yekdiğerini müteakip alınan nizam ve sıçrayışların uzunluğu suret-i kâtiyede mütebeddildir. Lâkin her türlü ahvalde, her kısmının; sıçrayışını mümkün olduğu kadar bütün şiddet ve faaliyetle icra etmesi ehemmiyetlidir. "Esas olan, hep beraber çabuk kalkmak ve kemal-i şiddet ve süratle ileri atılmaktır." (188) Efrat bu hareketi âdetâ sevki tabî ile icra etmelidirler.

İşgal edebilmek için düşmana ateşçe tefevvuku icabettiren mevazi' düşmandan (700) metre mesafede bulunan sırt ile düşmanın cephesine mail bulunan hendek idi. Mezkûr mevazi' tanındı ve hüsn-ü suretle kullanıldı. Hakikatte, bu mevaziin birincisinde muharebe ihtimalki saatlerce devam ederdi. Zira açıktan "kısa mesafata" geçmeğe kalkışmadan evvel düşmanın mukavemetini kesretmek zaruridir.

Tefevvuk-i ateş'in istihsal edildiği kâti bir surette anlaşıldı. Mülâzimsani Şükrü Efendi ileri yürüyüşe devam etmek için bundan istifade etti.

Lâkin bu esnada ahval-i makûsenin zuhuru sebebiyle mail hendekte yeniden tevakkuf etti. Muharebede dahi bu gibi ahval-i makûsenin zuhurununa intizar ve mehaliki kemal-i sukûnetle iktiham etmek daima icab edecektir.

Birinci hat, her hâle karşı muhafaza-i mevki etmek için bilhassa mukavemet-i lâzımede bulunmalı ve geride bulunan cüzütam kumandanları da daima müteyakkız bulunup zeman-ı lâzımında işe karışmalıdırlar.

Vakıa, buraya kadar, hedefimizi teşkil eden düşman mevziine yaklaşılmıştı ve hücum etmek anı da vurudetmiş gibiydi. Lâkin sol cenahımızın taarruzu, düşmanın sağ cenahını takviyeye gelen taze kıtaat tarafından tamamiyle hükümsüz bırakıldı. Bu hâle karşı Mülâzimsani Şükrü Efendi hücumla kalkmalı mı yoksa mücavir bölüklere muavenet eylemekle iktifa mı etmeli?

Kendisine öyle bir fırsat düşmüştür ki, onu kaçırmak pek beyhude olurdu: Filhakika düşmanın meydana çıkan ve kendisine hemen yanını arzeden avcılarını üzerine, kısa mesafede devamlı ateş etmekte pek isabet etti. Bu suretle mezkûr düşman az zamanda muharebeden hariç kılınabilirdi.

Bundan sonra muharebenin son safhası. tepenin zabtı gelir. 1 inci Bölükten evvel yürüyüşe geçen 2 nci Bölüğün önünü Birinci Bölük kapadığı için mezkûr bölük ikinci hatta kalmağa mecbur oldu ve yürüyüş esnasında toplandı. Lâkin, bu sırada

dahi yeni bir hadise vukua geldi. Terkedilmiş olduğu zannolunan mevziden birkaç el endaht icra edildi. Böyle nagehani bir ateş hakikatte tamamıyla faidebahş olabilir. Hatta muharebenin bu safhasında düşmanın; tezyid-i mukavemetle tahsis edilen taze ihtiyat kıtaatını hatta sokması da vâki olabilir. Bununla beraber burada bilâ ifate-i zaman yani tebdil-i nizam etmeksizin mevzie yanaşmak münasip idi.

Kezalik sūrat-i mümkünne ile tepeyi kazanmak ve ancak badehu, yerin darlığından dolayı takip ateşine iştirak edemeyecek cüzütamlar varsa onları toplamak lâzımdır.

Bundan başka; düşmana bu derece yakın mesafeye kadar sokulduktan sonra Mülâzimsani Şükrü Efendi'nin hâlâ mukavemet edecek gibi görünen düşman üzerine süngü ile kâtiyen atılmağa karar vermesi pek doğrudur.

Hülâsa; Takım hem şiddetle ve hem de tedbirle sevkolundu ve kıta, muharebe nokta-i nazarından pek iyi bir talim ve terbiye eseri gösterdi.

Bu tenkidden sonra kıta kışlaya götürüldü.

MÜTALAAT-2

Talime başlamadan evvel, müdir, Mülâzimsani Şükrü Efendi'nin tamamile anlaması lâzım olan vaziyet-i umumiyeyi ona mümkün olduğu kadar basit ve muhtasar olarak anlatmağa gayret etti.

Bu kısa izahat kâfi olduğu gibi o kadar sade idi ki, vaziyeti tasavvur etmek için pek ziyade itab-ı zihne hacet yoktu.

Müdür icabeden bilcümle malûmatı ameliyatın kesbedeceği suretlere göre bilahare sırası geldikce verecekti. Şüphesiz evvelden kabataslak olarak büyük cüzütamın (ameliyatta. mefruz idi.) tabiye vaziyetini zihninde takarrur ettirmiş ve muharebenin büyük hatlarını hakiki olarak büyüdüğü gibi zihninde çizmişti.

Her şeyden evvel bu suretle ameliyatın heyet-i umumiyesinin bir tablosunu tecessüm ettirmek mühimdir; Talimin gaye-i maksadını teşkil edecek olan hususi ameliyatı ancak bu sayede hakikate mutabık bir surette en iyi tasvire muvaffak olunur. Bununla beraber meseleyi hal edene vaziyetin pek mükemmel bir suretini bildirmek zait ve belki tasavvur edilen maksada mugayir olur. Muharebede takım Kumandanı Başkumandanın tasavvurat ve planlarına ancak nadiren kesb-i vukuf eder.

Mahdut kadro talimlerinde, meseleyi o kadar sade ve o derece muhtasar tertip edecektir ki, tekmil vazifedarana, hatta efrada bile, esnay-ı ameltiyatta meseleyi anlatmak mümkün olabilsin.

Müdür, meseleyi anlatmak için yalnız zâbitanla küçük zâbitanı veyahut sırf zâbitanı toplarsa Müfreze Kumandanı, efradın talimi istifadeli bir surette takibedebilmeleri için

meselenin en ziyade bilmeleri iktiza eden cihetlerini, bilâhara onlara anlatmalıdır. Bu hususta meselenin esasını söylemek kâfidir. Daha fazla söylenirse hatadır.

İştigal ettiğimiz meseleye göre vaziyeti hemen âtide olduğu gibi bildirmek kâfi idi:

"2 inci Bölüğün Birinci Takımını teşkil ediyoruz. Bölük buradadır.

3 üncü Bölük yanımızda büyük caddenin diğer tarafındadır. 1 inci Bölük daha ileride cadde üzerindeki çiftliktedir. 4 üncü Bölük gerimizde köy içindedir. Buradan 2 kilometre uzakta, şu istikamette (göstererek) düşmanın piyade ve topçusu bulunuyor."

Talim başlamadan evel, müdir, vazifedarana diğer bazı malûmat daha verdi: Bilhassa düşmanın nasıl gösterileceğini ve muhtelif flamaların nelere delâlet ettiğini onlara izah etti.

Müdir, kıta amirleriyle efradın, icra edilecek ameliyat hakkında kati bir fikir edinmeleri talep olunca, bu izahat-ı ibtidaiyeyi elzem addediyordu. Bundan başka düşman kıtaatı hakkında verilen işaretler üzerine vaki olacak ihbaratta "birkaç avcı" yahut "kırmızı flamalar" zikrolunmayıp belki, bilakis görülen işaretlerin delâlet eylediği hakiki kuvvetler ve mesela düşmanın ilerleyen bir avcı hattı veyahut bölükleri zikrolunmak mühimdir. Hülâsa verilen malûmatın

mutabık-ı hakikat olması lâzımdır ki, bu cihetler nazar-ı dikkate alınmalıdır.

Hakiki bir vaziyet tasvir edebilmek yani muharebede olduğu gibi tecessüm ettirmek için müdir, manevra icra edecek takımın mensup olduğu bölüğün, itibari olarak, kumandasını deruhte etti ve bu suretle Mülâzimsani Şükrü Efendi'nin, emirlerin alınmasının ve raporların gönderilmesinin muharebede olduğu gibi olmasına dikkatı celbedilmiş oldu.

Madunların muharebede alacakları emirler gibi, pek muhtasar emirleri sıhhat ve süratle ihata etmeyi ve böyle emirleri vermeyi öğrenmeleri ve gördükleri vukuat-ı mühimme hakkında en yakın amirlerini derhâl haberdar etmeye de alışmaları lâzımdır.

Ameliyat esnasında müdir, bütün vaktini Mülâzimsani Şükrü Efendi'nin ifa edeceği vezائفeye hasretti ve kendini tamamile bu noktaya hasredebilmek için her iki taraftaki mutasavver veyahut mefruz kıtaatla iştigal etmek üzere birkaç zâbiti refakâtine aldı. Bir zâbit suret-i mahsusada, müdirle beraber taşınan telemetre vasıtasıyla mesafeleri ölçmeğe; diğer bir zâbit de mutasavver düşman tarafından - ita olunan talimat mucibince - verilen işaretleri görmeye tayin edildi. Manevra'da seyirci olmaktan başka bir vazifesi bulunmayan zâbitana her hangi bir vazife vermek muhtelif nikat-ı nazardan faydalıdır.

Müdür, mutasavver düşman kumandanına işaret vasıtasıyla emirlerini tebliğ etmek için âtîde olduğu gibi bir takım basit işaretlerin (12) istimalini kararlaştırmıştı:

VVV- Birkaç avcı göstermek için

GGG- Piyade mevziinin tamamıyla işgal edildiği

BBB- Topçuyu göstermek için (bataryaları)

YYY- Hedefin cesametini tezyidetmek ve onu daha yüksek göstermek için.

KKK- Hedefin cesametini tenkisetmek ve onu daha alçak göstermek için.

TTT- Ateş ettirmek için.

SSS- Takviye celbetmek için."

Zayıata delalet eden flamaları göstermek: D (D S, DM, DL) (Sağda, merkezde, solda) N N N yukarıda (V, G, BD) ile irae edilen flamaları ahvale göre gizletmek için

Ke Ke Ke- Kıta Kumandanları müdirin yanına

Kıtaatı irae etmek için kullanılıp adedini bililtizam mahdut olan flamalar ve efrat seyirci bulunanlara olduğu gibi müfreze kumandanına da kâfi derecede vazih ve muharebeye mutabık bir suret ihtar edemez. Bu noksanı telafi için, müdir manevranın icrası esnasında her iki tarafın

gösterilmemiş ve fakat bununla beraber malûm olması muvafık olan kıtaatı hakkında bazı malumat-ı mütemmime vererek vaziyeti katileştirmeğe mecbur oldu.

Düşmanın tefevvuk-u ateşinden veyahut bizzat zayıat-ı külliyeye düçar olmaktan naşı olan heyecanlar ki, muharebede pek büyük tesir icra eden müessirat-ı maneviyedir, onları da muhtasar ihtaratla nazarıdikkate aldirmayı hassatan unutmadı.

Müdirin gerek doğrudan doğruya şifahen bazı malumat itası ve gerek mutasavver kıtaatın bazı manevra icrasını bildirmesi suretile, tatbikat esnasında, vaki' olan her müdahalesi cüzütam amirlerinin kuvve-i müdrikelerini istimal ettirmek esasına müstenit idi ve madununun sadece nazarıdikkatini celbetmeyi veyahut dikkat ettiğini göstermesini muradettiği bazı defalar dahi daima onlara kendiliklerinden hareket ve bir karar ittihaz etmelerini istilzam edecek fırsatlar hazırlamağa çalışıyordu. Bilhassa bu neticenin istihsalini temin etmek kendisine pek ehemmiyetli görünüyordu. En son muharebatın verdiği gayr-i kaabil-i tenkid derslerden istintaç olunuyor, ki, uzun menzilli ve dumansız barutlu tüfeklerin istimali neticesi olarak düşmanın araziden istifade etmek hususundaki maharetinden dolayı zaman müsait oldukça piyade zâbit keşif kolları ve aynı zamanda hayvana rakip piyade zâbitan ile muharebe meydanını taharri ettirmek mecburiyeti hasıl olacaktır.

Düşmanın nagehani ateşlerinden kendimizi vikaye etmek, düşman avcılarının mevziini; bizim tarafımızdan işgal olunacak mevzii ve taarruzumuz esnasında takibedeceğimiz yolları bize bildirmek hususunda mezkûr keşif kollarının hassaten faal davranmaları elzemdir.

Bu misillu vazafin muvaffakiyetle ifası, esasen vakt-i hizada hazırlanmış olmağa mutavakkıftır. Bu nokta-i nazardan zâbitan ve küçük zâbitanın suret-i mahsusada talim ve terbiye görmüş olmaları lâzımdır. Bu maksatla yapılacak talimlerde düşman mevzii mümkün olduğu kadar hakikatte olduğu gibi gösterilmeli ve tedbirsizliği görülen keşif kolları üzerine ateş edilmelidir. Müdür ameliyatın sureti icrasını yakından tetkik etmeli ve isbat-ı maharet edemiyen keşif kollarını takdir etmemelidir. Ekseri ahvalde pek büyük bir maharetle araziden istifade etmeyi bilmeyen ve dürbününü güzel kullanamayan, bilhassa sarsılmaz bir metanete malik bulunmayan keşif kolları, vazifelerini ifaya muktedir olamazlar.

Düşman mevzii tamamile, tanınmadıkca ve cephesiyle imtidadı taayyün etmedikce muhacim taraf sık avcı hattında ilerlemeyi hatırına bile getiremez. Sık avcı hattı nizamı kolay tebdil edilemediği için sevk-u idaresinde hasıl olacak bilcümle hataların taarruz esnasında tadil ve telafisine muvaffak olamaz. Böyle sık avcı hatları bağdeten ve yanlış bir cephe ile düşmanın

müessir ateşine tutulursa fevkalade çok telefata verir.

Düşman, keşşaflarımızı keşif icrasından, bilhassa kendi ilerisine sürdüğü küçük kıtaat vasıtasile, menettiği takdirde ayrı ayrı ve müstakil mangalarla ileri yürüyerek, düşman mevzii tanınmadıkça avcılarımız mezkûr mevzie takarrub edemezler. (344)

Bu tarz-ı hareket, hakikatte pek çok mahaziri cami'dir.

Biraz zayıf olan mezkûr hatları düşmanın müessir ateşine hedef oldukları zaman takviye etmek mecburiyeti vardır. Kendi ateşleri ise müşkilata uğratılacağı gibi, az çok taahhur da edecektir.

Bundan başka bazan düşmanın bize karşı koyacağı kuvvetten daha zayıf bir kuvvetle muharebe etmeye mecbur olunur. O hâlde, öyle bir usul-i taarruzu her hâl için kabul etmek arz edilir bir şey değildir. Bununla beraber suret-i tatbik ve istimalini evvelce görmek ve binaenaleyh bu hususu da talim etmek iktiza eder.

İştigal ettiğimiz misalde, faraziyata nazaran; muhacim tarafın keşşafı düşman mevziini keşfe muvaffak oldular. Bir defa vasatî mesafeler mıntikasına girildi mi ondan sonra doğrudan doğruya kuvvetli avcı hatlarıyla muharebeye girişebilir.

Muharebe talimlerinde her şeyden evvel, nazar-ı dikkate alınacak cihet, avcı muharebesinin sevk u idaresidir. Muhtelif vaziyetlerde avcı hatlarının teşkili ve onları hareket ettirmek, hususiyile dağınık nizamda ateşin idaresine ehemmiyet vermek, takviye kıtaatını avcı hatları gerisinde sevk ve tahrik etmek; zâbitanı muharebe nokta-i nazarından yetiştirmek için icra edilecek talimlerin en mühim silsile-i safehatını teşkil etmelidir. Her manevra bu gibi tedrisata esas olmalıdır.

Müdür, istimal olunacak vesaitin intihabında kıta kumandanını tamamiyle serbest bırakmalıdır ve talimi o suretle idare etmelidir ki, mezkûr kıta kumandanı muhtelif kararlardan birini ihtiyar etmeğe mecbur kalsın. Ve manevra bu suretle idare olunursa ancak istifadeli olur.

Bu nevi talim ve tatbikatlarda, usule müteallik talimlerden hasıl olmuş bulunan terakki ile iktifa edilerek, kumandan yavaş yavaş daha büyük müşkilât karşısında bulundurulmak suretiyle daima tedrici bir usul-u muntazam takibedilmelidir. Takım kumandanı olan bilcümle genç zâbitanın talim ve tedrisinde ise alınacak tertibatın tetkiki bu talimlerin esasını teşkil etmeli ve onlara verilecek vezaif pek sade olmalıdır.

Manevrada edinilecek malûmat nihayette bir tenkid ile hülâsa edilmelidir. Lâkin müdir, harekâтта gördüğü bilcümle kusurların ihtarını nihayete bırakamaz. Bilâkis esna-yı ameliyatta,

müstahak olanları takdir ve tekdir etmekte tereddüt etmemelidir.

Efratta adem-i intizam görüldüğü vakit derakap müdahale etmelidir.

Seferber mevcudundaki cüzütamlarla manevra yapıldığı zaman pek kolaylıkla nizam ve intizamda bazı müsamahalarda bulunulduğu muhik görülür; Çünkü efrat her vakit olduğu gibi sıkı bir nezaret altında bulduklarını hissetmezler. Bu türlü gevşekliklerin kâffesi kemal-i şiddetle bertaraf edilmelidir.

Müdür görebileceği büyük tâbiye hatalarını hemen, o anda tashih etmelidir. Çünkü, edilen hatanın tashihile verilecek ders, elbette zaman geçtikten sonra verilecek dersten daha müessirdir.

Mahdut kadro manevraları, teferruatı esaslı bir suretle mütalâa etmeğe müsaittir. Bu hususta sarf olunacak zaman da hiç bir vakitte zayi olmuş değildir. Muvaffak olunamayan bir harekete derhâl tekrar başlatma ve bir mevziin ilk suret-i işgali şayan-ı memnuniyet olmadığı zaman mezkûr mevzie tekrar hareket ettirmekten zarar hasıl olmaz.

Lâkin bu usul-i talim müdirin tatbikatta doğru ve makul bir haddi muhafaza etmeyi bilmesiyle ancak pek faydalı olabilir. Çünkü işi icra edenleri aynı şeyi müteaddit defa tekrara mecbur

etmek onların istifadesini tenkis etmek ve dikkatlerini gevşetmek tehlikesini tevlineder.

Bundan başka, esanay-ı ameliyatta fırsat düştükçe, müdirin izhar-ı memnuniyet eylemesi mucib-i hoşnudi olur. Yerinde sarfolunan bazı takdirat, zâbitan ve efradı teşvikte haiz-i tesirdir. Bu tedbirden istiğna edilmemelidir. Fakat hadd-i itidali de geçememelidir. Zira daima tekrar edilen methiyeler pek çabuk bütün tesirlerini kaybeder. Bundan başka her türlü ahvalde muhafazasına gayret etmeye mecbur olduğumuz Talimname ahkam-ı ciddiyesine de muhalif hareket edilmiş olur.

Derakap söylenilmesine lüzum olmayan mütalâatın talimin niyahetine bırakılması müraccahtır. Tatbikatın cereyanı esnasında müdahaleden içtinaben tenkidat nadiren olmalıdır. Lüzum-u katî olmadıkça müdahale etmek, iş görenleri tahrik ve teşrik değil bilâkis, onları dikkatsizliğe ve bataete sevkeder.

Son tenkide ait bilcümle mevad için bu bapta diğer bir eserde¹⁵ söylenilen hususata müracaat olunabilir. Tenkidin muhtasar olması ve mevzuubahs edilecek nikatın intihabı hakkında mezkûr esere müracaat, hassaten tavsiye olunur.

Burada olduğu gibi icra olunan talimlerden maksat zâbitanımızı daha büyük kıtaat dâhilinde

¹⁵ (Zabitan için Hizmet-I Seferiye Tatbikatı) nam eserine birinci kısmına müracaat : 40'inci, 44-46 ve 105-106 sayfaları.

hareket eden cüzütamların muharebesi noktainazarından yetiştirmek olduğu zaman; mezkûr tenkid şayanı dikkat olan âtideki sualleri de tetkik edecek surette olmalıdır:

1- Kıta kumandanı, dâhilinde bulunduğu kıtaya yahut kıtasının ilerisinde veya gerisinde bulunan kıtaata nazaran kıtasının vaziyetini sahih olarak ihata etti mi ve icabeden tertibatı aldı mı?

2- Muharebe esnasında kendi harekâtını mucavir kıtaatın ve hin-i hacette topçunun harekâtıyla irtibatta bulunduracak tedabire tevesül etti mi?

3- Kendisine bahşolunan istiklaliyeti suiistimal etmeksizin, icabında kendiliğinden hareket etti mi ve taarruz esnasında ileriden arazi kazanmak için sebatkârane bir sây gösterdi mi?

4- Ameliyat biter bitmez, takım ile beraber mensup olduğu cüzütam'a iltihak etmeğe ve asıl kumandanı kim ise onun taht-ı emrine girmeğe dikkat etti mi?

5- Düşmanı münasip surette ve doğru olarak tarassud etti mi ve raporları zaman-ı lâzımında vasıl oldu mu? Son tenkidde evvelce talim esnasında ihtar edilen hataların tekrar zikrinden sarfınazar edilmek evlâdır.

FİHRİST

Mukaddime

Madunlarımızı bir cüzütamın kendinden büyük cüzütamlar dahilinde muharebesi noktainazarından yetiştirmek.

Bu talim ve terbiye noktainazarından sonbahar manevralarından istifade aynı maksada vusul için diğer talimlerin lüzumu.

Talimlerin seferber mevcudunda cüzütamlarla icrasındaki ehemmiyet.

Muharebe talimlerinin ihzar ve icrasından gayr-i kaabil-i içtinap müşkilât; bu eserde takibolunan maksat ve usul.

Misal

Talime hazırlık. Talim meydanına gitmek için olunan yürüyüş.

Mütalaat-1. Arazi-i muhtelifte üzerinde tatbikat icrasında sonbahar avahirile kış mevsiminin fevaidi. Cephane tedarik ve istimali.

Göz alıştırmak. Düşman ve dost kıtaatı tasvir için kullanılan vesait.

Mutasavver düşman kumandanlığı

Asıl talimden evvel ve sonra icra olunan yürüyüşler. Muharebe taliminin icrası.

Müdür tarafından talimin tenkidi.

Mütalaat-2. Farzolunan vaziyet-i umumiye.

Talim başlamadan evvel müdür tarafından verilen sair malûmat. Müdirin yanında toplanmak.

Müdirle mutasavver düşman arasında temin-i muhabere için işaret istimali.

Talim esnasında müdirin müdahalesi. Muharebe keşif kolları.

Bir muharebenin bidayetinde alınacak muhtelif nizamlar. Talimlerin-gaye-i maksadı gibi telakki edilen avcı muharebesinin sevk ve idaresi.

Talim esnasında edilen takdir ve tevbih.

Son tenkid.

E K L E R

جنرال لیٹسمان

برلین دارالفنون عسکرہ ہی قدیم مدیر لرندن

طائفہ
تعمیری
کامیابی

۱ شد خریداری

ترجمہ :

ارکان حربیہ قول آغاسی

م . کمال

صاحب و ناشری سلائی کتب خانہ سی صاحب جباری

واصف جودت و نافذ

۱۰ - شباط - ۱۳۲۴

سلائی کتب خانہ اور تولی چار شوده عصر مطبعہ سی

و طاغنیق نظامده قوماندا و ادارہ
آتش جزو نامی قاعدہ طاقدہ ،
[یکی تعلیمنامہ — ۱۶۶]

بر اردونک ، سترجه سی و تطیق سایہسندہ احکامہ
وقوف حاصل ایئدیکی تعلیمنامہسنگ تبدیلی ہیئت عمومیہ
عسکرہ پی شاشیرتیر . باخصوص یکی قبول ایبدیلن تعلیمنامہ ،
کندی تعلیمنامہلرینک تدریجاً کندی طرفلرندن اصلاح ایبدلش
بر صورتی اولمزه بوشاشقنلق بستون ظلمت و مہمیت ایچندہ
اولور . چونکہ حیات عمومیہ عسکرہدہ یکی آجیلان بوصفجہ ،
داخل اولانلرک کندی مساعی و تکملات تدریجیہلرینک
عمکس تجلیاتی دکلدہ ، اورادہ هرکسک خطومسی متردد ،
نظری متحیر ، فکری مشوشدر .

ایشته بوکون عثمانلی اردوسی ہیئت عسکرہسی بو حالہدہ .
لکن ، نہچارہ کہ بوشاشقنلقدن بوکون احتراز ایتمک ایسترسہک
بارین درجہسی بیویہجکی ایچون احتراز امکانی آزالہجق
ویاخود بر میدان محاربهک آتشی سہاسی آلتدہ ، اسباب
ازالہسی موجودیتمزہ تأثیر الح اجرا ایده بیلہجک عظیم بر
شاشقنلقلہ نہایت بولہجقدر . چونکہ المزدہ کی تعلیمنامہ
ترقیات زمانہ پی تعقیب ایده بیلہجک ماہیتی حائر دکلدہ .
اونک خاییدہ و فرسودہ بیراقلرینی قوباروب آتق ، برینہ ،
بزہ ، زمان حاضر حربک طلب ایلدیکی اوصاف و شرائطی
بخش ایدهجک یکی بر کتاب مبین قومق مجبوریدر .

تکیم ، حیات عسکریه مزده ایلک خطوه ترقی بو لزوم
و جبوریته انقیاد ایتک اولمشدر .
قبول ایتدیگمز تعلیمنامه مضمونی اوقدر شمولی و متعا-
لیدرکه اونی بحق احاطه به ، احکام مندرجه سنک تطبیقات مهادیه
و متوالیه سیاه پرورده اولمش بولان المان اردوسنک سیاه سونه
ترقیاتی هنوز تمامیه یتشمه مشدر . او حالده ؛ بزم کبی رهبر
حیات و صنعتی اولان تعلیمنامه بی التمه بیبرآتمق دکل اوراق
بطالیه آرسنده کوفتسکله مألوف اولمش بر هیئتک نه درجه
بیدار و سعی و غیرت و همت مهادیه ده بی امثال اولسی لازم
کله چکی دوشونولمک ایجاب ایدر .

یکی تعلیمنامه مزک ، قطعات اظرفندن تطبیق احکامه
باشلانمندن اول ؛ بر کونه قدر بزی ، تعلیمکاهلره باصلی
زنجیر لوله باغلابان ستم عادتلری - که قطعاتی تعلیمکاهک
تسویه سیاه یورمقندن وضابطاتی عاضل بر اققندن و افکار عمومیه بی
[مقتضیات حربیه به توافق ایتمین و سائطه تعلیمکله قصورسز
و پرورسز جریاتی تحت تأمینه آلمق میل و آرزوسنه
(تعلیمنامه - ۲۵۴)] - وق ایتکدن بشقه هیچ بر نتیجه
حاصل ایته مشدر - اسکی تعلیمنامه مزله بر مزاره کومک
لازمدر . بو موقتیک تأمین تجلیسی یک اوقدر قولای دکادر؛
چونکه بر قطعه بی تعلیمکاهدن اراضی میدانه آتمق قدر قولای
بر شی اوله مقله برابر ، اوراده ده بی فائده یورولقندن اونی
خلاص ایده یلمک اقتضا ایدر .

بزر، بوخصوصده، ممکن اولان حسن دلالت و مشارکتی ده
بک مبهم و غیر کافی کور و بورز. زیرا، دلالت هر قطعه نیک
کندی امری ضرفندن و قوع بولمق امکانندن بید و آنحق
محدود کیمسه لره منتقر بولتورسه قورقارم که ضلالت اولور.
چونکه، مثلا سیرورده بر دلیل منوره مالک اولانلر مظهر
هدایت اوله بیلیرلر سده، نتیجه ده کیلرک ضلالتده قاله جقلرینه
هیچ شبهه ای دیله من.

دینک ایستورم، که اردو و فرقه ارکان حربیه لرینک
— که ایلمک و خلیفه و جدانیه لری ضابغان و افرادک حربیه
حاضر لقلرینک دائمی نکهبانی و هر خصوصده آنلرک پیشواسی
اولقدر — بالذات دلالتده بولمق صورتیه مستفید ایده بیله.
جکلری قطعات آقینده قالیر و بناء علیه کندی لری و خلیفه لرینی
ایضا ایده منزل و یاخود نتیجه موقفیه بک کیج وازیرلر. بوسببه
بالواسطه دخی توسیع غیرته لزوم کورورلر. بو خصوصده اک
ای واسطه تعامیلرک حرب نقطه نظرندن صورت و موقفیت
اجرائیه نی تصویر ایدر آناردن استفاده اتمکدر.

واقعا غیر تبرور ارقداش لر من بونده ده قصور ایچبورلر، لکن،
بو کون دست توقیرده دولاشان بو بولده کی آنارک چوضی
— بکا اولیه کلیور که — بر اصول و قواعد حربیه بمجوعه سی
ویا مختصره سی ویا «ک بیوکی» تفسیر یدر. بولر ده ده احتیاجن
درکار ایسه ده، نردن باشلامق لازم کله جکنده متردد دوران،
بزه، بر مبدأ و بالخاصه محاربه تعلیم لرنده ایلمک درسی کوستره جک

بر اثره احتیاج جز او ندن دها زیاده بارز و قطعیدر .
ایشته ؛ برلین دارالفنون عسکریسی قدیم مدیرلرندن
جنرال لینمانک (سفر بر موجودنده طاقم ، بلوک و طاپورک
مخاربه تعلیملری) نامنده کی آریسک اک صوک المان تعلیمنامه
کوره — که بزومه قبول ایتدی کمز تعلیمنامه اودر — تعدیل
و اصلاح ایدلش دردیحی طبیی بزه او مبدائی کوستریور ،
ایلك درسی و بریور :

« طاغتیق نظامده قوماندا و اداره آتش جزواتی قاعده »

طاقدر . « [تعلیمنامه — ۱۶۶]

فی الحقیقه آر مذکور مندرجاتک بو مقصدک تأمینته یک
زیاده مدار اوله بیله چکنی کوردم . و بو اثرک همه حال بزوم
لسانمزه نقل اولغدی لزومه حکم ویردم و فقط بوئی بندن
اول کورمش ، او قوملرک موجودیتی و بوتلرک دخی طبیعه
بیم کی بر حکمده بولنش اولدقلرینی قبسول ایدرک ، امل
مشترکه وصول ایچون صرف اولان قوتلرک اسرافندن ایسه
دیگر جهته صرفه قرار ویردم . فقط ظن ایتدیکم هنوز
اولمدی ؛ یالکتر ، بن بر آرز کی کمش اولدم .

بو تأخری تضمین ایچون کتابک تکمیل مندرجاتک ختام
ترجمهسه انتظاردن صرف نظر ایدرک هر مسئله نک بر کتابتیق
حالده چیقمتنی مناسب کوردم . ذاتاً اثر ، ترتیبی جهتیه بوکا
یک مساعددر .

بو استعجاله باعث اولان دیگر سببده اردونک ، تعقیب

ایچکده اولدینی ادوار تعلیمه پروغرامیدر . چونکه طابور
تعلیمه کیلدیکی زمان طاقک اساسلی بر صورتده تعلیم و تربیه سنه
مدار اولان برنجی مثال لایق اولدینی اهمیتله مطالعه ایدلیه بیلیر .
آرده ایلك جرقلریله کوستریلن ضابطان اسملری برینه .
بزم اسملری عزی قویدیقم کبی عائد اولدینی خریطه — حقیقی
بر اراضی کی کوستردیکی حالد — اوندکی اسملری ده ، براخطار
واقفانه اوزرینه بزم اسملر مزله تبدیل ایتم .

فی الحقیقه بویله اولیشی بزم ایچون ، مثله نك مطالعه و تعقیبی
تسهیل ایدر شبهه سزکه مؤلفنك ده مقصدینه مقایر دوشمز .
سطرلر ایچنده بارانتہز آراسته آلدان رقلر المانیا پیاده تعلیمده
همه سی ترجمه نك ماده لری کی کوسترد .

مؤلفك ، آترك دردنجی طبعی حقتنه کی . مطالعه سیله بتون
محتویاتنه شامل اولان مقدمه مسنده مقنقر اولدیغمز فکر و مطالعه لرك
موجود بولفسی اعتباریله آلمری ده اولدیگی کبی بوايك مثالک
باش طرفده بولندردم .

سلاح آرقداش لری نك ، حسن نیتدن امین اولدیغ ایچون ،
بو کتبه عائد ، هر نوع نواقصی جستجویه البته صرف زمان
ایجزلر ظنددیم . چونکه بیلر لركه بو نوع اشتغالات حسبیه
مصروف اولدیغی زمان ، بونک کبی بر جوق مسئله لرك ، اردومزه
نتیجه وقت ایتمکله دها يك جوق قیمتلی اولور .

صلانیک : ۱۰۱ شباط ۲۲ ارکین حریبه قول آغاسی

م . کمال

بیاده مزك تعليم و تربیه سی اولدئجه اوزون بر زمانه محتاجدر .
اگر هر ایکی و یا خود اوج سنهده بر ، تعلیم و تربیه اصوللری
اساسدن تعدیل ایدلمکة قالدیشیلرسه ، بردن بره ، سلاح آلتہ
جلب ایدیلن ردیف افراد و ضابطانک ، محاربه زماننده ،
متحداً حرکاتلرندن بر نتیجه بکله نیله من . وقت حضرده دخی ،
بو صیق صیق تبدلات افرادی بیزار ایدر ؛ اونلری ، هر
کونکی اشتغاللرنده دائمی شاشیرئق یوزندن ، تعلیمه اولان
هوسلرینک ضیاعنه و تعلیم و تربیه لری سویه سنک ترقیسی رینه
تدنیسنه سببیت و برئش اولور . بو سببیه ، تعلیمنامه لری مزك
برقاج سنه نر مرعیتلرنی محافظه ایلری لازمدر ؛ اونلر ، اسباب
مجبزه اولدئجه ، افکار جاریه نك که دور ، دور ، تعیه حقنده
دخی حاصل اولور ؛ کینه ، حتی بو خصوصده کی مسادمت
افکار اساسی اولسه بیله ، ترک ایدلمه ملبدرئر .

مع مافیہ نه قدر شایان نأسف کولسه بیله یته بر تعلیمتا -
مه نك ، حتی ای ای بر تعلیمنامه نك ، کاملاً قسخ ایلمق
اول ، قسماً اسکیشمندن اصلاً اجتاب ایدینه میجکدر -
اجتبابی محال اولان یو فرسودکی - هر شییه رعماً - لایطع
تصحیحات اجراسی کی کوچک بر محذورتن عاری دکلتر -

فقط ، بالضرورتی بر تعلیمنامه قبول ایدلیدی ، مذکور
تعلیمنامه ، در حال ترقیات زمانی تعقیب اید بیه جک ماهیتی
حاضر اولی و حتی ممکن ایسه بو درجه مک فوقنده بیه بولیدیر .
افرانک و محاربه میداننده تطبیقه مقتدر اوله میه جتی و شیلری
وقت حضرده اوگر تکدن فراغت ایللری ایچون اسکی شیلری
نایدید اولیدیر . اک صوگ حر بلردن آنان غیر قابل اعتراض
درس لر ، انداخت و مانوره میدانلری نیک قاعبتیخس محاربه ،
اک صوگ کونلرمزه قدر اجرا ایدیلن تحریکات فییه نیک تسایح
متبته سی بتون بولیلر ، یکی تعلیمنامه ده ؛ موجز ، آجیق ،
ساده و عمیق بر صورتده محل تطبیقی بولیدیر . عملی اولق
بقطه سی بی و سائیک تعایم و تربیه سی اصول ایته او قدر حک
ایدلیدیر که مذکور اصولر تعدیلده محتاج اونق سزین ر قاج سنلر
هرعی اوله بیایدیر .

بزه یکی پیاده تعلیمنامه مز بتون بو احتیاجاتی فوق العاده
بر صورتده تأمین ایدیلور . بک جندی بر ترقی وجوده کتیردیکی
کبی ، مضمون اعتباریه ، ض ایدیرم ، افراد مزک بو کونکی
تعلیم و تربیه سویه سنده بک جوق کیر . اونک ضاب ایدیری
مقاصد مختلفه میه وصول ؛ اولدجه اوزون بر زماندن سکره
و تبا تکارانه برسی ، سایه سنده ، آنجیق یواش یواش میسر
اوله بیله جکدر . بز بوراده مادون قوماندانلرک تشببات فکریه
آ ناری کورتره که آ لیشملری ایچون کجه جک زمانی دو و نیورز
(مافوقلر ایچونده ، مادونلر نده بولانلره کافی بر میدان فعالیت

برافقه آیشق لزومی بورادن نشأت ایدر) .
اترمک یکی طبعندن مقصد، پیاده صفتنه منسوب آردا شلرمک،
وظیفه لرینی موقتیه ایضا ایتملرینه یارده ایتمکدر .
واقعا ، اولکی طبعدهده (۳ محی) یکی پیاده تعلیمنامه مزک
معانی مندرجاسته مبیانت یوقدر ؛ اورادهده ، ضابطانک ،
آمر اولوق اعتباریهله ، دوشونکی بیله جک ، کندیلک لکرنندن حرکت
ایله جک و هر هاسکی برمسؤلینی کمال ممنونیتیه درعهده ایدم جک
صورتده . بنشد برملری لزومی مصرأ طلب و كذلك ، آتش
خطئی دشمن موضعه دوعضری ، « ایجابنده بسبتون یقینه قدره
ایلری سورمک قطعاً توصیه اولمشدر ؛ لکن نظاملرک استعمالی
و یکی قوماندالر ، تجویز انترجه بایبلان تعدیلات بو اثرلرکیکن
طبعنی استیزام ایتدی .
بوندن بشقه اوجیحی طبعده ، آتش خطنده خطوه موزونه ،
درت صرم اوزره یایلر آتش و بالخاصه ضابور و بلولر قوماندانلرینه ده
آتش محاربه سده مهم وظائف تجویبی کی اسکی تعلیمنامه مک
خوشه کتیبیان امتیازاتی مین اثرندن آتق شهبه سز فئده دن
خالی دکادر .
آنحقی یکی تعلیمنامه مک قبولیه خاقم ، « طاغیق نظامده
قوماندالر و اداره آتش جزو نامی قائده طاسقدر و عنوان
صحیحنی آله بیلدی .
یکی تعلیمنامه مزده «مواقع مکونه و اورمان محاربه سی ،
بختک اهمیتلی اولمشدن ناشی ، اولجه موجود اولان مسئله نره

« اورمان محاربه سی » نه عائد ۽ نجی مسئلہ ہی علاوہ ایتمکی لازم
عد ایتم و بومثلہده ، نوع تعلیم لک ادازہ سنک هر دزو
خصوصی مشکلاته مربوط اولستی مناسب کوردم . دیگر بختلری
دخی تمذیل واختصار ایتمکه دقت ایتم . قارئینی بکی تعلیمتاه
ایله الفت ایتمیرمک ایچون هر برده ، یوعمایاتلر ده محل تطیقینی
بولان ماده نومرو لری ارانه ایتمشدر .

مخاربه ایچون ، هر شیدن اول ، دوشون بکی
بیلیر و کندی کندینه ایش کورمه الیشمش
آمرار لازمدر . [تلمیحاته — ۲]

مقدمه

حریده ، نتیجه قطعیه آنجق میدان مخاربه سیله استحصال
ایدیلیر . بوکا بنا صابطان و افراد هر شیدن اول ، دها بیوک
قطعه لر داخلنده بولندقلری زمان اجرا ایده جکلری مصادماتک
طلب ایله جکی احتیاجاته کوره یتشدریش اولمیدر لر .
بوراده ، واقعا ، بالکرتاقم ، بلوک و طابور قوماندانلرندن
بخت اولنیور . فقط بر میدان مخاربه سنک جسم قدروسی داخلنده ،
بونلرک و نشانی آنجق ایکنجی درجه ده قالیر . اقسام صغیره دن
هر بر قسم خصوصیتک تأثیری ، افعال و حرکات عمومیه ایچنده
ادتا محو اولور . بونلکه برابر انکار ایده مزسه که ، بتون بوقوای
شخصیه تک مجموع محصله سی حقیقه مخارباتک و حتی اک جدی
میدان مخاربه لرینک بیه خانعلری اوزرینه تأثیر ایدر .
معلومدر که حال حاضرده ، پیاده مخاربه سنک ایجاباتی ،
مادون آمرلرکده پک بیوک مزیتلره صاحب اولسنی استلزام ایدر .
اسکیدن ، بونلرک وظیفه نری آلتان امرلری بالاتر دایضایتمکله
ختم بولیوردی ، لکن بوکون ، ارتق ، بویله دکلدیر : شمعی ،
بالذات اعطای حکم و قرار ایله بیلمک میاقتی ا حرازه مجبوردر لر .

لهله مرآتیک اک دون رتبه سنده و بناء عليه مافوق لرینک
بلا واسطه تحت امر لرنده بولنانلر دخی هر آن، مقصدک ال ای
بر صورتده استحصالی ایچون ایجاب ایدن حرکتی کندیلکندن
اجرا ایتیمی بیلیمک مجبوریتده درلر .

بو خصوص ، طاقم آمرلی ایچون دها بیوک مقیاسده
عیندر . زیرا ، «طاقنق نظامده قوماندا و اداره آتش جزو
نامی قاعده طاقدر» (بیاده تعلیمنامه — ۱۶۶) .

بو سببه کنج ضابطاتمزک قطعهلرینک دها بیوک جزو ناملر
ایچنده کی محاربه تعلیملریله بیدای الفت ایلمکه احتیاجلری
واردر .

حالبوکه بیوک قوماندانلر ، محاربهده کندیلرینه تودیع
ایدیلهجک وظائفه عملی بر صورتده حاضر لاتیق فرصت لرینه وقت
حضرده نادرآ مانک اولورلر . مادون آمرلر ، بو نقطه نظر دن
دها چوق مساعد شرایط ایچنده بولورلر . طاقدر ، بولکلر
و طابورلر کی نسه دها کوچک اولان جزو ناملرک محاربه سنده
بر اصول تعیه واردرکه بو کندیلرینه خاصدر ، مثلا بر طابورلرک ،
مفرز بر لوانک و یاخود بتون بر اردونک بر قسمتی تشکیل ایتیمی
طابورجه حائز اهمیت دکادر ، او ، یته دایما عینی طرزده محاربه
ایدر .

ایستروا و ایستر بتون بر اردونک بر قمی بولنسون ،
هر ایکی حالدهده ، طابوره مرکزده و یاخود دیگر طابورلرک
کریسنده بر مطلقه محدوده تخصیص ایدیلهجکدر . طابور ،

آچیله‌سی ، مانوراسی حرب تعرضی و یاخود تدافعیسی
ایشه ، بومنطقه داخنده اجرا ایده‌چکدر .

هرته وقوع بولان ، سوک بهار مانوره لری ، مانوره به اشتراک
ایدن قوتلر مختلط و یاخود مفرز بر لواندن زیاده اولسه بیله ،
مادون قوماندانلرک ، محاربه نقطه نظرندن بالفعل حاضر لعلرینه
مساعدر . لکن ، شبهه یوق ، که بو حاضر لقلر کافی عدایده‌لر
بلکه مادون آسمرلرک بتون سنه ، حقیقه تجدی بر اصوله
تعلیم و تربیه یه نایع طوتلری اقتضایدر . سوک بهار مانوره لری
ضابطانه کندی لری ایچون الزم اولان عملیات حربیه و معلومات
تمیه ویده درجه مطلوبه بی احرازه مساعدا اوله‌جق قدر
امتدالی دکدر . بوندن بشقه ، برمانوره کونی ، هر مادون
ضابک حرآقی اکثره مانورلرک نظر و تاقیدندن قاجار و مافوقک
باییلان بتون خطالری موضوع بحث ایتک ایچون زمانی ده
یوقدر .

جدا مدققانه بر تعلیم و تربیه ایچون مملک تکمیل
دقتی طلبه‌سنه حصر ایده بیلمسی لازه‌در ، حالبوکه بو ، بالذات
معلم بر قضه‌نک قومانداسی درعهده ایتدیگی و بوندن دولایی
دیگر بر طرفدن مسؤل طوتولقمده بولندیی زمان اصلا ممکن
دکدر .

بوندن بشقه ، سوک بهار مانوره لرنده ، نه قدر آز اوله
بیله افراد احتیاطیه‌نک التحاق ایتدیلمسی حالتده وقوعه کلن
مصارف کلیه‌دن طولایی قطعاتی سفر بر موجود لرنده جلب

و جمع ايتك امكانى مستنادر . حالبوكه بالعكس ايام عاديه ده
 كرك هر هانكى بر بياده قشله سنده ، طاقتلر و يا خود بلوكلى
 و كرك ، حاخضرى موجودنده ايكي ، يا خود اوج طابورك
 بولدينى محله طابورلى سفر بر موجودنده تشكيل ايتك
 دانما قولايدر هر حالده ، بوجهله تقويه اولمش قطعاتله
 صيتى صيق مانوره اجرا ايتك لزومنه قطعياً اعتراض ايديله من .
 وقت حضر قوتلى سفر بر موجودلرندن نه درجه زياده تخلف
 ايديره ، باجله رتبه اصحابيك ، او هر تيه سفير قطعاتك تحريكند
 غير قابل اجتناب اولان مشكلاتى تقدير واقتمام ايتكى او كرشمى
 مهمدر .

• تعليملر نه درجه مختلف اراضى اوزرنده اجرا ايديليره
 قطعه نك استفاده سى اولميشده زياده در . بوتك ايچون هر قرصندن
 و هر موسمندن استفاده اولمليدر » (بياده تعليمنامه سى — ۷)
 لکن بوراده . يا خاصه شاين اهميت اولان ، حاضرلنوب اداره
 ايدلك صورتيه اجرا ايديلن محاربه تعليملرينك آز اولمليدر .
 طاقك ، بلوك ، و طابورك آتيجق فرضى اوله بيله چك اولان
 دها بيوك قطعات داخنده كي وضعيتلرى يك آجيق و واضح
 اوله رق كوسترلليدر . احوال محاربه و ايفا اوله جق و ظائف ؛
 حقيقته مقارن يعنى ساده و مع مافيه ممكن اولدينى قدر متشوع
 اولمليدر .

حرركات ، تعليم و تدريساتك دماغه نفوذينه مدار اوله جق
 وجهله ، حقيقته مقارن اوله رق توالى ايتمليدر .

و نهایت تعلیم ختام بولدیقی زمان ؟ مدیر ، مدکور تعلیمدن
استخراجی ممکن اولان درسلی ، ضابطانک حقیقه معلومات
تصیه و یاری تزییده مدار اوله حق صورته ، آرزومه ایله آنلره
ایضاح ایتمک مقتدر اولمیدر

بو تعداد اولان شرائط کافه سنی عینی زمانده تأمین ایتمک
بک او قدر قولای دکلمدر . بوندن بشفه ، قابل استعمال اراضینک
مفقودی همان اکثریا تعلیم اجراسنه مانع اولور .

مرشیه رغماً ، بتون بومتکلاتک اقتضامه حزم ایدلی و هر نه
صورتده اولورسه اولون بومقصد و اصل اولمیدر ، چونکه ، مثله ،
ضابطانک تعلیم و تزییه عسکریه لرینک اساسی بر قسمی توسیع ایتمکدر
وظیفه تزیینده و تعلیمک اداره سنده و محاربه تعلیم لرینک
تقدیده نه نوع مشکلات اولدیقی و مشکلاتک فصل اقتحام اولده
بیله چکنی بحد آتیده ، بر قایع مثلاً ایله کوسترمه کمالیه جغز
بو اثرده تعقیب اولان اصول (ضابطانک تمییه تدریس سنده
تأمین استفاده لرینه مدار) اولوق اوزره یازیلان سلسله آتارک
برنجی سنده [۱] تطبیق ایدنش اولان اصولک عیدر : هر تصویر
اولان حال و وضعیت ایچون محاربه تعلیمینک بانعمل صورت اجراسی
ایضاح و بویضاحاتک نهایتده مطالعات عمومیه علاوه ایدلشدور
برنجی مثله مفروض بر قصه داخلندم بولان بر طاقه ،
مصور دشمنه قارشلی حرب ایدیور .

[۱] ضابطانک تمییه تدریس سنده تأمین استفاده لرینه مدار اولوق اوزره
یازیلان سلسله آتاردن ۱ . خدمت سقریه تعلیمی .

بوراده ، کتج ضابطانه ؛ پیاده محاربه نك اصول و قواعدینده
طاند ویریلان درس لر اوزرینه ایضاحاتده بولنق فرصتده
کوزده کلددر .

ایکنجی مثالده ، بر بلوک ؛ اوچنجی و دردنجی مثالرده
بر طابورک (جزؤ ناملرینک هر بری دیگر جزؤ ناملر داخلنده
و مختلف موضعلرده اوله برق) محاربه سی تصویر اوله جقدر .
بوسایهده ، بلوک و طابور قوماندانلرینک محاربه نقطه
نظرندن تعلیم و تربیه لری نه بولده اداره ایدلک لازم کله جکنه
دائر واضح بر فکر ایدینه بیله جقدر . مثال اوله برق درج ایدیلن
تعلیم لر ، اولجه (قوزل) و (غنه زن) ده کی قطعات طرفندن
بالقمل اجرا ایدلددر .

بو مثاللرک اتخانی محضا بواترده تعیب ایدیلن مقصدده موافق
اولدینی ایچونددر . یوقه ، هر هانکی بر اراضیده اصلا یأس
کورملکسزین قابل تطبیق نمونه لر وجوده کتیرمک کبی بر فکر
ستیم بندن بعید اولسون .

بلکه بو تعلیم لره ممکن اولدینی قدر مشابه صفحات کوسترلک
آرزو ایدلش و فی الحقیقه آنلر ، عملیاتده نصل و قوع بولدی
ایسه او وجهه هر دورلر و واقعیله و بتون پرورلیله کوسترلددر .
چونکه مقصد ، اصل حاضر لقی تعلیم لرنده و مانورده نك اداره سنده
بالضرور تصادق ایدیلن مشکلاتی تعیین ایتکدر . واقعا ، بوم مشکلاتک
بالخاصه ، وقت حضرده هر نوع ضرر ایتاغندن اجتناب ایچون

دائماً کوزه تیان قیودن و بوندن دولای جزو تام قوماندانلری طرفدن آلمان غیر مأمول وضعیتلردن نشأت ایتدیکی معلومدره هر تعامی معاقب بایملان تنقید پک کوزل کوستره جکدرکه بر آسر طرفدن اتخاذ اولنان تدابیر تعداد ایدیلیرکن تدابیر مذکوره دن قصورلی اولنار اصلا تصویب و توصیه ایدلمه مشدره

مثال

اراضی مختلفہ اوزرنده - سفر پر موجودندہ طاقم — بنادہ محاربہ نیک
اصول اجرائی : آوی خلی تشکیلی و بر آوی خطنک حرکتی —
آتش محاربہ سی .

•••••

تعلیمہ حاضرین . — تعلیم اجرا ایدیلہ جک اراضی یہ

کیتک ایچون اجرا اولان یوزویش .

۲۶ : ۷۷ تشرین اول کیجه سی قورور بر سفری متعاقب قار
یاغدی . ۲۷ صباحی ترمو مترو صفری اراٹه ایدیوردی .
هوا براق و توشلی ایدی .

طابور قوماندانی قره غول و انفاریه خدماتنده اولیان اسکی
افراد ی ، بوری چالدریم قسزین سریم آو کونته جمع ایدیلدی .
صفوت بولری یوزباشی صفوت ائدینک تحت امرینه وردی . صفوت
ائدی براق کون اول ، بر ، طاقم تعلیمی احتضاری و — مذکور
تعلیمک سوق و اداره سی ایله توظیف ایدلش و بوسیله مناسب
بر اراضی انتخابه مجبور اوش ایدی . صفوت ائدی مذکور
افراد دن ۸ مانه لی سفر پر موجودندہ بر طاقم تشکیل ایتدند نصکره
فضله قان کوچک ضابطان ایله افراده وظائف آتیه ی تودایع
ایدی :

یوزلردن ، کوچک ضابطان و ارباشیلر و ذکی افراد میاندن
انتخاب ایدیلدی ۱۶ کدی بلوکک اسکات حالتده قانچق اولان

دیگر ایک طاقک قادروسی تشکیل ایدم جکلردی . (یکی بیاد
 تعلیمنامه سی ماده ۸) مانی فلامه لر طاشیه جق ایک نفر حواری
 بلوکارک جناح لرینک بولدقلری محالری ارا نه به تخصیص ایدم لردی
 ۴ کوچک ضابط ایله ایکسی قرمزى فلامه و ایکسی ضایعات
 دلالت ایدن فلامه لرى طاقیق اوزره ۳۲ نفر دشمنی تصویر ایدم جک
 و (۹۹ میلیمتر دک) کوچک تله متر و ایله مجهز ۲ و اشارت
 فلامه لرینی حامل ۱ نفر مدیرک رفیقنده قاله جقدی دیگر بروظیفه سی
 اولیان تکمیل ضابطان سیرجی صفیله تعلیمده اثبات وجود ایتمک
 مجبور ایدیلر .

ملازم ثانی جواد شکرى و علی انسدیلر طاقلری سوق
 و اداره یه مأمور ایدم لردی . بونلر، قیافت و تجهیزات لرینی آکا
 کوزه حاضر لایه جکلردی .

فتک توزیعدن سکره یوزباشی صفوت افندی طابور قوماندانک
 امرینه تابع بولدیریلان ملازم رتبه سنده کی رفیق ضابطه دشمن
 تصویر ایتمک ایچون ایجاب ایدن بالجه تعلیماتی ویردی .
 مذکور ضابط مانوره اراضیسی بالذات طاقیق اوزره آلی
 اوله رق همان ایتری حرکت ایستدی . ملازم ثانی جواد افندی
 طرفدن قوماندان ایدیلان طاقم (قوالر) طریقله اصل محاربه
 تعلیمه باشلانیه جق اولان (رحمنلی) اوزرینه حرکت ایستدی ،
 لکن بو ۹ کیلومترک یرویشدن تعلیم و تربیه نقطه نظرندن
 استفاده ایتمک ایچون طابور قوماندانی ، یوزوش اتناسنده
 ملازم ثانی جواد و علی انسدیلره آچيامه یه متعلق برچوق

مسئله‌ها صورتی (۱) . منجمد برحاله بولان نارالاری قار
طبقه‌سی اورتمش ایدی که یولدن چیقوب حقیقته اولدنی کی
طاقله هر طرفه حرکت ایتک ممکن ایدی .

(رحلی) نک جنوبنده طاقم مانعه قوله کچیرلدی . بعده
تکمیل قطعه یوز کری ایتدیرله رک جبهه تبدیل ایدلدی و یوزلر
ط تپه‌سه قارشی اولوق آوزره یرلشدیرلدی که مذکور تپه جنوب
استقامته قارشی ضامی ستر ایدیوردی . بوندن صکره افراد
سلاح چادی و صره لردن چیتدیلر .

(۱) قروکی به باقک :

یوروش انسانده تصادف ایدیلان ، (۱۸۰۹) ده شمندوفر
یکیدی ، اوندن صکره کی (ص) تپه جکی ایکی طرفی خندقلی
بیوک جاده ، اوزرنده مدافعه موضعی کی قوللانیله بیان قوم
اوجاغتی حاوی (یاصی تپه) ، قوری ف خندق ق تپه‌سی
(طوقانجه) نک جنوب کنارانده کی اورمان پارچه‌سی کی مختلف
زمین عارضه‌لری مدیره تعلیم‌خانه ده بحث و تطبیق ایدمه جکی
بر چوق متنوع مسئله‌لر خاطر لاتدی . ملحق ضابط مغرزده نی
(یاصی) تپه ایصال ایدی . اورادن دشمنی ازایه مأمور
اولان افرادی کندبسیله برابر کتوردی .

مطالعات - ۱

غیر مساعد بر هوا ، متلا فوق العاده صیجاخ یاخود کسکین
 برضفوق ، یاغمور یاخود قار ، بوز ، سبیس و فورطنه بزی
 قطعاً قشله لر داخنده و یاخود سوندورمه لر آئنده ضوته ماملیدر ؛
 چونکه حره حاضر لائق ایچون ، ضابطان و افرادک هر دوزو
 شداند حوائیه به مقاومت ایتمک آلیشملری لازمدور . لکن
 تعلیملری تمیز ، قطعه آمر لری تبیه و عمومیتله آتش محاربه سی تقعه
 نظرندن بشدیر مک مقصدیه یا بیه جقسه ، البته بومقصدی رها
 امین بر صورتده استحصاله مساعد بر زمانک انتخابی مرجعدر ،
 فقط خاصه فنا موسم ضرر ایقاعندن تورقشسزین نزلاری
 چیکه مک مساعد اولدنی ایچون ، خارجدد یا بیه قی تمایلمری
 تسهیل ایدر . ذاتا اینی کونلر نادر اولدنی کبی هر حله اینی
 کونلری آرزوق قطعیتله تخمین ایتمک دشنی کوجدر . بناء علیه
 مسیحا این ایرکندن حوائک اوکلندن صکره اینی اوله حنی
 آکلا تیلیر سه همان قرار ویرلیدر . سرریع بر خبر حرکت ایدر حک
 افرادک همان طوبالانسی ایچون کفیدر . سوله مزده کی حله ،
 طابورک معلم او ادینک قسم اعظمی قشله خدمت بیه مشغول ایدی .
 لکن بونکله برابر ، ۸۰ : ۱۰۰ نفر ، سفر بر موجودنده بر طبق
 بصور بردشته قارشی محاربه سی اجرا ایتمک کافی ایدی . بوجمله
 طابور قوماندانی حوائک کوزلکندن استفاده ایتمه مکده هیچ حقی

اوله مزدی .

وقت حضر تعلیملر مزده ، افراد مزه آله جقلمری قدر
فتنك و برمك دخی غیر ممکندر . بو سببه الله بولسان بر قلاج
یوز مانوره فتنكندن مقبول بر صورتده استفاده ایتك
آرزو ایندیلرسه آوجیلرک بوجه آتی خصوصاتی نظر دفته آلملری
موافقتدر :

هر یکی آتیش موضعه و آتیش مبدئیه و یا خود کرک
کندی و کرک دشمنك بحاربه خطنده اعلانه دصکر حرکات
و قوغه کلدیکنده و منلا جوار قطعاتك ایلری حرکتی ، هر یکی
طرفه تقویه کلدیکی ، دشمن آتیشك کسب بطائت ایلدیکی
(ضابطه ابد دلالت ایدن فلامه نك، ظهوری) و دشمنك ایلری حرکتی
و یا رجعتی کئی احواله حکم اولدنیکی زمان آوجیلر کندیلرکدن
آنحق بر زمانوره فتنکی انداخت ایتلدیلر . بوندن غیری زمانوره
و مخالف بر امر ویرلدیکه، دائما صحیحی نشان آلمه و مطلوب اولان
نشان موضعی طوبغه غیرت ایتك شرطله انداخت ایتکسزین آتشی
تقلید ایلرلر . مذکور تعلیم ، نظر اهمیه آلمق ایجاب ایدن
برقائده بی تأمین ایدرکه اوده بو طرز حرکت سایه بنده افراد دائمی
صورتده بحاربه خطنده کدنران ایدن احوالی تعقیب ایدر . (یکی
پیراده تعلیم نامه سی ۱۴۸ ، ۲۰۷) اصول مذکور افراد ده هر وقت ؛
حتی شحاربه نك از هجانی زماننده بیله کمال دفته نشان آتی خاصه
ستی طبیعت نایبه حکمنه آویاز . « هر مریمی ایصابت ایتدیرمك
یتیله واعتیاله آتیش اجرایی هر آوجیدن مطلوب بر وظیفه مهمه ،

در (یکی پیاده تعلیمنامه سی ۱۹۶ ماده) .

الذ صوك اجرا اولان حربلردن آنان درسلاهلرله غير قابل اشتراض بر صورتده ثابت اولمشدرکه پیاده ، وسطی و بیوک مسافلهده ، ارتشاعی آ زییاده وظویعی هدقلرنی میدان محاربهده کورولدیکی کبی طانیفه متظماً آ لیشدرلملیدرلر . آتسک تاؤبری ، سریعاً هدفی طانیق و مسافهینی طوغری اولهرق تخمین ایتسک وانداختی ائی اداره ایتسک شرطیله آتسک ماکمل اوله بیسر . بونقطه نظرده ، لایق اولدینی درجهده عطف اهیت ایدلک شرطیله کوز آ لیشدرمق تسمیه ایده بیله جکز مذکور خصوصی تعلیمدن شایان دقت نتایج استحصال اولور . طویعی نشانیی افراده زک معلوم اولان مهارتی ، و پیاده صنفنده عملی تجربهلر نتایجی بکادلیلدر . افراد ، ترجیحاً ، یره یا تمش وضعیتده ه-قلری تفریق و ترصد ایتسکه تعلیم ایتدیرلملیدر .

(یکی پیاده تعلیمنامه سی — ۱۵۳) . [۱]

بومقصدله ، دشمنی ارانه ایتسک ایچون تمکن اولدقیه اوزاقدن سهولته تفریق ایدیله بیلن قرمزلی و صاری فلامه لک استحاله ایدلسی مناسبدر .

دشمن پیاده سنک دائماً حقیقی قوتده کوشترلمسی شبهه سز دهها موافقدر . (۲۵۱) . لکن ، بونک ایچون الده لزمی قدر افراد بولندیتندن ، دشمن آوجی خستک فلامه ایله دکل بلکه

[۱] یالکز ضابطانه و کوچک ضابطانه دکل افراده دشمنی دوربین استعمال تعلیم ایتدیرلملیدر (یکی پیاده تعلیمنامه سی ۲۰۵ ماده)

۱۰. خلعوه آرالقاه بعض افراد واسطه سياه کوسترلمی توبه اولور . مدير ، دها اولجه نظر دفته بولدر ملبدر که اداره می تشکیل ايداش بر آوجی خطی صیق بر خط عرض ايدرو آز تقويه اولمش بر آتش قونلی وحقی قائق بر آتسه بيله دلالت ايدر . دشمن موضعه ديه نظره يالکز (ماش هدفي) عرض ايتلدر . [۲] بو ، بوراده ، هدفي طائيفه و آتني تقسيم اتمکه آيشه بدير . بونوع بر تمام دقت مخصوصه صرفني استنزام ايدر . اکره تصادفاً بتون بر مانعه عيني بر « باش هدفته » آتش ايديبورسه ، علی العاده مسافنده مائل بر آتش اجرا ايدلش اولر بوندن بشقه ، تصوير ايديلن دشمنه اشغال ايتدیر بله جگ جبهه مذکور دشمنه قارشى حرکت ايدم جگ اولان و فرضیاتره کوده قادرو حائده بولسان قوتک جبهه سنن ممکن اولديبی قدر امتدادلی اولمليدر . بوصورته امر هدفک دوکونه جگ قسمی کمال دفته تحديد ايدوب واضحاً ايندير مکه آيشديريلر . (۲۰۶)

دشمن طوبجیسی دشمنی هر بری برر طوب فرض ايدمک اوزره مقدار کافی ديزيلره ارائه ايديله بيلر ، فلامسه قوللانلمز . يکديکرندن تقريباً يکرمی خلعوه آرالقاه آيرنش بولان مذکور ديزيلر (کوده هدفي) نندن بيوک بر هدف کوسترميه جکلر در .

[۲] مصور دشمن حقیقته اولديبی کی مانوره اجرا ايتلدر (۲۵۱)
 احواله دشمنی تصويره مأور اولان افراد بره پائنه مجبوردرلر . صدوق و رطلوتی هوالده صحت نقطه نظریدن قابو طریک آلتیسی امر ايتک موافق اولور .

مانورده طوب قوللائق ایسته لیان زمانلرده طویجی آشی ،
 آوجیلرک یایلم آشیله تصور ایدیله بیلیر .

بیاده کندی اقسامی یعنی محاربه انساننده مانوره اجرا
 ایدن قسمک جناخنده ، ایلرینده ، کیرینده بولنه حق اقامی ،
 اسکت حالده [یالکز قادر و حالده] کی جزو تاممله ازانه
 ایتمک ممکن دگسه بوخصوصده مائی نلامهلر قوللائیه بیلیر .

دیگر بر منطقهیه تخصیص اولسان بیسوک بر قطعنهک
 محاربهده کی محلی دشمنی عینی وجهله واضح بر صورتده تمیز
 ایندیریله بیلیر . بوخصوص ایچون فلامه حاملارینه سلاح و صرمی
 ایله مجهز بر قاج نفر ترفیق ایدیله بیلیر . لکن هر حالده ، هر
 ایکی طرفده فلامه لرک عددینی تزید ایتمکدن اجتناب اولمایدیر .
 زیرا بو صورتده حاصل اولان قاریشلق ، استحصالی مأمول اولان
 فوائدی یک چسایوق زائل ایدیر . بوندن باشقه سوه تفهیمات
 و خطالری تزید ایندیکی کپی کرک مدبرک و کرک اقسام مختلفه
 و قطعنه آمرلرینک دقتلرینی ، عارضی بر طاقم نفرعانه یک قولای
 برصوتده تطبیقنده کی مقصد حقیقیدن اوزا فلاشدره بیلیر .
 بوجهته هر حال ایچون اعظمی نه قدر فلامه لازمه اوله جغنی
 دانما تحدید و تعیین ایتمک غیرت ایدیلیدیر .

بو نوع نعلملرده تصور دشمنی حقیقی اوله رق اذارهده
 آرزوق تعینه افکارینه مالک اولمهک اهمیت و وارد . بوخصوصده
 الک اییی آتلی بر ضابط قوللائمه قدر .
 مصوردنجهن آمرینه تعلیمات و برمه دن اول ، مذکور آمرک

نه درجه به قدر کندیلکنندن حرکت خاصه سه مالاک بولدیغنی
 نظر دتیه آلمق لازمدر . بزه اشتغال ایتمکمز محاربه تعلیملرنده
 کندیلکنندن حرکت دائره سی اولدیغجه طاردر . بیولا ماتوره درده دشمن
 مصور اولدیغنی وقت بو طرف آمری همان دیگر طرف آمری
 قدر شرائط معلوبه یی حائر اولمق لازمدر . هر ایکی طرف ،
 سفرده اوله جتی کبی فز شیسندمه کینک وضعیته ییلنه ملیدر . مصور
 دشمنی کندیسنه تودیع اونان وظیفه ده فعال بولمق ایچون بدرجه به
 قدر حرکننده سیرست براتق اهمیتیلدر . باله کس ، اودرجه
 حائر اهمیت اولیان محاربه تعلیملرنده مقصود اولان ؛ تدریسات
 خصوصیه نقطه نظرندن کوچک ضابده ان ایچون قانده لی اوله جتی
 اولان بر جوق معین صفحاتک حصوله کلیدر . بوجانده ،
 مدیر امرض استقامتک محافظه سه ده از یاده اعتنا ایدر . مصور
 دشمن دخی همان اکثریا ، مانعه لریک انداختنده استیمال اولان
 کورولوب متعاقباً نائب اولان هدفله مشابه علی المانده متحرک
 هدفله مقانده قائم اولور . بوسیله مدیر ، مصور دشمنه صورت
 حرکتی طوغریدن طوغری به ویک ساده بر صورتده اشارت
 فلانله لریله بیلدیره ییلر . تطبیقات محلی بر آز اوزاق اولدیغنی زمان
 محل مد کوره کیدرکن یورویشده امنیت خدمتی ایفای آجیلده به
 متعلق مسائل حل و حذف تحریری ایله مسافه تخمین تعلیم
 ایتدیریه بیلر . لیکن ، بویاکنجی درجه ده کی تعلیملره جوق زمان
 حصرا ایتمکدن واصل اولدن صکره اجرا ایدیه چک اساسی ماتوره به
 مانع اوله جتی درجه ده افرادی یورمقندن اجتناب ایدقایدیر .

فشار به عودت آشنایه و خصوصیه مانورنك ختامندن صكره کی
پروریشده تکرار مانوریه دوام ایتمک قائدهلی اولماز . افراد
مانورده مختلف صورتلره نه قدر چوقه قوت صرفه مجبور
ایدیلیرلرسه مانورنك ختامنده اودرجه موجب تمونیتلری اوله چق
وجهه کندیلرینك سربست بر اقلمنه لزوم واردر . ناه علیه
بر قطعه نك شطارتی محافظه ایتمک ایچون تعلیمنامه مزك قبول
ایندیکی هر نوع سربست کندیلرینه بخش ایدیلر : لزومی آئنده
آچیلوب راحت ایتملرینه و آشنای عودتده چیقاره ایچمهک ،
قونوشمه ، یا خود شرقی سویلمکه مساعده اولور .

— محاربه تعلیمنك اجراسی —

(رحمنلی) ، نك جنوبنده قیصه بر استراحتدن صكره ، مدیو
ضابطان و کوچك ضابطانی طویلادی و آنلره آئیده کی وضعیت
عمومی بی آکلاتدی . (قروکی به باقك) :

• بیوک بر قطعه نك پیشداری اولان طاورمز (۲ نجی طابور)
(یا ایچق) طریقله (قوالر) اوزرینه ایلریدی سرعتملی ایله
ایلری به کچن سواردی (طونانجه) ایله (قره اورمان) چارتملی
آره سنده کی تبه بکاردن متشکل اراصیده موضع آلمش
دشمن پیادمنك آتشنه معروض قالدی . مذکور دشمن
پیاده سی جهه سی (رحمنلی) به اولق اوزره یایلمش کوروندیکی
کی دشمن ضوچیمینك دشمنی عینی وضعیتده اولدینی بیلدیرلیدی .
طابور طوردی . پیشدار باشی تشکیل ایدن ك ۱ (طونانجه) .

جاده سی اوزرنده کی مکتب بناسنک کریسنده ، ک ۲ (قروکیده) و ک ۳ بوراده یزک ایکی طرفسنده کی خندقلرده و ک ۴ بزم آرقه مزده کویک ایچنده بولونیورلر .

ملازم ثانی (شکری افندی) سز ، بوراده ، مانوره اجرا ایده جک اولان طاقک قوماندانیسکز . بو طاقی ک ۲ طاق ۱ فرض ایده لم . ملازم ثانی جواد و علی افندیلر سز عینی بلوک ۲ نجی و ۳ نجی (اسکلت) طاقلرینک قوماندانلریسکز . دشمن پیناده سی مصوردر . تقریباً یکدیگرتدن ۱۰ خطوه فاسه ایله اقامه اولمش افرادک تشکیل ایشدیکی سیرک آوجی خطلری صیق آوجی خطلرینه دلالت ایدر . قرمزلی فلامه لر دشمن بلوکلرینی ، مانی فلامه لر بلوککزه مجاور بولنان دوست بلوکلرک ، چاخلربی کوسته چکدر .

ملازم ثانی شکری افندی ، طاقه سلاح آلدردی و افراده وضعیتن آنلرک بیلمسی ایجاب ایدن نقطه لری تکرار ایندی . بعد عملیاتک باشلادیغنی بایدیره ک اوزره افراده سلاح بولدیوروب یزه یا تلربی امر ایندی . لکن زمین قازلی اولدیغنی وحضری بر تعلیم بیلدیغنی ایچون ، مدبر طاقک تکرار آياغه قائدیرتلسنی اخطار ایندی . بعد آتی ده کی معلوماتی ویردی :

« بلوککزه قوماندانی سنک ، دشمنی ترصد ایتمک ایچون ایلریکزه کوردیکزه تپیه (قروکیده ط) چیتمکزی امر ایدر . لزوم کوردیکه یوزباشیکزه ویره چککزه باشنه معلوماتی سکا ایصال ایده چککیر . »

ملازم شکری افندی ایکی محضن ایله برابر مذکور تیه به حرکت
ایتدی و کورولیه جک صورتده برلشد کمن صکره دور نیله جنوب
استقامتده و کندنی ایلیریسنده بولان تکمیل اراضی تی آراشدیرمه
بانالادی .

(یاضی تیه) ایکی کوچک بنا سوله سواده آجیقهجه تقریب
ایدیلیردی ، مذکور تیه ایله کندنی آره سنده بولان اراضیک
تفصیلاتی تمیز ایتمکده مشکلات واردی . زیر اراضی حقیق
طائفه اولغوله برابر قار مذکور اراضی به یکسوق بر منظره
وریلوردی . مع مافی ضابط ایکی اراضی قبارئسی کوردیکنه
حکم ایتدی که بولردن بری (یاضی تیه) به قدر اولان
تکدیل مسافه تک اوچده بری ، دیگر اوجده ایکیسی
قدر اوزاقده ایدی یقین اولانسنده (قر و کیده) کوچک
بر چاه اورمانی واردی ، دیگر شرقه طوعمری کوچک بر تیه
ایله (ه) نهایت بولوروردی . ملازم ثانی شکری افندی خریظه
و پرکره مراجعتله (یاضی تیه) به اولان مسافه تی اولجیدی
و ۲۰۲۰۰ مترو بولدی . بنده معاوضتک یاردمیله ذکر اولان
ایکی تیه تک آیردینی مسافت متوسطه تی حساب ایتدی که
بولدینی مسافت ۷۰۰ و ۱۰۵۰۰ متره در [۱]

ضابط بولدینی نقطه دن (یاضی تیه) به قدر ، مقعر
جهتی شرقه متوجه اولقی اوزره بر قوسی دائره زخم ایدن بیولک

(۱) (ه) تیه سنه حاتم مسافه ده ملازم ثانی شکری افندی اولی ۱۰۰
متره تک بر خطا ایدیلوردی .

چاده فی تمامیه کورو بودی . مذکور جاده ایله (قره اورمان)
چایرقلری آره سنده کی تکمیل منطقه اراضی داخلنده مهرانکی
بردشمن قطعه سنی تفریق ایتمک کندیسی ایچون نمکن اولیوردی
بولوک قوماندانسته (بوراده مدیره) برابو کوندردی . مذکور
راپورده کوچک میسه اورمانندن (ه) دهائی کوره بیلمک
ناحیالی اولدینی دوشونورک مذکور اورمانه قدر دور بیلله
عجلر پرکشانک ایلری سوزولنی تکلیف ایدیوردی .

بو آرائق ، مدیر ، کندی اشارت فلامه لایله دتمنه (ه)
میسنده جزئی بر مدت بر قاج باش کوسترستی و بر قاج ال
ایداخت ایتمسی اشارت ایستردی . بونک اوزرینه ملازم تائی
شکری افندی آتیده کی راپوری کوتلدردی . بورادن ۱۵۰۰
متره مسافده کی صرت اوزرنده اغلب احتمال کشارلر عزاوزرینه
آتش ایدن بر قاج دشمن آوجیسی بولتیور .

مدیر آتیده کی ایضاخان علاوه اییدی . (رحمائی) نک
ضریبنده ، اوراده ، طویجیمز موضع آلدی و دشمن بطریه سیله
حربه طوتوشدی . دشمن بطریه سنک ایداخت ایستدیکی مرملرک
علوی (یاصی تبه) صرتلرنده کورولویور [قریکیده ی ایله
کوستلشدر] بو منطقه نک عارضه لی اولسی سایه سنده آتلی
ضابطان و پیاده ضابط کشف قوللری ، بو آنه قدر
اوزرنده بالکر بعض آوجیلرک کندیلرخی کوستردیکی یاصی
شبهه یوزلرجه متره امتدادنده اوزون بریاده موضعی
کشف ایتمک موفق اولدیلر . مذکور خط (یاصی تبه) نک

ایلر و سنده قدمه تشکیل ایدن دیگر بر خطله بیوک جاده نك اوت سنه
قدر اوزامش کور و نیور .

سولده بزم ، طابورک بولندینی تبه یه آلاک برنجی طابوری
واصل اولدی . صاعده (قواقل) نك جنوبنده دیگر طابورلرک
آجیل مقده اولدقلری کور و یورژ . (مفروض)

ترضه باشلانجه قدر . طابور قوماندانکز ۱ ، ۲ ، ۳ و نجی
بلوکلره همان کوچک جام اورمانده اراضی میلنک دکندیکی
صرته قدر ایلر نك امرینی ویردی . اساس بلوکی ۲ نجی
بلوکلر . ۴ نجی بلوکی ایکنجی خط اوله رق تعیب ایده جکدر .
بلوکی قوماندانکز دها بدایتده ایکی طاقی برنجی خطه
قویه جقدر : سنک طاقک ایله — که استقامتک محافظه سنده
مأوردور — سولنده کی ایکنجی طاقم ۰۰ [۱]

طاقکز کوچک جام اورمانی استقامتده ایلر یه جکدر . بو
حرکتک اجرامی انسانده ۳۰۰ متره کنیشلکنده برمنضنه نك
دشمن طوبجیسنک نظرینه معروض بولندینی نظر دقتن دور
طوبکیه جقدر . (قروکی به باقک)

ما لازم ثانی شکری افندی در حال طاقنک یانه دوندی
و آتیده کی امری ویردی :

و شو استقامتده ، بورادن ۱۸۰۰ متره اوزاقده ، دشمن

[۱] طاقلر آره چیمه رن اول اجرا ایتمک عبور اولدقلری آجیه حرکتده
آراقلری کوزلبه کورترک ایچون ما لازم ثانی شکری افندی بو طاقی
نکوترن مانعه باشیلرله برابر برنجی طاقنک ۶۰ خطوه سورله کیشی . (۲۱۹)

پیادهسی یا یلمشدر ؛ بو دشمنه تعرض ایده جکر .
هر نصف طاقم ، آبری آبری اوله رق یکدیگری متعاقباً
۴ خطوه آرالقه آوه چیقاجقدر . ایکنجی نصف طاقم ،
زینل چاوش ، برنجی نصف طاقمی ۳۰۰ مترو مانهدن تعقیب
ایده جکدر . تبه آشیدقدن صکره مستور محله وارلدیمی ؛
برنجی نصف طاقم صاغ جناحه یناشه رق آرالقلری بر
یچق خطوه به ایندبره جکدر .
ایکنجی نصف طاقم دخی عینی صورته سول جناحی اوزرینه
یاقلاشه جقدر .

صره ایله آئیده کی قوماندالر ویرلدی : قایلش اوزات !
بعده ، برنجی نصف طاقم ارتباط اوچنجی مانهدن ، ۴ آدیم
آرالقه — آوه چیق ! و اوچنجی مانفه باشه (اساس مانهسی)
استقامت کوسترلدی (۱۷۴ الی ۱۷۶)

تیهک اوزرینه واصل اولدینی زمان ، مخملر و بر بوروزانه
ایلریده بولسان طاقم قوماندانی بورومکده اولان طاقمک
جبهه سنک تامایله تعقیب اولنان استقامتده اولدینی کوردی .
مع ماقیه پایلان خطایی اشارات و قوماندایله تصحیحه موفق
اولدی . (قروکی و تنقیده باقک)

مکتبک شرقسده کی عمقی آرخندقدن کجیلیرکن آیاقده
طورولدیغنه نظراً دشمن طویجی سنک نظرندن مستور فقط
پیادهنک نظری آلتده بولوندیغنی و آرالقلری صیقشدیرمق
ایچون احتیاطاً خصوص مذکورک نظر دقه آلمسی لزومی

دوشوندى . ملازم ئانى شكري افندى برنجى نصف طاقه
تپه نك بر آز كرينده نوقف ايچكى ويره سورونه رك ويا خود
ايكپه رك بوريك سوريله آزالقارك صيقتديرلسنى امر ايتدى
دشمى واراخىنى طاقى ايچون كندىسده مخرىلرله برابر
كوجك چام اورمانىك جنوب كسارينه قدر ايلرسىدى .
اورمان خط قسم مياہ استقامتجه يك زباده كيش اولدىنى
ايچون نوق العاده بر ترصد محلى بخش ايدىوردى . لکن
در حال طاقنك دشمنن متأثر اوله جغنى تقدير ايتدى . زيرا
دشمن بيادىسى موضى اشغال و آتش كساد ايتدى [۱] .
محقق ، دشمن ، آتشی هنوز بورويش حالده بولسان ايكنجى
نصف طاقه توجه ايتىدى .

ملازم ئانى شكري افندىك دشمنى ترصد ايتك ايچون
بوآنده بولدىنى نقطه دن ، نصف طاقىنى نظر آلتده
بولدىرمق ممكن دكلى . بونك ايچون سرعت ممكنه ايله
كرى به كلى و برنجى نصف طاقنك تماميله محفوظ بولدىنى
وايكنجى نصف طاقنك دشمنى قوشار آدمله و ممكن
اولان سرعته ايدى بورومكده اولدىنى كوردى .

[۱] قروكده (۵) ايله كوسترلن نقطه به نايكز بيوك
آرالقلر ايله يكدىكردن تفریق ايدلش يكي كيشى تقريباً ايكي بوزمتره
امتدادده بر بياده موضى اصوير ايدىوردى مذکور خطك اشغال
و آتشك كسادى مدبر طرفدن تعيين ايدلن بسط فلامه اشغاللرى
اوزرينه وقوع اولدى . تصور دشمنك ما بوره نى ستون عملياتك امتدادجه
عين صورتله اداره ايتدى .

چونون اولدی . (تنقیده باقک) بیش دقیقه صکره طاقم کاملاً
رلشدی و برنجی نصف طاقم کوچک جام اورمانسک کربنده
۲۱کنجی . نصف طاقم صولده اولق اوزره امتدالی بر آویسی
خطی تشکیل ایتدی . دها صولده ۲ نجی بلوکل ایکنجی
طاقمی (اسکت) پایلمشدی . استنادی تشکیل ایدن اوچنجی
طاقم (کذلک اسکت) بیوک حاده خندقدان استفاده ایدرک
برده قول نظامنده طنبهسنی کجدی ک خندق بوغجه رلشدی .
مدیر ، برنجی بلوکل صاغ وصوله محاور بولنان ۱ نجی
و ۲ نجی بلوکلرک جناحلیسک بولندقلری مغللری مانی فلا-
مهزله ارايه ایتدردی (قروکیدوم) (فلامه لاله کوریلن
مذکور ایکی طاقم سوق واداره سنی سیرجی صفیله بولنان
ایکی کنج ضابطه تودیع و حقیقته اولدینی کی حرکت ایلمک
دقت ایتملری تیه ایتدی . دها قده ملی اولان ملازم مانی عادل افندی
اعتباری اوله رق ۴ نجی بلوکل قوماندانلقنی ایفایده جکدی که
زمان لازمده حقیقته (آلمسی) ایجاب ایدن تربیاتی امر بکله -
مکسزین مدیره بیلدیره جکدی . بو اسناده ملازم نازر شکری
افندی یکیدن کوچک جام اورمانسک جنوب شرقی گوشه سنده
ترصدانه باشلادی . لکین بودفعه طاقمی دخی نظری آئنده
بولدیره بیلوردی .
دشمن آویجیلری کوزدن غائب اولدی : اولجه ملازم .
مذکور آویجیلره اولان مسافه بی تخمین ایتس و ۹۵۰ متره
بولشدی .

بولك اوزرينه ايلر يلكه نصل دوام ايدمه بيله چكني آكلامق
ايچون اراضى يي تدقيق ايتدى . اشغالى مناسب كورونك
يقين آتش موقى ۳۰۰ متره ايلر يده يكباره بر صرت
ايدى (فروكیده «ه») مذکور موضعه واصل اولمق ايچون كيله
چك اولان خط اجتماع ، دشمن آتش ايتديكي نقد برده
تحفظه غير مساعده ايدى . بوسرده مدير طاقم قوماندانه
بروجه آتى معلوماتى اعطا ايتدى .

« ايكي طرف طوبيجيسى يكديگريله اوغراشمه قده در . بزم
طوبيجمز دشمن بياده موضعي آتش آلتنده بولندير بيور .
آلان معلوماته نظر اطلوبيجيمز بالكز او ككزده . كورد بيككز
محدود اراضى يي دكل (مفروض) دها بيوك بر امتدادى دشمن
اشغال ايتكده در . بلك قوماندانكز دشمنك تحت اشغالده
بولان (ه) تپه سه قارشى يورويشه كيمكزى امر ايدى بيور ،
ملازم تاني شكري اقدى در عقب طاقم مركزى ايلر يسه
آتيلدى . وقوليله تعقيب اوله جق استقامتى كوستره رك طاقتى
ايلرى سوردى (۱۱) (۱۸۱۴) . اولكى وضعيه كوره
صاغ وصول ايجناسا حليينه موضوع فسالامه لرله كوستر يلن
طاقلرده عيني وجهله يورويشه كچديلر . لکن مذکور حر كته
باشلانير باشلانماز مصور دشمن يكدن كندى كوستردى و شدتلى
بر آتش اجرا ايتدى .

ملازم تاني شكري اقدى كندينه مخصوص قيصه ونظر دقي
جلب ايدمه چك بر اقا ده ايله ايكنجهي نصف طاقه همان يره ياتمى

و بعد سور و نوره رك مناسب بر آتش موضعی اوزرنده بولان كوچك
چام اورمانك صولنه كیتمسی امر ایتدی . بونی متعاقب
آتیده کی قومانداری وردی : « ایلروده کی تیه نك صولنده
ایک اوک اوکنده کی ، آوجیلر : نساکاه ۹۵۰ : آوجی آتش ! » .
برنجی نصف طاقه کلنجه ، مذکور نصف طاقم ، اورمانك
قطندن حاصل اولمش بر کیددن یورومکه مجبور ایدی که
آتشدن آتشدن آتشدن آتشدن صکره کشاد ایدمه بیه چکدی
بونکه برابر ملازم ثانی شکری اقدی دهافضله بکلکسزین
قطعه سنه امر آتی بی وردی : « برنجی نصف طاقم آتشدن دوام !
ایکنجی نصف طاقم صجرایش ! » اجرا ایدمه حکدر . مذکور
امر نردن نفره تکمیل آچی حطه ایصال ایدلدی ؛ بده صیجرا ،
آیاغه قالی ! مارش مارش ! قومانداسنده ایکنجی نصف طاقم
آوجیلری ۶۰ خلووه ایلری کیتدیله .

اورمانده بولان برنجی نصف طاقم در حال آتشدن شدتی
ترید ایتدی . مذکور نصف طاقم مجاور بولان طاقم (مصور)
ایلریلیوب یکی موضعلرنده آتش آچنجه به قدر کندی
صجرایشنی تأخیر ایتدی .

بورادن اعتباراً ملازم ثانی شکری اقدی دیگر طاقم لره
خاویه فقط بومناوبده بر انتظامه دقت ایتمکسزین طاقم
صجرایشلره ایلری سوق ایتدی حذانك محافظه سنه صرف
ذهن ایتمکسزین صجرایشلرک اوزونلقلرینی تبدیل ایتدی . بالکتر
طاقم ایلری یوررکن یکدیگری راحتسز ایلرندن اجتاب

ایچی نظر دقتہ آلدی .
ملازم نانی شکری افندی اوکنده کی تہی قازانچی ایچون
وادی بی سکرکن ، مدیر برشراینل خزمہ سنک کندی طرفہ
دوشدیکنی اخبار ایندی .

بومعلومات کندیسی ہیچ بر صورتہ ہدفدن آیرمدی
بر موضعہ دہ اراضیک منحصط اولسندنانی افراد آتش ایچک
ایچون دیز چوککے مجبور اولدیلر . بیک اوزرینہ ملازم نانی
شکری افندی موقع آتشی کیدردی وافرادیہ تمامیلہ تشر
ایچلری اسر ایندی (۱۹۰) مع مافیہ آتشک اقطاعی بک آتی
اولدی وہان تکرار باشلادی . مجاور طاقلردن برینک ہر ایلری
جرکندہ آوجیلر کند بکلرندن آتشکندی تریدایدی پورلردی .
(ح) ایلہ گوستریلن اراضی طائفہ سنک کریسنہ کندیکی زمان طاقم ،
یکی آتش موضعہ فوق المادہ احتیاط ایلہ بناشدی . شویلہ کہ
موضعی اشتغال ایچدن اول افراد نشانکالری (۷۰۰) مترہ
تنظیم ایندیلر و تفکری قابیلرندن بوونلرینہ آسیلی اولدیی
حالیہ سورونہ رک ایلر ایلر . بونی متعاقب تکمیل خط آتشرلی
مناسب صورتہ تقسیم ایڈرک آتہ باشلادی . ایلک آتشرلندہ
آوجیلرک یالکز سرعتلہ آتش ایچکے باقیوب ایسکے ہر برینک
دھا بدایتہ ہدفہ اصابت ایندیرمکے جد آجمد ایندیکی
کورولہ بیلوردی .

استاد (سنجی اسکلت طاقم) ، بو اتنادہ کوچک چام
اورماننک کریسنہ بایلمشدی . (ح) دہ آتش آچیلر

آچلمز ، اوده ، هر برينك نهايتده بر مدت توتف ايتك
اوزره يكر يكريني متعاقب متعدد صخر ايشلرله قوزو خندقه واصل
اولدى . (فروكده «س») مدير ملازم ناني شكري اقدى به
يكيدن بيانات آتیه ده بولدى : « بورايه واصل اولوق ايچون
خس اوله حق درجه ده ضايعات و بردك قارشيكزده سزدن دها
كشيف بردشمن آوچي خطي واردر . وضعيكز كسب مشكلات
اېدييور . شمدكي موضعكزده دها ضايعاته (وباره ليلره) دوچار
اوله جقسكز . »

ملازم ناني شكري اقدى محاربه دن خارج قاتان افرادك جېخدا
نه نك آتیه جفني وباره ليلرك مانعه ناشيلرك نظارت آتنده اوله رق
كندى كنديلرينه سورونه رك و مقتدر اولدقلىرى قدر كرده
مخفوظ بر محله چكيله بيله جكلريني بيان اولمك ساغلام اولمردن
هيچ بر فردك آنره اتحاق ايدمه جكني اخطار ايتدى . بر
آنده مهم اولان خصوص ، محاربه ده دوام ايدمه ميه جك اولان
افرادي محاربه خطدن اوزاقلاشدير مرق تقويه قطع مانته
بر آجق ايدى .

ملازم ناني شكري اقدى باشتي كرى به چورديكي زمان
ايكي مانغه نك [۱] خندقه بو تان استنادك صاغ جناحندن
آ يريله رنى قوشار آدينه كندى طاقنه طوغرى ايلر ايدى

[۱] مدير اوجي خطك ، بو اساده كاتيل ضايعاته اوغراديني
(فرضي) ملازم ناني جواد اقدى به اخبار و ملازم ناني جواد اقدى
دروغب ۴ مانغه ايله برنجي واكنجي طاقلىرى تقويه ايتدى .

کوردی و طاقنه تقویه کلپور! اخبارنده بولدی . افرادک کمال دفته نشان الدقلری و تفشکی طولدور متده و نشان وضعیتسه کتور مکده کی سرعتله آتشک - سرعتنی تزیید ایتدکلری تمامیه کوروله بیلدوردی . واحمال اولان استناده تکرار تکرار باغراق صورتیه نشانکاه بیلدیرلدی . همان بونی متمساق ابدی که دشمن طرفینک دخی استنادلری جلب ایتدیکی کوردلدی [۱] . بردن بره ، آوجیلر بو یکی دشمنک تشکیل ایتدیکی غایت صرئی هدفدن استفاده و کندیا کلرندن آتشی تزیید (۲۰۰) ایتدیلر که بو حرکتلرندن طولانی مسدیرک مظهر تقدیری اولدیلر .

بو موقعدده تفوق آتشی استحصاله موفق اوله بیاچک حوق زمانه توقف ایتدی [۲] نهایت ملازم ثانی جواد افندی آوجی خطی متساقی ۴ مانقه سیه تقویه ایتدی و کندیبسی ده ایکنجی طاقه (مصور) کیتدی . دها اولجه ملازم ثانی ۴ نجی بلوک (مفروض) بیوک جاده نک غرب کناری بویججه ، طاقلری مانقه قولی نظامنده اوله رق متساقباً تیبه نی کچدکلرندن و چام خاورمانشک کریسه مواصل ایلدکلرندن مدیری خبردار ایتدی بونک اوژرینه ملازم ثانی شکری افندی به آتیده کی خبری

[۱] بیلرندده بیوک آرافلر بونسان ۸ نفر آوجی خطنه اتحاق ایده حک اولان تقویه ای اراهه ایدیوردی .

[۲] مدیر بوراده (۲۵۳) مادهیه تابع اولدی . مذکور مادهده ایجانی تقدیرنده آتشی بطلشدیرمک توصیه اولتور .

کوندردی : و بزم طرفده بتون امتدادنجه کشیف بر بیوک آوجی
خطی تشکل ایندی . دشمن اوزرینه مؤثر بر آتشی اجرا ییدیور
و بیوک بر قوس دائره اوزرندن دشمن موقعی چو بیور .
بو خط بزم اشغال ایستدیکمز صرتی تعقیب ایتمک اوزره صانع
جناحله (طوغانجه) نک جنوب کنسارینه استناد اییدیور کبی
کورو نیور . (قروکی به بانک)

بو استاده دشمن طرفده ضایعاته دلالت ایدن فلامه لر
کوروندی . ملازم تانی شکری افندی ایلری یکی بر صجرامه
پایدیرمق اوزره ایکن ملازم تانی عادل افندیدن معلومات
آنیه ای آلدی :

« آجیلش اولان و نجی بلوک قوشار آدیله اوزرنده
کوچک چام اورمانی بولنان صرتک ایلیسته یورویور . »
بونک اوزرینه ملازم تانی شکری افندی کندی آوجلیرینک
کندیلکلرندن شدتلی آتشی اجرا ایلری ایچون تقویه کلکده
اولدیغنی اخبار ایندی . لکن مدیر : « و نجی بلوک (مروض)
کریتمزده کی خندغه واصل اولدی . اورادنده بر قلیج مانعنه
صرتک آتشی خطکزه کوندردی . » اخطارنده بولدیغنی ایچون
ملازم تانی شکری افندی یکیدن ایلری یورویشه باشلادی .
بو یورویش قیصه و غیر منتظم صجرایشلاره اجرا ایلدی .
کیدیه جتک و خندغنی استقامتی اولجه اشغال ایدیبان جنبه به نسبته
مائل بولدیغندن مذکور خندغه واصل اواق ایچون برنجی
نصف طاقک قطع ایده جکی مسافه ایکنجه نصف طاقدن زیاده

ایدی . مذکور نصف طاقك حرکتده عدم تعابت نوبض
کوشککلر کوزولدی . بو بر خطا ایدی که در عقب مدیر
کال جدیدله خطای مذکوری رفع ایدی .

بز دفعه بو کنیش خندغک بخش ایتدیکی مکمل ستره تک
تحت محفوظیتنه کیریلنجه طاقم عینی هدف اوزرینه . . .
نشانگاهی ایله مائل آتش توجیه ایدی .

لکن بو ائساده ، دشمن ضایعاتی کوسرن فلامه لری کیری
چکدی . دشمن آوجی خطنده آرتق ضایعات کور واپوردی .
بونک اوزرینه مدیر ، ملازم نانی شگری اقدی به : « بورایه
قدر کلک ایچون کلتیلی ضایعاته اوغرادیکیز ، شمعی دشمن آتشی
همان سنک ائشکیزه معادلدر . » دیدی .

ملازم نانی شگری اقدی ، پک بوکک سسله آتیده کی
قوماندلری ویردی : « طوضری آشان آک ! مانغه باشلر مسافه
مخلمری آتسه اشتراک ایدک ! » عینی زمانده استنادلرک کلوب
کلدیکنی آکلامق ایچون کبری به باقندن کنیدی منع اید .
مدی . اوزمان . ملازم نانی عادل اقدی « ع » نجی بلوک
متباتینک ، طابورک (مفروض) محاربه خطای تقویه به کیده .
چکنی کندیسنه بیلدیردی .

مدیر آتیده کی اخطارده بولدی : « بر آز کچ کوند
رئش استناد ، کلتیلی ضایعاته اوغرادقن صکره محاربه خطنه
واصل اولیور . شمعی آوجی خطلی شبه لری بر وضعیتده بولنپور .
مع مافییه ثبات ایدیور . یکی قوتلر ویکی جیخاته تک ورودی

یواش یواش محاربه ده موازتی تاسیس وقطمه اطمانی اطده
 ایتدی . بوسمه ده کوچک جام اورمانی استقامتدن طوب صد
 لری ایشیدیلور : بطریقه لر مزیدن بر قاجی مهاجینک قوه مغنویه سی
 آرتیرمق ایچون اورایه آتیمش لردی (۳۳۱) علیه هجوم اجرا
 ایدیان دشمن خطمه یکیدن ضایعاتی کوسترین بر قاج فلامه
 ظهور ایتدی . آتشاری ده تاسیه کیلمش کبی کورینوری .
 ملازم نانی شکری افندی هجومه قالمه جفتی اشارته کیری به خبرور .
 مشدی (۱۲) لکن بو ائشاده ده شرق طرفه اجرا ایدیلن
 آنداختر نظر دقتی جلب ایتدی . یکی دشمن قطمانک (بر
 قاج کشیه ، قرمزنی فلامه [۱] جبهه لری شاه اولوق اوزره
 (قره اورمان) (قروکیده ده) جایر لغند نهایت بولار صرتلر
 اوزرنده یاسیلدینگی کوردی . مدیر بو خصوصه دائر ایضاحات آتیبی
 وردی : « صوانزده بونان ، برنجی طابورک (مقروض) هجومی
 دشمنک تازمه قضماتی طرفندن توقیف ایدلدی . »

بونک اوزرینه ملازم نانی شکری افندی متعاقباً آتیده کی
 قومانداری وردی : برنجی نصف طاقم آتش کس . بو
 قوماندا تکمیل مانعه باشیلر طرفندن تکرار ایدیلرک اجرا
 ایدلدکن صکره اوکزده کی صرت اوزرنده بونان آوجیلر !
 نشانکاه ۴۰۰ ! آوجی آتش [۲]

مدیر امین اولدی که ، افراد ، یکی هدف اوزرینه صحتله

[۱] مذکور فلامه لر مدیرک . اشارت امله یانسه جلب ایتدیکی رفات
 ضابطه بالذات وردیکی امر اوزرته کوسترلشدی .
 [۲] آتش استقامتی محاربه جبهه منه عمود اوله جقدی

نشان آلبور و نشانگاهلری طوغری تنظیم ایدیورلر ،

یکی دشمن کری دوندی ودر عقب کوزدن قائب اولدی ،
لکن بو ائنده ، ملازم تانی شکری افندیگ صاغنده بولان
(مصور) ۱ نجی بلوک ۵ تیه-تی ضبط ایتمک اوزره مذکور
تیه استقامتمده یورووردی فقط مذکور بلوک اولجه اشغال
ایتمکده بولندی خندغیک استقامتی ، علیینه یوردیکی هدفه
نظراً مثل اولدی ایچون ایلری یوروش ائانسته ملازم تانی
شکری افدیگ آ و جیلرینک اوکنی قبادی . (قروکی یه باقک)
ملازم تانی شکری افدی ده ۲ نجی بلوک برنجی (ومصور)

ایکنجی طاققریله ۱ نجی بلوک تعقیب ایتدی . بعدد ایلری
یوروش ائانسته افرادینی طوبلادی و آنلره سونکو طاققنی
تقلید ایلدی امر ایتدی و محبوم ایچون سلاح ایندیرتدی .
لکن ، دشمن موضعه ۶۰ متره یا قلاش قسلی زمان بکیدن
آتشه معروض قالدیلر [۱] . ملازم تانی شکری افدی ، همان
محبوم ! اسیری وپردی و ۱ نجی بلوک (مصور) دخی کندیسنه
تابع قیلر ق الله الله صدالربله دشمن اوزرینه آتیلدی و تپه بی
ضبط ایتدی .

بوراده تعلیم ختام بولدی . مانوره اجرا ایدن طاقم سلاح
چاندی و صره لر دن چیقتدی . ضابطان و کوچک ضابطان
تقدیدی دیکه مک اوزره طوبلاندیلر .

[۱] مدیرک رفاقت ضابط . ویرمش اولدینی خصوصی تعلیمات موجبجه

- تعلیم حقنہ مدیرک تنقیداتی -

طافک، (رحلی) نک جنوبندہ بولڈینی ایلاک موقع ایلا آلدینی ایلاک آتش موضعی ارہ سندہ کی صورت (اوزرنده کوچک جام اورمانی بولسان صورت) ۲۵۰۰، : ۲۲۰۰ مترو مسافہدہ بولسان دشمن طویچیسی طرفدن طوغردن طوغری یہ دوکولیوردی . مذکور صیرتی کتیب بر آوجی خطبہ کچمک مدبرانہ بر حرکت اولزدی .

خصوصیہ مذکور تہ نک جنوب مائلہ نہ کچ۔ ایکی زمان دشمن پیادہ سنک دہ آتش منطقہ نہ کیرلیدی ایچون تہلکہ یک زیادہ ایدی . کتیب آوجی خطی ، جزئی موقیصلہ اولسون دشمن آتشنہ جواب و برمسکہ مقتدر اولہ مقسزین ضایمانہ دوچار اولور .

برجہتہ طاقم قوماندانی یک طوغری اولہرق مذکور تہلکہ کی منطقہ یی یکدیگری اوزاق مسافہدن تعقیب ایدن ضعیف آوجی خطی ایلا کچمکہ قرار ووردی . (۱۶۲) بوندن سکرہدہ ، وقتسز بلا لزوم طاقم قاریمنہ میدان بر اقامت ایچون نصف طاقلری صاغ وصول جناحدری اوزرینہ سبقتدیرمنی نظر دقتہ آلمقدہ طاقم قوماندانی حقلی ایدی . لکن بوخصوصک اجرانہ احوالک مساعده ایدوب ایتہ جکی بیلمدیکی زمان بوکا دائر امرک اولجہ ویرلیوب تأخیر ایلمسی مرجحدر بوندن بشقہ ، بدایت حرکنده طاقم یوروش استقامتی طوغری آلمی

وجہہ سے موافق توجہ ایملیدر . واقعا طاقم قوماندانی ،
 آچلمہ حرکتہ باشلانین محلدن کندینہ یوروش استقامتی
 اولہرق تعین ایملین کوچک جام اورماتی ، دہا هنوز صرتہ
 ایکن کورہ مزیدی . لکن مذکورہ ترصد نقطہ سے ترک ایتمہ دن
 اول حرکت استقامت عمومیہ سی اوزرنده ، مثلاً بیوک جادہ نک
 طرفیندہ کی آغاچلردن بر بیوک آغاچ کی اوزاقدن قولایلقہ
 تقریق ایملین متوسط بر نقطہ بولہ بیلیدی .

طاقمی یا تہ دن اول جبہ ہی تمامہ ہو یکی نقطہ یہ کورہ
 آملیدی و آنجق بوندن سکرہ طاقمی یا ملیدی . بصورتہ ،
 پائسہ ایدی ؛ حس اولدینی آندہ اجر اسنہ امکان و برلمہ جک
 اولال بویان یوروشدن و تبدیل استقامتدن اجتناب ایتمش اولوردی .
 لشکر اولنور کہ دشمن طوبجیسی بونی پامدی . بونی تلافی
 ایچون بر آز سکرہ دشمن پیادہ سی مہاجینک تقریباً کندیندن
 ۱۳۰۰ مترو مسافہدہ بولسان ایکنجی ضعیف خطمی آتش
 آتہ آلدی . بو آتشک تأثیری بک آز اولہ بیلوردی . بو حالہ
 قارشو محمد چاوشک ، جبارتنہ خلل کبتر میوب ایلری بورومکہ
 دوام ایڈیشی طوغری بدر . مجاہدہ بویلہ باعث تردد اولہ بیلہ جک
 آنر ، افرادک صوک درجہ تریبہ و انتظامتی و کوچک ضابطانک
 صیقی بر نظارتی ایجاب اپتدیرر . بو خصوص نظر دقتدن غائب
 ایڈنامک اقتضا ایڈن بر نقطہ در .

برنجی نصف طاقم (حسن چاوش) دشمن آتشنہ طوغری
 یڈن طوغری بہ جواب ویرمہ مکدہ و مستور قافلقدہ بک

طوغری حرکت ایتدی . طاقم قوماندانك آتشه کیشیف
آوجی خطبله باشلامنه دقت ایتسی . تماميله مصیدر . لکن .
بو تصویرف موقع اجرايه قویمق ایچون ، یکی ترتیبانی ا نتیجه
قدر طاقنك یاننده قالمسی دها موافق اولوردی . بوصره ده کی
بر کوچك ضابطی مختارله برابر کوچك جام اورمانه کوندرمک
کافی ایدی یاننده موجود بواندینی تقدیرده بو کوچك ضابطه بر
(تله متر) دخی ویره یلردی .

دشمن طویجیسی ، دشمن پیاده سنی آتشی آلتنه آلمقدن بزم
طویجیزی منع ایده مزدی . بوجه تله دشمن پیاده سی بوصره ده
کندی کیزله مک تدبیرنده بولدی . بو وضیت قارشینده
پیاده من همان ایلری یوریشه کچمکده تردد ایده مزدی . دشمنی
تکرار موضعی اشغال ایدوب طویجیزك آتشه معروض قالمه
عجور اتمک لازمدی . ایشته بو ایکی صنفك ، خریده لاز اولان
اتحاد حرکتیه بر مثال . . .

بزم کیشیف آوجی خطمز محفوظ بولندی دوز وادیدن
ایلریلکه تشبث ایتدیکی زمان دشمن پیاده سنك آتشه هدف
اولیوردی . ملازم ثانی شکری افندی پک طوغری اوله رق
بولونیلن برده قالمه قرار ویردی . شکری افندی (خدمت
سفریه نك ۲۶۳ نجی ماده سنی) در خاطر ایتدی : « تماميله
ستور اولان بر پیاده نك آتشی آلتنده آچیقدن حرکت
ایدن آوجی خطلری ۱۰۰۰ مترودن اعتباراً مهم ضایعاته
دوچار اولورلر . » تکمیل دشمن طویجینی لزومی درجه ده

اشغال ایتمش بولسان (۳۲۹) طویجیمزک ، دشمن پیاده
موضعتی ده (فرضیانه کوره پک کنیش) تمامیه آنتی آلتده
بولدیره . بیله جک بر حالده اولوب اولدینی مشکوکه ایدی .
بوتدن دولایی دشمنه قارشلی برابر حرب ایتمک ایچون بویکی
صنفاک یكدیکرینه معاوتی ایجاب ایدیوردی . (۲۶۰)

ملازم تانی شکرلی اقدی بو ایلاک آتس موضمنده پک
چوق کیکمک ایسه مدیک ایچون تقدیر اولنور . یالکر باشی
هدفی کوسون بر دشمن قارشینده ، مذکور دشمنه یاقلاشمه
غیرت ایتمکجه ، حقیقه قطلی نتایج استحصال اوله بیله جکینی
خاطرینه بیله کتیره مزدی .

بو آذن اعتباراً اراضی یه تمایله اویغون اوله رق یاییلان
صجراشلر قواعد اصلیه عمومیه یه توفیقاً اجرا ایدلی .
هیچ بر قاعده لایتغیر بوندکه بو صجراشلرک اجرا سنده کی
تفصیلاتی تحدید ایتسین ، بوسببه درکه ایلری یوروش ؛ قطعه
نک قوتی ، یكدیکرینی متعاقب آلسان نظام و صجراشلرک
اوزونلی صورت قطعه ده متبیلدر . لیکن هر درلو احوالده ،
هر قسمک ؛ صجراشلی ممکن اولدینی قدریتون شدت و قعا
لینه اجرا ایتمی اهمیتلدر . اساس اولان ، هب برابر چابق
قالقمق و کمال شدت و سرعتله ایلری آتلمتدر (۱۸۸) افراد
بوحرکتی عاداتا سوق طیبی ایله اجر ایتمیلدرلر .

اشغال ایدیله ییلمک ایچون دشمنه آتشجه تفوقی ایجاب
ایتدیرن مواضع دشمندن (۷۰۰ مترو مسافه ده بولسان صرت

ایله دشمنك جبهه نه مائل بولان خندق ایدی . مذکور مواضع
طائندی وحسن صورتله قوللانکدی حقیقتده ، بو مواضعك
برنجینده محاربه احتمالکة ساعتلرجه دوام ایدردی . زیرا
آچیقدن ، قیصه مسافاته ، کجککه قانتشمه دن اول دشمنك مقنا
ومتی کسرا تمك ضرور ایدر .

هوق آنشك استحصال ایدلدیکی قطعی بر صورتده آکلانکدی
ملازم تانی شکری ائندی ایلری یوروپشه دوام اتمك ایچون
بویدن استفاده ائندی . لکن بو ائشاده احوال معکوسه تک
ظهوری سببیه مائل خندقده یکیدن توقف ائندی . محزربه
دجم ، بو کبی احوال معکوسه تک ظهورینه انتظار ومهالکی
کمال سکونته اقتحام اتمك دائما ایجاب ایده جکدر .

برنجی خط ، هر حاله قارشى محافظه . ده . یتک ایچون
بالخاصه مقاومت لازمده بولملی وکریده بولن ان جزؤ تام
قوماندنلری ده ، دائما متیقظ بولنوب زمان لازمده ایشه قاریشمیلدرلر
واقعا ، بورایه قدر ، هدقمری تشکیل ایدن دشمن موضعه
یاقلانلمشدی وهجوم اتمك آتی ده ورود اتمش کیدی . لکن
صول جناحزک تعرضی ، دشمنك صاع جناحنی تقویه کلن
تازه قطعات طرفدن تمامیه حکمسنز براقلمدی بو حاله قارشى
ملازم تانی شکری ائندی هجومه قالقلملی می ، یوق سه سبور
بلوکلره معاونت ایلکله اکتفامی اتملی ؟

کندیسنه اولیه بر فرصت دوشمشدی که اونى قاجیرمق

يك بهوده اولوردى : فى الحقيقه دشمنك ميدانه چيقان و كنديشه همان يانى عرض ايدن آوجيلىرى اوزريشه ، قيصه مسافه ده دواملى آتش ايمكده يك اسابت ايندى . بو صورته مذكور دشمن آرزمانده محاربه دن خارج قيلمه بيليردى .

بوندن سكره محاربه نك صوك صفحه سى ؛ تيه نك ضبطنى كابر . ۱ نجى بلوك دن اول بورويشه بكن ۲ نجى بلوك اوكنى برنجى بلوك قيا ديفنى ايجون مذكور بلوك ايجى خطه قالمغه بيجور اولدى و بورويش ائناسنده طوبلاندى . لكن ، بوسره ده دشمنى بيكى برحاده وقوعه كلدى : ترك ايداش اولدينى طن اولنان مو . ضعدين برقاج ال انداخت اجرا ابدلى . بويله ناكه نى بر آتش حقيقتده تاميله قائمه بخش اوله بيلير . حتى محاربه نك بوضفحه . سنده دشمنك ؛ تزويد مقاومه تخصيص ايديلن تازه احتياط قطعاتى خطه سوقسى ده واقع اوله بيلير . بونكله برار بوراده بلا افاته زمان يعنى تبديل نظام ايمكسزبن موضعه ينشامق مناسب ايدى .

كذلك سرعت ممكنه ايله تيه نى قزاقق و آنجق بعه ، يرك طارلندن دولاي تمقيب آتشنه اشتراك ايدمه بجهك جزؤ تامر و ارسه آنلرى طوبلامق لازمدى .

بوندن بشقه ، دشمنه بودرجه يقين مسافيه قدر صوقوله قدن سكره ملازم تانى شكرى افنديك حالامقاومت ايدمه بجهك كچي كورون دشمن اوزرينه سونكو ايله قطياً آنلمنه قرار و يرمنى

يك طوغرىدور .

خلاصه : طاقم هم شدتله وهمده تدبير ايله سوق اولدى
و قلمه محاربه نقطه نظرندن يك ايني برتلميم و تربيه اثرى كوستردى .
يونئيددن صكره قلمه قشايه كتوردى .

مطالعات — (۲)

تعلیمه باشلامه دن اول ، مدیر ، ملازم تانی شکری افند .
بئتك تمامیه آ کلامسی لازم اولان وضعیت عمومی نی او کا ممکن
اولدینی قدر بسیط و مختصر اوله رق آ کلامغه غیرت ایتدی .
بوقیصه ایضاحات کافی اولدینی کبی او قدر ساده ایدی که وضعیتی
تصور ایتک ایچون پک زاده اعاب ذهنه حاجت یوقدی .
مدیر ، ایجاب ایدن بالجله معلوماتی عملیاتک کسب ایده جکی
صورتلره کوره بالاخره صرمنی کلدیکه ویره جکدی . شهسز
اولدن قباطاسلاق اوله رق بیوک جزؤ نامک (عملیاینده مفروض ایدی)
تعییه وضعیتی ذهننده تقرر ایتدیرمش و محاربه تک بیوک خطلرینی
حقیقی اوله رق بیودوکی کبی ذهننده چیزمشدی . هر شیدن اول
بوصورتله عملیاتک هیئت عمومی تک بر طابولوسنی تجسم ایتدیر .
هک ممدیر : تعلیمک غایه مقصدینی تشکیل ایده جک اولان
خصوصی عملیاتی آنجق بوسایه ده حقیقته مطابق بر صورتده اک
اینی تصویره موفق اولونور . بونکله برابر مسئله نی حل ایده نه
وضعیتک پک مکمل بر صورتی بیلدیرمک زائد و بلکه تصور
ایدیلن مقصده منابر اولور . محاربه ده طاقم قوماندانی باش قو-
ماندانک تصورات و بلانلرینه آنجق نادر آ کسب و قوف ایدر .
محدود قادرو تعلیم لرنده ، مدیر ، مسئله نی او قدر ساده
واوردجه مختصر ترتیب ایده جکدر که تکمیل وظیفه دارانه حتی
افراد بیه اشئی عملیاینده مسئله نی آ کلامق ممکن اوله بیلین .

مدیر، مسئله‌ی آ کلاتمق ایچون یالکیز ضابطانه کوچک ضابطانی ویاخود صرف ضابطانی طویلارسه مفرزه قوماندانی افرادی تعلیمی استفاده‌لی بر صورتده تعقیب ایدم بیللملری ایچون مسئله‌نک اگ زیاده بیللملری اقتضا ایدن جهتلرینی بالاخره آنلره آ کلاتمقیدر . بوخصوصده ، مسئله‌نک اساسی سوبنک کافیدر ، دها قنله سوبنلرسه خطا در ، اشتغال ایدیگمز مسئله‌یه کوره وضعیتی همان آئیده اولدینی کبی بیلدیرمک کافی ایدی :

۲ نجی بلوکک برنجی طاقنی تشکیل ایدیوروز . بلوک بوراده در .

۳ نجی بلوک یا نمرده بیوک جاده‌نک دیگر طرفده در . ۱ نجی بلوک دها ایلریده جاده اوزرنده کی چفتلکده در ۴ نجی بلوک کریمزده کوی ایچنده در . بورادن ۲ کیلومترو اوزاقده ، شو استقامتده (کورتره‌رک) دشمنک پیاده وطوینجیسی بوئیور . «
تعلیم باشلامه‌دن اول ، مدیر ، وظیفه‌دارانه دیگور بعض معلومات دها ووردی : بالحاسه دشمنک فصل کورتره یله‌جکنی ومختلف فلامه‌لرک نلره دلالت ایندیگنی آنلره ایضاح ایدی .

مدیر ، قطعه آمرلریله افرادک اجرا ایدیله‌جک عملیات حقتده قطعی بر فکر ایدتملری طب اولونجه ، بو ایضاحات ابتدایی‌نی الزم عد ایدیوردی . بوندن بشقه دشمن قضااتی حقتده ویریلن اشارتلر اوزرینه واقع اوله‌جق اخباراتده « بر قاج آرجی ، یاخود « قرمزنی فلامه‌لر » ذکر اولونیوب بلکه ، بالعکس کورولن

اشارت ترك دلالت ابدیكى حقیق قوتلر ومثلا دشمنك ایلربیلین بر
آوجی خطی ویاخود بلوکلری ذکر اولنق مهمدر . خلاصه
ویریلن معلوماتك مطابق حقیقت اولسی لازمدر كه بوجهتله
نظر دقه آئیلدر .

حقیق بر وضعیت تصویر ایدیه بیلدك یعنی محاربه ده اولدینی
كی تجسم ایتدیرهك ایچون مدیر ، مانوره اجرا ایدیه جك طاقك
منسوب اولدینی بلوكل اعتباری اوله رق قسومانداستی در عهد ،
ایتدی و بوسورتله ملازم تانی شكری اقدینك ؛ امرلك آئینك
ورا پرلرك كوندراستك محاربه ده اولدینی کی اولسته دقتی حاب
ایدلس اولدی . مادونلك محاربه ده آله جقلری امرلك کی ، يك
مختصر امرلری صحت و سرعتله احاطه ایتمكی و بویله امرلری ویر-
مکی اوكرنلری و كوردكلری وقوعات مهمه حقدنه اك یقین امرلری
در حال خبردار ایتمك ده آیمشلی لازمدر .

عملیات انسانیه . مدیر ، بتون وقتنی ملازم شكری اقدینك
ایضا ایدیه جکی وظائفه حصر ایتدی و كندینی تمامیه بوتقه به
حصر ایدیه بیلدك ایچون هر ایکی طرفده کی مصور ویاخود
مفروض قطعانله اشتغال ایتمك اوزره بر قاج ضابطی رفاقته آلدی .
بعضایط صورت مخصوصه ده ، مدیرله برابر طاشیتان تله مترو
واستطایله مسافه لری اولچمك ؛ دیگر بر ضابطه مصوردشمن
طرفدن - اعضا اولان تعلیمات موجبجه - ویریلن اشارتلی
كورمك تعیین ایدلدی . مانوره ده سیرجی اولقدن بشقه بروظیفه سی
موتلیان ضابطه ده هر هانکی بروظیفه ویرمك مختلف نقاط نظر دن

فائده لیدر .

مدیر و مصور دشمن قوماندانه اشارت واسطه سیله امر-
لری تیلیغ ایتمک ایچون آتیه اولدی بی کبی برطاقم بسیط اشارت لری
(۱۲) استعمالی قرارلر رمدی .

ووو — بر قاج آوجی کوسترمک ایچون
غ غ غ — پیاده موضعتک تامیله اشغال ایلدی بی
ب ب ب — طویچی بی کوسترمک ایچون (بطر به لری)
ی ی ی — هدفک جسمتی تریزه واونی دها یوکسک
کوسترمک ایچون

وقق — هدفک جسمتی تنفیض واونی دها آلجق کوستر
مک ایچون

ت ت ت — آتش ایتریمک ایچون

س س س — تقویه جلب ایتمک ،

ضایعانه دلالت ایدن فلامه لری کوسترمک : — ض
(ض ص ، ض م ، ض ل) (صاعده ، مرکزده ، سولنده)

ن ن ن یوقاروده [و ، غ ، ب ض] ایله ارانه ایدیلمن فلامه لری
احواله کوره کیزلتمک ایچون

ل ل ل — قعله قوماندانلری مدیرک یاننه

قمنائی ارانه ایتمک ایچون قوللایلوب عددی بالا التزام
محدود اولان فلامه لر وافرادی سیرجی بولنلر اولدی کبی
مفرزه قوماندانده کافی درجهده واضح و محسار بهیه مطابق بر
صورت احضار ایده من . بونقصائی تلافی ایچون ، مدیره ما-

نورده نك اجراسى انسانده هر ايكي طرفك كوسترله مش و فقط
يونكله برابر معلوم اولسى موافق اولان قطمانى حننده بعض
معلومات متممه ويردرك وضعيتى قطيلى درمكه مجبور اولدى .

دشمنك تفوق آتشدن و يا خود بالذات ضايعات كليده دوچار
اولقدن ناشى اولان هيچانلر كه محاربه ده يك بيوك تاثير اجرا
ايدن مؤثرات معنويه در ، آنلرى ده مختصر اخطاراتنه نظر دفته
آلديرمى خاصة اوتوتدى .

مدير كرك كرك طوغرى بدن طوغرى به شفاهاً بعض معلومات
اعطاسى و كرك موصور قطعانك بعض مانوره اجراسى بيلديرمى
صورتينه ، تطبيقات انساننده ، واقع اولان هر مداخلهسى
جزئى نام آمر ليرينك قوه مدر كه ليرى استعمال ايتديرمك
اساسه مستند ايدى و مادونتك ساده چه نظر دفتنى جلب ايتمكى
ويا خود نقت ايتديكىنى كوسترمنى مراد ايتديكى بعض دفعه لر
دخى دائماً آنلره كنديدكلرندن حركت و بر قرار انتخاب
ايتليرى استلزام ايدمك فرصت لر حاضر لافته چاليدشوردى .
باختصاصه بو نتيجه نك استحصالنى تاامين ايتمك كنديسنه يك
اهميتلى كوردونشوردى . اك صوك محارباتك ويرديكى غير قابل
تفقد درسلدن استتاج اولنيور ، كه اوزون مغزىللى و دو مانسز
باروتلى تفكلك استعمالى نتيجهسى اوله رق دوشمنك اراضيدن
استفاده ايتمك خصوصنده كى مهارتندن طولايى زمان مساعد
اولدقجه بياده ضابط كشف قولارى وعينى زمانده حيوانه
واكب بياده ضابطانيه محاربه ميداتى تحرى ايتديرمك مجبور تى

حاصل اوله جقدر .

دشمنك ناكهانی آتشلردن كندیمزی وقایه ایتمك، دشمن
آوجیلرینك موضعی ؟ بزم طرقتزدن اشغال اولمه حق مواضعی
وترضمن انناسنده تعقیب ایده جگمز یوللری بزم بیلدیرك
خصوصنده مذکور كشف قوللرینك خاصه فعال طور انملری الزمدر .
بیمثلر وظائفك موقیتله ایفاسی ، اساماً وقت حضرده
حاضر لمیش اولغه متوققدر . بونقظه نظرردن ضابطان وكوچك
ضابطانك صورت مخصوصه ده تعلیم تربیه كورمیش اولملری
لازمدر . بومقصدله بابیه حق تعلیملرده دشمن موضعی ممكن
اولدینی قدر حقیقته اولدینی كی كوسترملی وتدبیرمزلکی
كوریلان كشف قوللری اوزرینه آتشی ایدلمیدر . مدیر عملیاتك
صورت اجرایی بقیدن تدقیق ایتمی واثبات مهارت ایده میان كشف
قوللری تقدیر اتمه مایدر . اكثر احوالده بك . بوك برمههارتله اراضیدن
استفادین بیلیمان ودوربینی كوزل قوللانمیان بالخاصه صار -
صلماز برمانته مالك بولمیان كشف قوللری وظیفه لرینی ایفایه مقتدر
اوله مزلر .

دشمن موضعی تمامیه ، طامخه وجهه سیاه امتدادی تعین
ایتمدیکه . مهاجم طرف صیق آوجی خطیبه ایلر بلمکی خاطرینه
بیه كتیره مز صیق آوجی خطی نظامی قولای تبدیل ایدیه .
مدیکی ایچون سوق واداره سنده حاصل اوله حق بالجمله خضالرك
تعرض انناسنده تبدیل وتلافیسه موفق اوله مز . بویه صیق
اوجی خطلری بقته ویاكلش برجهه ایه دشمنك مؤثر آتشنه

طوبیایر سه فوق العاده جوق تلفات ویریر .

دشمن کشافلریمیزی کشف اجرا سندن بالخاصه کندی
ایلرینه سوردیکی کوچک قطعات واسطه سیله منع ابتدیکی تقد .
یوده آیری آیری ومستقل مانع لره ایلری یورویه رک ، دشمن
موضعی طائیفه آوجیلر من مذکور موضعه تقرب ایده منزل
(۳۴۴) .

بو طرز حرکت ، حقیقتده ، یک جوق محاذیری جامعدر .
بر آ ز ضعیف اولان مذکور خطلری دشمنک مؤثر آتشنه
هدف اولد قلمری زمان تقویه ایتک مجبور تی واردر . کندی آتشرلی
ایسه مشکلاته اوغرا ایله جنی کبی آ ز جوق تأخرده ایده چکدر .
بوندن بشقه بعضاً دشمنک بزوقارشی قویه جنی قوتدن ده ضعیف
برقوتله محاربه ایتککه مجبور اولدور . او حالده ، بوله بر اصول
تعرضی هر حال ایچون قبول ایتک ارزو ایدیلمر برشی دکلدور .
بونکله برابر صورت تطبیق واستمالی اولجه کورمک و بنا علیه
بو خصوصیه ده تعلیم ایتک اقتضایدر .

انتقال ایدیلمر متالده ، فرضیه نظر آ ، مهاجم صرفت
کشافلری دشمن موضعی کشفه موفق اولدیلمر . بر دفعه وسطی
مسافه لر منطقه سنه کیرلیدی اوندن سوکره طوغریدن طوغری به
قوتلی آوجی خطلری به محاربه به کیریشه بیلمر ، محاربه تعلیم لرنده ،
هرشیدن اول ، نظر دفته آله جق جهت آوجی محاربه سنک
سوق و اداره سیدر . مخالف وضعی لرنده آوجی خطلری سنک تشکیلی
و آنلری حرکت ایدیلمرک خصوصیه طاغلق نظامده آتک

اداره‌نه اهمیت ویرمک ، تقویه قطعاتی آوجی خطری
کریسنده سوق و تحریک ایتمک ، ضابطاتی بحاربه تقدمه نظرندن
یتشدیرمک ایچون اجرا ایدیله جک تعلیم لریک ائک مهم سلسله
صفحاتی تشکیل ایتملیدر . هر مانوره بوکبی تدریساته اساس
اولمیلیدر .

مدیر ، استعمال اولنه جق وساطتک انتخابنده قطعه قومانداتی
تمامیله سر بیست بر اقلیدر و تعلیمی اوصورتله اداره ایتملیدر که
مذکور قطعه قومانداتی مختلف قرارلردن برینی اختیار ایتمک
مجبور قالسون و مانوره بو صورتله اداره اولنورسه آنجق استفادلی
اولور .

بو نوع تعلیم و تطبیقاتلرده ، اصوله متمایق تعلیم لردن حاصل
اولش بولان ترقی ایله آکنفا ایدیله لریک ، قوماندان یواشر یواش
دها بیوک مشکلات قارشیسندم بولندیر لقی صورتیله دایماندر یجی
بر اصول منظم تعقیب ایدلمسلیدر . ضابطم قومانداتی اولان
بالجمله کنج ضابطاتک تعلیم و تدریسنده ایسه آنه جق ترتیباتک
تدقیق بو تعلیم لریک اساسی تشکیل ایتملی و اولنوره ویریله جک
وظائف بک ساده اولمیلیدر .

مانورهدن ایدیله جک معلومات نهایتده بر تنقید ایله خلاصه
ایدلمیلیدر . لکن مدیر ، حرکاتده کوردیک بالجمله قصور لریک
اخطارینی نهایته برافتر بالعکس اتمای عملیاینده ، مستحق اولنلری
تقدیر و تکدیر ایتمکده تردد ایتمه مایمدر .

افرادده عدم انتظام کورلدیکلی وقت در عقب مداخله

ایملیدر .

سفر بر موجودندہ کی جزو ناملرلہ مانورہ یا بلدیہی زمان
یک قولایاقہ نظام وانتظامدہ بعض مساعملردہ بولونلدیہی محق
کوردولور ؛ چونکہ افراد ہر وقت اولدیہی کپی صیقی بر نظارت
آلتندہ بولندقلریہی حسن ایملر . بودولور کوشکلککرفکافہسی
یکال شدتہ بر طرف ایملیدر .

مدیر ، کوزہ بیلهجکی بیوک تعبیه خطالریہی ہان او آندہ
تصحیح ایملیدر . چونکہ ایملان خطائک ہان تصحیحیلہ
ویریلہجک درس ، التدہ زمان یکسدکن صوکرہ ویریلہجک
درسدن دہا مؤثردر .

محدود قادرہ مانورہ لری ، تقرعائی اساسی بر صورتدہ
مطالعہ ایتمک مساعدر بر خصوصدہ صرف اولنہجق زماندہ
هیچ بر وقد ، ضایع اولش دکندز . موفق اولنہمیان بر حرکتہ
درحال تکرار باشلاتیق ویر موضعت ایلمک صورت اشغالی
شایان ممنونیت اولدیہی زمان مذکور موضعه تکرار حرکت
ایملیر مکدن ضرر حاصل اولماز .

لکن بو اصول تعالیم مدیرک تطبیقاتدہ طوغری و ممتول
بر حدی محافظہ ایتمکی بیلمیلہ آنجق یک قائدہ لی اولہ بیلور
چونکہ ایشی اجرا ایملری عینی شیشی متعدد دفعہ تکرارہ
مجبور ایتمک ، آنلرک استفادہسی تنقیح ایتمک ودفترلی
کوشتمک تہلکہسی تولید ایدر .

بوندن بشقہ ، اثنای عملیاتدہ فرصت دوشدکچہ ، مدیرک

انظم بر تنوعیت ایسی موجب خشنودی اولور . یرنده صرف اولان بعض تقدیرات . ضابطان و افرادی نشویقده حائز تأثیردر . بو تدبیردن استغنا ایدله میلدور . فقط حد اعتدالی ده یکما میلدور . زیرا دائماً تکرار ایدیلن مدحیه لر یک جایی بتون تأثیر لرینی غائب ایدر . بوئدن بشقه هر درلو احوالده محافظه تن غیرت ایتمک مجبور اولدیقمز تعلیمنامه احکام جدیدنه ده مخالف حرکت ایلش اولور . در عقب سوبانلسته لزوم اولیان مطالعاتک تعلیمک نهایته بر اقلیمی مرجعدر . تطبیقاً تک جریان انسانده مداخله دن اجتناباً تنقیدات نادراً اولمیلدر . لزوم قطعی اولدیقه مداخله ایتمک ایش کورنلری تحریک و تشویق دکل بالمکس آنلری دقتسز لفه و بطائنه سوق ایدر . صوک تنقیده عائد بالجمله مواد ایچون بو ایدله دیکر بر اترده [۱] سوبانلین خصوصیاته مراجعت اولنه بیلر . تنقیدک مختصر اولسی و موضوع بحث ایدله تک نقاطک انتخابی حقیقه مذکور اثره مراجعت خاصه توصیه اولور .

بوراده اولدیگی کجی اجرا اولنان تعلیلردن مقصد ضابطانغری دهاییوک قطعاً داخلده حرکت ایدن جزؤ ناملرک محاربه سی نقطه نظرندن ینشد بر مک اولدیگی زمان ؛ مذکور تنقید شایان دقت اولان آئیده کی سؤال لری ده تدقیق ایدله تک صورتده اولمیلدر :

[۱] (طابطان ایچون خدمت سفریه تطبیقانی) نام اثرک برنجی نسمه مراجعت ۴۰ نجی ۴۴ : ۴۶ و ۱۰۵ : ۱۰۶ صحیفه لری .

۱ — قطعه قوماندانی داخلنده بولندینی قطعه یه یاخود قطعه سنک ایلیریسنده ویا کریسنده بولنان قطعاته نظراً قطعه سنک وضعیتینی صحیح اوله رق احاطه ایتدیمی وایجاب ایدن ترتیبانی آلدیمی؟
۲ — محاربه ائناسنده ، کندی حرکتی مجاور قطعاتک و حین حاجتده طویجینک حرکتیله ارتباطده بولندیره جق تداییره توسل ایتدیمی؟

۳ — کندینه بخش اولنان استقلالیتی سوء استعمال ایتکسزین ، ایجابنده کندیلک: بدن حرکت ایتدیمی و تعرض ائناسنده ایلیدن اراضی قازانق ایچون نباتکارانه برسی کوستردیمی؟

۴ — عملیات بیلتریتمز، طاقیله برابرمنسوب اولدینی جزو نامه التحاق ایتکک واصل قوماندانی کیم ایسه اونک تحت امرینه کیرمکه دقت ایتدیمی؟

۵ — دشمنی مناسب صورتده و طوغری اوله رق ترسد ایتدیمی وراپورلری زمان لازمده واصل اولدیمی؟

سوک تنقیده اولجه تعلیم ائناسنده اخطار ایدیلن خطالریک تکرار ذکرندن صرف نظر ایدمک اولادر .

فهرست

مقدمه

- ۱۳ مادونلرمزى بر جزؤ تامك كندندن بيوك جزؤ تاملر
داخاندن محاربه سى نقصه نظرندن يتشديرمك .
- ۱۴ بو تلامي و تربيه نقصه نظرندن صوك بهار مانوره لرنندن
استفاده . عيني مقصده وصول ايجون ديكر تعليملرك
لزومى
- ۱۵ تعليملرك سفر بر موجودنده جزؤ تاملرله اجرا سندنه كي
اهميت
- ۱۶ محاربه تعليملرينك احضار و اجرا سندنه غير قابل اجتاب
مشكلات بو اترده تعقيب اولنان مقصد و اصول .

مثال

- ۱۹ تعليمه حاضرلق . تعليم ميدانه كيمك ايجون اجرا
اولنان يوروش .
- ۲۳ مطالعات — ۱ . اراضى مختلفه اوزرنده تطبيقات
اجرا سندنه صوك بهار اواخريله قيش موسمنك فواندى
جيجخانه تدارك و استمهالى
- ۲۴ كوز آلتشديرمق . دشمن و دوست قطعانى تصوير
ايجون قرللانين و سائط .
- ۲۶ مصوردشمن قوماندانلى .

- ٢٨ أصل تعلیمدن اول وصوکره اجرا اولنان پوروبشله .
مخاربه تعلیمک اجرایی .
- ٤٥ مدیر طرفندن تعلیمک تنقیدی
- ٥٢ مطالعات — ٢ . فرض اولنان وضعیت عمومی .
- ٥٣ تعلیم باشلامه دن اول مدیر طرفندن وبریلن سائر
معلومات . مدیرک باننده طویلانمق
- ٥٥ مدیر ایله معصور دشمن آراسنده تأمین مخابره ایچون
اشارت استعمالی .
- ٥٦ تعلیم اتناسنده مدیرک مدخله سی . مخاربه کشف قوللری
- ٤٨ بر مخاربه نك بداینده آله جق مختلف نظاملر . تعلیملرک
غایه متصدی کبی تلقی ایديلن آوجی مخاربه سنک
سوق واداره سی .
- ٥٨ تعلیم اتناسنده ایديلن تقدیر وتوبیخ .
- ٦١ صوگ تنقید .